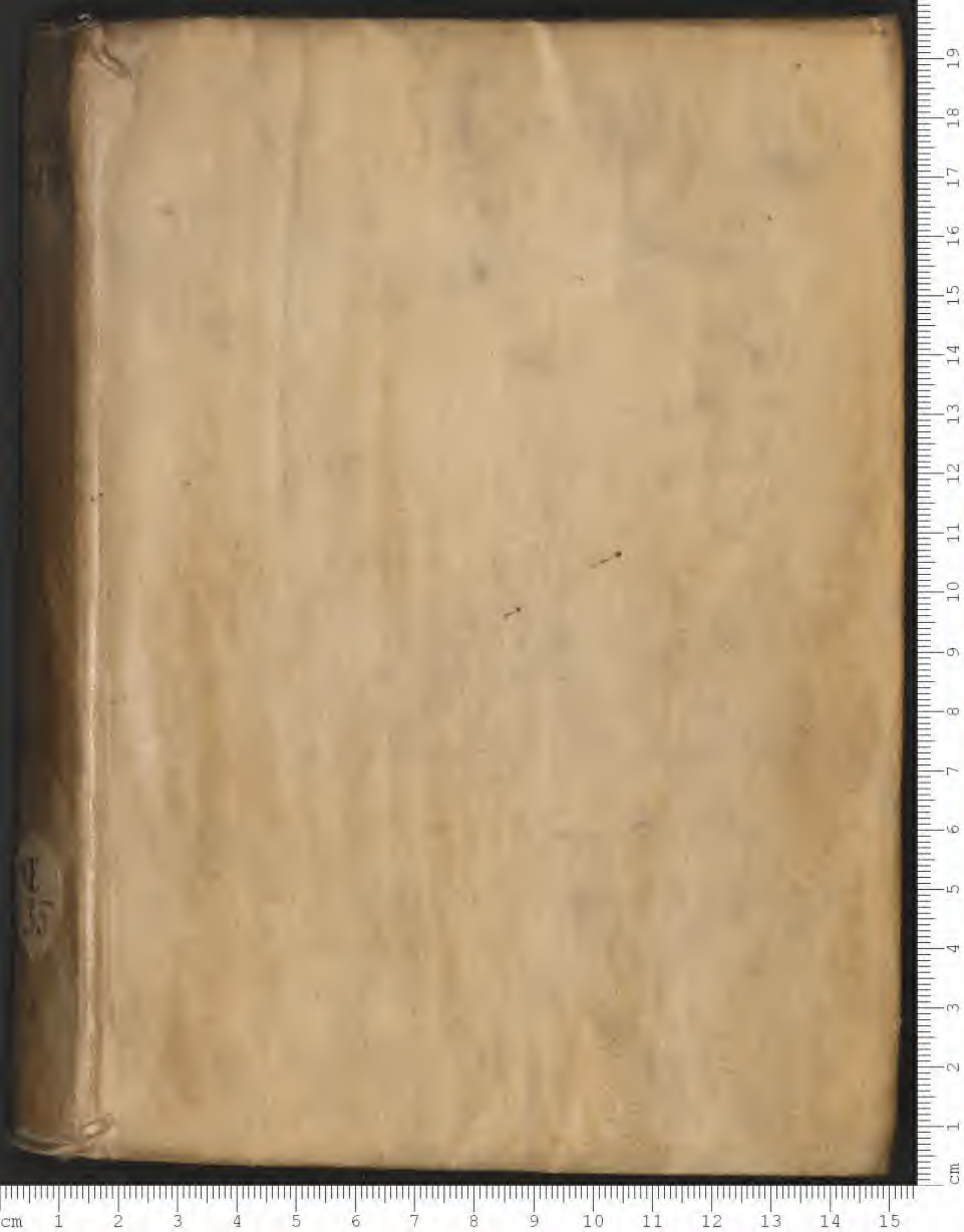


1494
6478

WCE
735

B





574

~~2940~~

¹⁵_{s.} E. 735.

~~ss~~
~~28~~

1. The first part of the manuscript is a list of names and places, written in a cursive hand. The text is somewhat faded and difficult to read, but appears to be a list of names and locations.

2. The second part of the manuscript is a list of names and places, written in a cursive hand. The text is somewhat faded and difficult to read, but appears to be a list of names and locations.

3. The third part of the manuscript is a list of names and places, written in a cursive hand. The text is somewhat faded and difficult to read, but appears to be a list of names and locations.



1. Ubi verum sit Can. reg. Palatiniensis Cong. dissuasoria
re christiani principes ecclesiasticos iungent. Censur.
Quaestio disputata per eundem, an aliqua res pub.
possit conducere iudeos ad facerendum sine peccato
et an pop. valeat concedere quod id fieri possit
sine peccato. Bononiae platonis de benedictis
1494

2. ejusd. monumentum Compendiosum pro Confess-
-ionibus Cardinalium Reliquorumq. proditorum
propter communes Confessionum regulas; scribebat
auth. an 1478

3. prolectio sacra^{ta} habita à jonn. de pinada
sac. i. scripturarum professore anno 1602 pp. 32

4. julii M. Junii De felicitate Lib. 4. urona
fratrum de fabio 1531

5. Hyeronimi Balbi Dialogus Cupus
argumentum versibus expeditur.

It. in Verbu. Captiv. Gentior. Cap. V. Dilatus meus, Can-
didus et iudicandus, electus ex militibus.

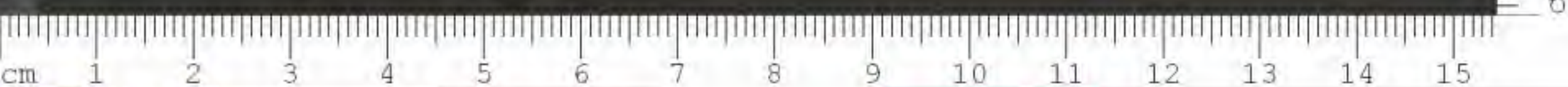
Hieronimi balbi prefatio in dialogum ad virum illustrē
et summa preditum doctrina guidonem de rupe forti

4-5.
ff 28

Inter ea officia/ quibus cum qui in virorum honestorum partu Guidovir
bernio nomen perfiteri cupit suum: maxime predictum esse de insignis com-
cet litteratissime guido: Nullum profecto illius nature magis mendatur
arbitror esse consentaneum: quod ut his a quibus se beneficii aliquid me-
minerit accepisse: pares (si potest) gratias referat: sin autem negat
facultas: quantas potest saltem et agat/ et habeat. Hec cum mihi in
aio firmissime sententia sedeat: non egredere possim quin eos quorum
me benivolentiam aliquam ex parte memini/ ad memoriam sepe nume-
ro reuocem. ut dum exhibita mihi humanitatis officia vigilatio-
ri contemplor animo: quantum quod me obligauerint aptissime videam.
quod videlicet de referenda per nostra mediocritate gratia sollicitior
esse non desistam. Itaque dum cunctos qui per suis in me beneficiis sibi
me fecerant obnoxios/ memoria sollertius repeto: soles tu vi-
rorum ornatissime inter primos occurrere qui nimirum amplissi-
mis tue humanitatis muneribus usque adeo me persecutus es: ut nul-
la mentem dulcior/ nulla gratior/ nulla denique iucundior subire
recordatio possit. Ingenue tibi quod verum est fateri non erubescam.
Equidem frequenter de predicto opusculo aliquod quod tuo rite nomini
dicarem/ sollertissime cogitavi. Sed dum sollertem animi tui indu-
striam repeto: dum admirabile ingenii scrutator acumen: nihil profe-
cto nostra potest cogitare tenuitas/ quod tam ex culto/ tam limato in-
genio dignum videatur. Sed si lectione sedula studiis assiduus/ cre-
brioribusque vigiliis id tandem assecutus fuero: ut ea mihi quae a mori-
bus ingenioque tuo nullo pacto abhorreant describere liceat cum-
mulatissime tue in me benivolentiae/ aliquod saltem ex parte me qua-
dam polliceor respondurum. Interim opusculum tenui admodum mi-
nerua nup a me conditum sereniori fronte pleges: et quicumque in loco
minime aliquid apte/ minime apposite dictum inuenies: eum per ingeni-
ta mansuetudine libere emendabis. Vide quantum mihi de tua pol-
licear benignitate doctissime guido. etenim quum me non lateat
tuum illud excellentissimum ingenium: quod in summis maximisque reb-
sepe versari gaudet: quin tamen has nostras mittere ineptiolas: nulla
potui ratione prohiberi. Potuisse profecto: nisi summo ingenio/ summa
etiam coniuncta esse humanitatem cum experimenteris crebris/ tum longa
consuetudine quod optime didicisse. Sed hec hactenus. Vereor

a. i.

ff
28



enī nō parū/ nedū ī p̄dicādis q̄b⁹ abūde p̄dit⁹ es virtutib⁹ n̄ra
 nec sine voluptate plurimaversas orō: in eā labē quā optimo
 cuiq; sūmope fugiēdā ac p̄inde tue modestie suspectissimā
 eē nō abigo: turpissimū inquā assētationis viciū tibi (qđ om-
 nino noli) videar incidisse. Reliquū igit⁹ ē: vt eas rōnes p̄mū
 causa o⁹ q̄b⁹ ad vulgādā libelli hui⁹ editionē induct⁹ tādē ē aīm⁹: dein
 peris cō de que de opusculi titulo dicēda vidēt⁹: v̄bis q̄ paucissimis ab
 dendi. solvam⁹. Itaq; te nō p̄terit virorū hūanissime / q̄ incōcinna/
 q̄ turpi / q̄ spurca p̄fictorū mēdaciōrū cōgerie / hoīe nimirū
 libero prorsus indigna tardiu⁹ ille toti⁹ ātiquitatē cēsor acer-
 rim⁹: in me citra rōnē oēm sup̄iorib⁹ mētib⁹ sit inuect⁹. Legi-
 sti nāq; armatos strēmūssimū viri codicillos. quā tardiuā dī
 cit eē machinā tonitru qđā terrifico balbica fūdit⁹ diruentē.
 Legisti inq;: nō hercle plegisti: etenī non eā viri boni orō mo-
 dulatā suauitatē pre se ferebat: q̄ tā eruditās tāq; delicatas
 aures demulcere posse videret. Omitto sētētiarū inopiā: qđ
 q̄ toleratu molestissimū ē: imānē illā v̄borū ad iniurias ac-
 cōmodatorū atrocitatē: q̄ oīa nec īmerito aīm tuū omni p̄di-
 tā hūanitate a tā iutili lcōe penit⁹ alienabāt. potui tamē fa-
 teor (neq; id arrogātie ascribas veli: q̄ ī me tātā animi pati-
 entia inesse dicā) potui inquā excogitatas infestissimi hoīs ī
 iniuriis equo aīo to¹ rare / atq; a scribendo cohibere manū: si
 nō stulte simplicitatē poti⁹ q̄ v̄tutis eēt īnocētiā suā ī probissi-
 me detractorū petulātie cōuiciis ac maledictis dilacerādā
 cē respō dēdū. permittere. Potui facili⁹ / q̄cqd ī ostēdēdis epigrāmatū n̄ro
 r̄viciis orōnis (si mō orō dicēda ē) vir bon⁹ p̄sūpsit: nō secus
 ac iane delirāt cuiuspiā sōniū aure surda p̄terire. Nisi mecū
 ip̄e reputassē viri boni officiū eē: ei⁹ īquā q̄ de studiosis bene-
 mereri cupit: vt sup̄sticiosas īperitorū hoīs p̄ceptiūculas (ne-
 qs ī illorū errores forte labat⁹) p̄virili sua fūditus extirpare
 conet⁹. Qđ si ī epiḡmatis n̄ris q̄q; pacto a nob̄ erratū / lauda-
 te maiorū n̄rorū eruditōi repugnatū cēt (deū testor īmorta-
 lē) (tātū ab oī malivolētiāz īdignatione abessē: vt etiā maxi-
 mas illi grās agerē / q̄ me suis scrip̄t recti⁹ ac meli⁹ sētire do-
 cussēt. Etenī q̄ recte aut carpit aut rephēdit. Is p̄fecto nō de-
 tractor: sed viri boni poti⁹ / īmovero amici noīe dign⁹ putan-
 dus est. Canes enī q̄ subtiles subdolasq; furū astutias suis
 quaten⁹ sit laudā da repre latratibus prodere soleant: vsq; adeo hominibus chari sunt: henso.

vt tā magnatū / q̄ plebeiōrū domib⁹ / nocturno maxime tpe
veluti custodes aptissimi p̄ficiātur. vbi vero in oēs passim tā
p̄bos / q̄ improbos / mordaces absq̄ discrimie dētes exacuunt
digni p̄fecto putant / q̄b⁹ nō modo tectū pastusq̄ negādus sit
sed q̄b⁹ vita q̄ celerius auferri debere videat. Nō equidē aliē
de his q̄ carpēdis ac rep̄hēdēdis aliis studiosi⁹ inuigilāt / sēti
endū arbitror. Quippe q̄ ea dūtaxat q̄ rep̄hēsiōne digna vi
dent / cū honestate quadā ac modestia carpūt: digni p̄culdu
bio sūt q̄virorū bonorū noīe cēseant. qui vero id totis agunt
virib⁹ / vt citra modestiā oēm aliorū fame ac noī detrahāt: i
eos (nec iniuria quidē) q̄ seuerissime aīaduertēdū puto. Igit̄
cū viderē me salua fama tacere nō posse (quā q̄ negligit ho
minē q̄z sese eē oblit⁹ credatur necesse est) effrenatā indomi
tāq̄ petulātissimorū virorū temeritatē nō insipida molestaq̄
garrulitate: sed approbata priscorū virorū eruditione / velu
ti fortissimis q̄busdā viculis cōprimēdā putauī. At dicet ali
quis interī: nihil tibi hui⁹ modi respōsiōne op⁹ erat. qp̄pe quā
de te apud eos q̄ bonarū sūt artū sciētia p̄diti opinionē con
citasti: eā ista tua defēsiōne nec augere / nec illustriorē q̄ quo
pacto reddere potes. Etenī sic i te dixit aduersarius / vt te il
la sua accusatione defēdisse poti⁹ q̄ accusasse videat: Cassio
nimirū cui⁹ meminit macrobius haud multū absimilis qui
tā vehemēs erat orator: vt absoluerēt facile / quos ab illo ac
cusari cōtigisset. Adde q̄ nō tātope videat elaborasse cicero:
vt diuina illa q̄ de oratore cōscripsit volumīa / expolita p̄cit⁹
ac limata redderet: q̄tope curasse conspiciat hō iste vt insigne
aliq̄ impitiae ac ineptiarū monumētū toti posteritati relinq̄
re posset. Quū igit̄ hoc tuo opusculo nec doctis ḡtificari que
as: apud quos defēsiōne nō eges: nec v̄etolas indoctorū hoīz
cōmēdationes venari debeas. Quas nimirū pitissimi q̄q̄ vt
pote sutiles ac vilissimas cōstātī⁹ aspiciat: nō equidē credide
rī istas tuas vigilias tibi v̄ laudis v̄ utilitati aliq̄ futuras. fa
teor nō pua duceat rōe q̄sq̄ hec obiicis: s̄z r̄ndētē q̄ patiētius
audi q̄so: si tātū apud eruditissimos viros / sapiētissimosq̄ iu
dices q̄b⁹ explorata forēt oīa q̄q̄ velut oī v̄tutū ḡne p̄diti ab
oī sibi pturbatōe canere q̄ diligētissime scirēt: si ap̄ hui⁹ mo
di hoīes inq̄: nec v̄nq̄ ap̄ alios oratori dicēdū eēt: relinq̄ret
p̄culdubio p̄q̄ exiguus eloquētie loc⁹ eaq̄ i sola pene mulcē

darū auriū delectatiōē v̄sarividerē. Sed q̄s per deos imorta-
les id genus hoīes in oī ciuitate q̄ paucissimos iueniri dubi-
tat: q̄ si uere dī bonos admodū raros eē: oratores q̄q̄ (q̄s vi-
ros bonos eē p̄ueit) nō nisi p̄ paucos iueniri cōcedat oportet.
Neq̄ tñ hac p̄sertī ratiōe tā ē exiguus oratorū numer⁹ q̄ eos
viros bonos eē oporteat: s; etiā q̄ res q̄dā ē tā digna/ tāq̄ p̄-
cipua p̄fecta eloquētia: vt ea nō nisi a sūmis p̄stātissimisq̄ vi-
ris possideri soleat. nec est ars vlla int̄ eas q̄s liberales vocāt
(de ea arte loquor) p̄ quā p̄clarissimū eloquētie munus asse-
mur: que tā paucos sua familiaritate dignari videat. Cū sint
igif̄ paucissimi qui se hui⁹ artis peritos merito p̄fiteri possint
sint aut̄ q̄ plurimi q̄ ad ea (qm̄ oīm ē amenissima) viribus to-
tis aduolare nitāt: q̄bus vtpote in p̄mo adhuc herētib⁹ limine
etiā ab iis qui ab surdissima queq̄ p̄cipiūt modo sua iactare
ac magnificare sciāt/ p̄suaderi facile potest. Horū me p̄fecto
gratiā beniuolētiāq̄ hac mea q̄licūq̄ lucubratiūcula p̄meri-
turū nō abigo: maxime dū itelligēt nisi illis cauissē diligēti-
us se forsitan absurdas nr̄i rhetoris opiniūculas p̄ueris sētē-
tiis āplexaturos fuisse. doctis p̄terea gratū fecero: q̄ p̄culdu-
bio nō poterūt nō dare laudi/ q̄ is qui p̄discēde suauissime
rhetorices modulateq̄ poetices plurimo rapiūt amore/ ita cō-
sulueri p̄uiderimq̄/ ne ab īperitis temerariis seduci quoquo
modo possint. Quū igif̄ aliorū vtilitatē/ meū q̄ cōmodū ar-
bitrer: nihil me pudet (fateor) in hac eē sētētia nec laudē/ nec
vtilitatē huius opusculi grā mihi defuturā. Ecce habes orna-
tissime guido q̄bus potissimū ratiōib⁹ adductus hāc respōdē-
di p̄uinciā oīno mihi suscipiendā putaueri: sed adhuc audire
mihi videor dicētē quēpiā: satis p̄suasisti litteratissimis q̄ vi-
ris haud īgratū futurū/ tū q̄ te defēderis/ tū q̄ eloquētie stu-
diosis a fugiēdis īeptissimorū hoīm errorib⁹ sollertissime ca-
uisse videaris: Sed itelligere nequeo q̄ frōte tāto viro nō hāc
artiū modo: verū etiā ciuilis ac pōtificii iuris ceterarūq̄ sci-
entiarū exptissimo: Istud tuū opusculum dicare audeas. Nō
equidē inficias ire possū o p̄cipuū litterarū dec⁹ nihil eorū
que a me cōscripta sūt eximiā tuā eruditiōē preterire. sed
nec ego (vt verū fatear) in tātā aliquādo temeritatē incidi: vt
ex hui⁹ nostri libelli lectione aliqd te q̄ admiratione p̄seque-
reris: nō dicā quo fieres eruditior: inuēturū arbitrarer. Sed

aliquid habere comedie: neque enim amate comicis facietie desunt:
nec in personis decorum (quod perfecto precipuum est) mihi videor omis-
se. Induxi namque carolum phernadum cui indissolubili amicitie fide persone que
re iungor: quod nostrorum epigramatum fidissimum fuit interpres/amici partes in dialo-
quo ad equitatem patitur omni cum modestia defendere. qui cum suapte natum intro-
ra non recitatis, sed iuveniedis quoque facetiis aptissimum esse vide ducuntur
atur: iocante illum nonnunquam ac urbane (quod plerumque solet) ludete feci.
Tardius autem: qui (ut oratorum omnium facile principem maxime
debet) gloriari non desinit: ea verba tribuere sollertissime nisi? su-
per viro magnificentissimo/deque virtutibus propriis quam liberalissime
fetiendi omnino convenire viderent. Petrum denique cohardum aduoca-
tum regionum/iudicisque fungente officio virum procul dubio tum laus op-
timis/tum multiplici virtute decorum totius disceptationis iudicem
haud absurde videor elegisse: quod est admirabili quidam primum
que veneranda gravitate precipuus: ita in hoc nostro dialogo, gravissi-
ma quippe in medium affert. qualia nimirum illius moribus admodum
esse consuetanea facile iudicare possis. et quoniam ea in te inesse mo-
destiam certe scio: ut quicunque citra honestatem sunt ea quam acerrime
detestari soleas: continetissimis/auribus tuis summope cavendum
arbitratus sum: ne quid forte minus honestum minusve pudicum in hac
nostra disputatiuncula posses invenire. ut autem luce clarius intelli-
gi queat: me nec acriori periculum indignatione/nec vlciscendarum
iniuriarum quas tamen ab homine infestissimo cumulatissimas
accepi: libidine raptum huiusmodi protexuisse libellos: vel ex
hoc argumento maximo esse potest: quod venustioribus salibus ad mi-
nuenda lectori fastidia magna ex parte opus conditum est. Addi-
dimus propterea pulcherrimas philosophorum moralium senten-
tias/ne huic deest opusculo/quod eruditus gravissimorumque virorum
aures oblectaret. Ceterum que ab adversario inconsideratissime
rephensa fuerat (ut equum erat) confutavimus: non sine gravissima
maiorum nostrorum auctoritate. sumque eo pacto orationem moderatus
oratio: ut in ea nihil maledicti/nihil puiciorum immiscuerim. itaque
iudicaturum puto neminem (cui sana erit) inquam/censura: in his libel-
lis a me scriptum esse quippiam que merito credendum sim ab honesti vi-
ri officio recessisse. Prolixior me fuisse ac decebat ornatissi-
me guido/ negare non possum. tue tamen erit humanitas huic
nostrae garrulitati clementer ignoscere: tuique balbi non nunquam (quod
videlicet per ocium licebit) familiari meminissem. Vale felix.

A. iiii

(Hic deinde sequitur solus 2. lib.)

Argumentū totius operis

Argumentum huius disputatiuncule
Lector habe/paucis expeditū versibus.

Quū forte nuper/acceſſiſſet carolus
Congratulatū petro:quē muſe ſacre
A puero in antris educauerunt ſuis
Quod aduocatus factus eſſet regius:
Orta inter illos eſt iocunda queſtio:
An ſit priuata preferenda publice
Vita:intē illaſvtra ſit laudatior?
Hec abſoluta paucis diſputatio eſt.
Quippe cupiebat petrus reddi certior:
Qua tandē inductus cauſa:a lectionibus
Balbus putarit deſiſtendū publicis.
Gerit roganti morem abunde carolus
Oriturq; ſermo maximo de rhetore
Tardiuo:tota quē veneratur gallia:
Cuiuſq; laudes non tacebūt itali:
Huncvbi libellum cautius perlegerint.
Inter loquēdū forte aduentantē videt
Tardiuū:adeſſe quē ſtatim petrus iubet.
Recuſat primū.ſed vocatus crebrius
Adeſt:amata ne fraudetur gloria.
Rogatur:nuper in balbū que ſcripſerit:
Spectanda ne an magis exigenda exiſtimet.
Ait in diſcrimen ſeſe nolle adducere
Spectatu cuncti que putent digniſſima.
Coactus tandēvel pudore congredi
Profert que dudum ſcripſerat antibalbica:
Dicens/hunc librū(ſi libebit)perlegā
In quo limata ſūt/politaq; omnia
Et cui reſiſti poſſe credo a nemine.
Hunc ergo legit iuſſus. reſpondet carolus.
Petrusq; ambobus obnixē petentibus
Vtriſq; prudens atq; equus iudex adeſt.
Ergo qui balbi lectitabis codices/
Quaſq; diuerſum comperies characterem

Inuitus ne lege: et mirari desine.
Si nescis: iste pannosa est comedia
Comedia dici si quoquo modo potest.
Sed ne pannosā gloriosi rhetoris
Togam rideri crede: quisquis habes salem
Procul ab hoc libro est quicquid est cōiicii.
Pannosam potius hāc stili diuersitas
Facit. verborū plus satis cōsumpsimus.
Opus (si scirevis que restant) perlege:

Interlocutores. petrus cobardus
carolus phernādus. guillerm⁹ tardiu⁹.

Carolus. Gratulor sapiētissime vir te cū sūmo oīm
fauore oīmque suffragiis ad hūc amplissimū dignita
tis gradū esse deuectū: gratulor iterū incredibilem
illā expectationē: quā de te primū apud optimū quēque cōcita
ueras nō modo defensā sustētataque fuisse: verū etiā animi cō
stantia / fide / integritate / ceterisque virtutibus lōge supatā. Vt
que sempiterno tibi sit honori iste magistratus exopto. Petrus
Magnus optatissime carole voluptatū cumul⁹ ad hanc me
am felicitatē accessit: que nōros successus tibi iucunditati esse
cognoscā. Nec quidē tātus esset fruct⁹ in secundis reb⁹: nisi
haberem⁹ qui illis eque ac nos gauderēt. Nā vt res aduersas
leuiiores minusque molestas: sic prosperes certe chariores facit
amicicia. Ca. Recte mea quidē sentētia iudicas. Nā tales in
ter viros amicicia tātasque cōmoditates habet: vt merito reb⁹
oībus humanis anteponēda videatur. Nihil est profecto ami
corū copulatione aptius: nihil nature cōueniētius: nihil deni
que homine libero dignius. Cūque plurimas ac maximas oportu
tates gignat amicicia: hec maxime prestat oībus: que re
cordatione amicorū sic oblectamur: vt quum eos intuemur:
tanquā exemplar aliquod intueamur nostri. qd equidē magis
experiendo: quā discendo cognoui. Nā cū ab ineunte etate bo
nis artib⁹ deditus in ocio et vmbra summersatus: vitāque omni
bus ornamentis et dignitatib⁹: que hominē beatū reddunt
spoliata duxerim: tamē nostre amicicie memoria ita fru
or: vt bene vixisse videar: quia tecum vixerim. Petrus. Caue

De amici
tia.

de vite
publice
et puate
ppatiõe

ne populari aura: vanoq; fulgore delusus honores/magistra-
tus/tecta marmorea/tabulas corinthias/ ceteraq; diuitiarũ
membra ad bene beateq; viuẽdũ facere arbitreris. Hec enĩ ca-
duca et incerta sũt posita nõ tã in hoĩz rõe/q; in fortune te-
meritate. Preclare itaq; illi sēserũt/q; in ṽtute sũmũ bonũ po-
nētes hec ludibria fortune/ ne noĩe qdẽ bona appellauere:
honestoq; ocio cõtēti hos abiciofos honores(q; multorũ tamẽ
patrociniis defēdũtur)lōgis stipatos laborib⁹/assiduis cōci-
tatos molestiis/vario pcellarũ īpetu obrutos:prudētes sciẽ-
tesq; spreuerũt. Ca. Nõ ibo inficias optimevir cōmēdãdos
esse:q; animũ singulari doctrina excolētes:talìa posteris mo-
numēta reliq̃runt:vt eorũ gl̃am nulla vnq; obscuratura sit ob-
liuio. Oĩa nãq; maiorũ ñrorũ p̃clara facinora ī tenebris ab-
dita laterēt/nisi l̃rarũ splēdor accederet. Sed tamẽ q; gymna-
siis et ocio cõtēti neq; rēpublicã attīgũt/ neq; cōmuniũ rerũ
curã gerũt/sibi solis viuũt/sibi solis nati vidētur/ī seip̃os oĩa
cōferũt. Qui aut̃ certa moderatiõe ad rēpu. capeflēdã aĩm
adiciũt:q; suã industriã oēsq; ingenii aculeos ad pl̃imorũ sa-
lutē cōiũgũt:q; incertos rerũ exit⁹:flexibilesq; hoĩm volunta-
tes cōsilio moderãtur:q; seueris legib⁹libidines cōprimũt/iu-
dicia cōstituũt/flagiciosorũ hoĩm quotidianos īpet⁹ppellũt/
bonos ab iniuriis ṽdicãt/oĩaq; sũma prudētia/iustitia/et fi-
de gubernãt:eos nõ solũ maximis viris cōpãdos/sed etiã(si
fas ē)ĩmortali deo simillimos iudico. Nihil enĩ mai⁹neq; me-
lius a mũdi opifice hoĩb⁹cōcessũ ē:q; et velle/et posse p̃suare
q̃pl̃imos. Pe. Que memoras vera eē scio/nec temere diui-
nus ille plato beatas fore res pu. dixit:si eas vel studiosi sa-
piētie regerēt:vel earũ rectores studere sapiētie contigisset.
Que nã est tã stabilis ciuitas:tã solida ac firma regio:que
nõ stultitia atq; temeritate gubernãtiũ fundit⁹ possit euerti⁹
Quare. P. Maro extra oēm ingenii aleã positus Augusto
pcõtãti quid ad rē pu.felicĩt gerēdã aptissimũ eēt:si prudēti-
ores inquit temonē tenuerĩt:et malis boni p̃ponãtur.vt aut̃
dicã qd̃ sētio:nihil est illi p̃ncipi deo q; oēm mũdũ regit (qd̃
qdẽ ī terris fiat)accepti⁹q; cōsilia cetũsq; hoĩm regē et p̃suare
quare suo iure a phrican⁹cōtēdit oĩb⁹ q; patriã cōseruauerĩt/
adiuuerĩt/auxerĩt/certũ eē in celo definitũ locũ:ybi beati sē-
piẽno euo fruãt. Sed aĩo tuo iã reputa:q̃t picula/q̃t rerũ dis-

se habeat: dicā qđ certe scio. Tardiu⁹ noster aliorū impitiam
dū refellere et coarguere nititur: suā prodit. Immo vero cōtē
tiosissimi rhetoris cōtumelias etiā existimo ad aliquā balbi
gloriā redundare. Petr⁹. Eccū in fmone lupū. Carol⁹. Quid
spectas? Petr⁹. Ecce video tardiuū pleniori gradu aduētare. Iniciū pi-
certū est (nisi quid aliud statuas) hoīem alloqui. solertiusq; p alogi.
cōtari: quib⁹ p̄bidiis septus ad doctos oppugnādos p̄siluerit.
Ca. Idipm ego cupio: qđ si mihi cōgrediendi facultas detur:
Ita hoīem contusū reddā: vt eū hui⁹ loci/et tēporis/atq; mei
sēp peniteat. Pe. Heus heus tardiuē. Tar. Quis me vult? pe-
rii: phernādū video. Pe. Nil mihi respōdes? Tar. Quid iubes
Pe. Propius accede. Tar. Hodie mihi est iudiciū: ad forū p
pero. Ca. Vis elabi? veni bone vir veni: et qđ te pudet? Tar.
malis aubus huc me cōtuli. P. veni inquā. Tar. nō est mihi
ociū. Pe. adesdū: ni mauis. Tar. Nullū video diuerticulū. P.
Caue nisi adsis.. Tar. cōsiliū ex tēpore capere oportet: en ad
sum: quid me vis? Pe. Aiunt tibi cū balbo cōtētiones esse.
Tar. cōtētiones? Eius audaciā ita repressi: cōminui: fregi: vt
null⁹ defēfionis loc⁹ relinquatur P. Quis te ad hoc cōsiliū cō
pulit? Ta. litterarū zelus. ne ars p̄clarissime p me qđē cōsti
tuta illi⁹ errorib⁹ dilaberef. Ca. vide hoīm vanitatē. Tar. Or-
be nāq; eloquētie quasi tutor relictus sū: eāq; a barbarie (q̄tū
posū) phibere p̄tēdo. P. Iustā causā agis. Ca. litterarū ne ze
lus ad inferendā iniuriā te quoq; propēsiorē fecit? Tar. Exi
stimauī sūmā gloriā assequi posse si me ad iniurias contur
lissē. Ca. Igif maledicētia gloriā cōsectaris. Pe. male se res
habet: si id qđ doctrina efficere debem⁹ scelere tētaf. Tar. Ni
hil refert iure an iūria qđ agas: modo laudē asseq̄ris. P. Ex
solavirtute laus vera p̄fici scitur. Tar. vsq; quaq; falsā aucupa
bor: quaten⁹ mihi deerit vera. P. Omnia falsa labunf: et tanq̄
flosculi decidūt. Tar. omitte que ira accēsus temerarie pegi
Ca. temeritatis comes ē penitētia. Tar. Et vide poti⁹ qua li-
ma singulos balbi errores fuerim p̄secutus. Ca. te prius ex
poliēdū limādūq; p̄mitte: alios dein limabis Tar. Balbus ta
men dare man⁹ est coact⁹. Ca. Humanitatis fuit aliqd de suo
iure tibi cōcedere. Tar. Immo turpe et sordidū: se nō potuif
se tueri. P. missa istec faciat: potiusq; ad aliquā doctrine spe-
ciē vestra traducatur oratio. Ca. res est obuia et exposita: de

Iniuriis ad
gloriā p̄pa
randā nō
eē agendū

ad acue-
dū inge-
niū dis-
putatio-
nē pferre

Iactatiā
esse vitā
dam.

urban⁹
iocus

qua sermones conferre liceat. Tar. Ad oīa presto ad sū. Ca. Mecū igitur recognosce que scriptis aduersus balbū mandasti: spectanda an exigenda videant. Tar. Iubes me in discrimen adducere: que spectatu digna om̄s arbitrantur/ maximisq; laudibus efferūtur? Non faciā. Ca. Non est qđ timeas laus enī si ex merito venit: indies radices altius agit/ latius q; propagatur. Pe. Adde qđ hoc disceptandi gen⁹ non est omnino repudiādū: modo absit maliuolētie fraudisq; suspicio. Limatur enī ⁊ acuitur in disputatiōe hoīm cogitatio. Tardi. Quis me ad disputandū coget? Ca. Honestas: qđ sapientibus pro necessitate est. Tar. Aduersario nō mihi est opus. Caro. Virtus tamen nulla est: si aduersari⁹ desit. Pet. Si latissime (vt ais) tua manat industria: cur aliena tibi virtus tā formidulosa est? Tar. Quia quo altiori fastigio collocat⁹ quis est: eo impensius iminentē casum cauere debet. Pe. Nullo casu deiici potest virtus. Tar. Me demū hac sollicitudine exsolue. Pe. Si negotiū infectū relinquas: despicient te omnes. et nihil virtutis/ nihil animi/ nihil neruorū inesse tibi putabūt. Tar. Apage apage: dii vertēt omen ī meli⁹. P. pin etiā atq; etiā delibera: et causas expende. Tar. Liberare me nequeo. Ita duris laqueis sū inuolutus. Pe. Forti animo esto: audendum est. Tar. Hec tēporis spaciū desiderāt. Italorū est cōsuetudo/ vt eis aliquid pponat de qđ disputent/ q̄uis subito. nō facile mihi succurrūt/ nec ad votū verba suppetunt. Car. En in cui⁹ custodiā se tradidit eloquētia. Ta. S3 qđ paulo accuratius conscribo/ sic ab oībus p̄bantur vt ad veterū scriptorū gloriā facile pueniāt. P. p̄pe laudi nimiū īseruire videris. T. oīm ad p̄priā laudē anim⁹ est p̄pensior. Pe. Quod tamē (vt pliniano verbo vtar) magnificū referēte alio fuisset: ipso qui gesserat recognoscēte vanescit. Tar. Meo iure quodā mō gloriari mihi licet: eloquētie benedicēdiq; scīe preclarissimū cōpendiū struxisse. Ca. Vide ne hoc tuo p̄pēdio medicos imiteris: quorū tituli remedia: pixides hñt venena. Tar. Nulla venena hēo. Pe. Hoc nihil ad rē. Tar. Respōdendi astringor officio. Ca. Ego attēti⁹/ ⁊ pendēs siqđ de lris p̄feras expecto. P. Audis tu illū? T. vt p̄us dixerā: meo voto nō v̄ba rñdēt. P. qđ reliq; ē? Tar. Reliqui⁹ nihil: tñ exēplar hēo: imo vō archetypū illi⁹ iunctiue quā lōgis vigiliis lōgaq; lucubratione

aduersus hunc infestissimum hostem cōdidi. hoc (si libet) in medi-
 um pducā. Pe. ubi est hoc exemplar? Tar. Eccū. Pe. parat?
 aduenisti. Tar. hoc velut alicuius triūphi monumētūz deuicti
 hostis exuias mecū defero. Ca. caue ne poti⁹ sempiternū ig-
 nominie monumētū tecū deferas. Tar. pergis me lacerare?
 Ca. te tantū lacerā: q̄tū equitas humanitasq; paties. Pe. Qui
 ita agatis: vt vterq; cōstituta cōcordia discedat. Tar. est ne ca-
 role hic mihi legēd⁹ liber? Ca. petrū roga. Illū eē hui⁹ rei du-
 cē: me comitē decet. Pe. Ego iure humanitatis hoc idē po-
 stulo: ea tamē lege/ ne qd obscenū/ flagiciosum/ aut quouis
 modo turpe n̄ras aures offēdat. qd enī ē tā inhūanū: q̄ doct̄
 nā ad laudē et salutē hoīm datā/ in alteri⁹ cōtumeliā atq; p̄ni-
 tiē cōuertere? Tar. Tibi obtēperatū dices. Pe. Tuū erit ca-
 role ptes tui balbi quousq; paties equitas tueri. Car. Addis vtriusq;
 calcaria currenti spōte. Pe. Ego velut p̄thatica p̄sona s̄monē cōfēsu
 cohibebo. C. Immo vt n̄re disceptationi te q̄i arbitrū p̄beas: iudex e-
 oro. Tar. Id q̄z mihi cordi est. oēq; noīs mei dec⁹ tue cōmē-
 do et cōmitto fidei Pe. s̄vtriq; vestrū (vt dicitis) gratū futurū
 est: on⁹ nō recuso. Ca. nihil est qd grati⁹/ aut acceptius (vt pro
 tardiuo etiā loquar) nobis euenire possit. Pe. Rē igit aggre-
 dere tardiue. Tar. [balb⁹ nobile venetū se p̄dicat] Ca. q̄ aior
 vita cōstitutus ē/ vt rō postulat: nobilis merito est cēsēd⁹. Il-
 la enī ē stabilis/ ac solidis radicib⁹ fundata fixaq; nobilitas: **Que sit
vera no-**
 que nō parentū imaginib⁹ sed p̄pria v̄tute nitescit. Nā q̄ gen⁹ **bilitas.**
 iactat suum (vt ait seneca) aliena laudat. Tutiusq; nobilitatis
 splēdor in cōsciētia: q̄ i fama reponit. Ille etenim vere appellat⁹
 nobilis (vt inquit plato) cui nō aliena/ sed sua virt⁹ ad nobili-
 tatē opitulat⁹. Si vero de illa loq̄ris nobilitate q̄ hereditaria ē
 et ex maiorū memoria depēdet: p̄ quas dāq; successiones tra-
 dit⁹: prudētis q̄ppe viri nō erat obuiare/ id alteri deesse: q̄ se
 oīno spoliatū videt. Et si erat aliq̄rū: illorū certe nō erat: q̄ nō
 solū q̄cūq; nobilitatē iudicio: verū etiā patrimonio/ reliq; for-
 tunis nudatū i sūma iopia oēm etatē agūt. Pe. Ad rixas iā
 delati estis. Ca. necesse ē cōuiciatorib⁹ obuiā ire. P. nulla v̄t⁹ cōuicia-
 hoīz magis ē nc̄cia/ q̄ patia ip̄a. Ca. sepe nimia patia i stulti **torib⁹ eē**
 tiā mutat⁹. T. mimiū acrit hūc balbū defēditas. Ca. boni viri ē **rūdēdū.**
 ei s̄buēire/ q̄ alteri⁹ i solētia cōueniri v̄sariq; videt. P. iā sit ho-
 rū s̄monū t̄min⁹ deicepsq; i l̄ris v̄ra v̄sef orō. T. ad filiū pgā C.
 p̄gas T. [adā edidisse ḡmaticā fide dignissimū dixit balb⁹]

Ca. Idē vniuersivno ore vnaq; voce dixerūt auctores. Plato
 Adā iuē- enī idone⁹ veritatis assertor in eo qui cratillus inscribitur li-
 tor gram- bro: copiose sapiēterq; idipm latius exequit: cui in euāgelica
 matices. prepatatione astipulatur eusebius. Tar. ratione q̄ auctoritate
 cōtēdere malo. Ca. istorū auctoritas pro ratiōe sufficit. Tar.
 Nihil est qđ eque me delectet q̄ ratio ipsa. Ca. Hui⁹ tamē rei
 in ppatulo et in prōptu ratio est. Tar. quenā? Ca. hec gram-
 Officiū matici propriū peculiareq; est munus cuncta q̄ sunt idoneis
 grāmatici aptisq; vocib⁹ signaē. p̄m⁹ vero adā noībus suis appellauit cū
 cta animalia et vniuersa volatilia celi et oēs bestias terre: vt
 ha bet genesis. vnde facile colligif grāmaticā ab eodē p̄ncipi
 um ortūq; traxisse. Tar. nihil est qđ tuis argutiis nō psequa-
 ris. Hoc tamē animo meo penit⁹ heret: ea tēpestate nullū la-
 tini eloquiū vestigiū apparuisse. Ca. Hoc opiliones et salario
 rū pueri nō nesciūt. Tar. Ista tamē cū tuis dictis pugnare i-
 ter se vidētur. Ca. arbitraris ne ex oī populorū ac gentiū co-
 pia latinis tantum cure fuisse disciplinas? Tar. Ego id certe
 scio. Ca. Ecce qui magnam sibi gloriā ex arte oratoria que
 fierit. Tar. Nō aliūde mutuatur sū: sed alios iſtituendo hanc
 mihi peperit gloriā. Ca. qui alios iſtituit ipm p̄mo iſtitutū
 esse oportet. vt tamē ad ppositū reuertamur: a sūmis hoīb⁹
 et sapiētissimis accepim⁹ litteras apud hebreos ortū et inti-
 um habuisse: que lōgo interuallo ad egyptios magos effluxe-
 rūt. Inde vberimos virtutis et scientie fōtes greci scriptores
 hauserūt nouissime Archas Euāder (vt meminit liuius) lati-
 nis litteris auspiciatissimū p̄buit exordiū que pariter cum ro-
 mano ipeio creuerūt. Tar. Mea nihil interest scire qui pri-
 mi q̄ vltimi in studiis fuerint versati. Ca. Hec parui pendūt
 qui (vt aiūt) nec sibi nec alteri p̄sūt. Tar. Spectata satis mea
 est idustria. dū memoria rerū gallicarū manebit: notus ero.
 Ca. dū troiani belli superit fama therſites quoq; nosceſ. Pe.
 Clepsydria ad indicēdū vobis filētiū op⁹ esset. Tar. Ad iſti-
 tutum reuertor. Pe. Equū facis. Tar. Ego sua auctores glia
 nō frustrabo actiuo p̄ dōponēti balbice abutēs balbus dixit.
 Ca. ab omni equitate animū detorques: o facin⁹ aiaduerten-
 dū? P. cohibe iracūdiā que cōsiliū hostis est infestissima ⁊ po-
 tius cogita qđ te dignū sit q̄ qđ in alterū iure dici possit. ca.
 tā immane mēdaciū cōfingere? cōfricauit frōtē. Tar. Quid?

Qui fue-
 rint sciēti
 arū inuen-
 tores

Car. Quid? q̄si nescias balb? Ego sua glia auctores nō frau-
 dabo frequēti cetū audiente protulit. Tar. Alit̄ ego audierā
 Ca. Mide habebas aures/vel poti⁹ incessendi libido te falsa
 loqui subegit. Maledicorū istec mos est: q̄ nil dictū aut factū
 turpe ducūt/nihilq; pensi hnt. dum sue mordacitati obtēpe-
 rent. Pe. Nulla tam detestabilis pestis est: q̄ non a viro īperi-
 to pficiscatur. Tar. Pergā. Cetera [Ingenioli riuuli elegātis-
 simi adolescētulo deuchaliōe eloquiū ll gemio ipitissime sc̄p-
 listi orthographie pueriliter insciū vt semel dicā te passim p-
 dis] Pe. Apud quē tardiue hec loq̄ris? Nempe apud eū qui
 in huius libelli lectiōe multū t̄pis et opere posuit. et eas vo-
 ces que in cōtentionē sunt adducte: vt ratio orthographie po-
 stulat cōscriptas esse meminit. Retinacula ne verecūdie ab-
 rupisti? Tar. Scis quare hec cōscripseri? Ca. Scio q̄a doctrina
 te iparem videbas: fraude tentata res est. Tar. Ira me ad cō-
 fingenda hec inflāmauit. Ca. Nihil pfutū pōt diuturnū esse.
 Pe. Ita est īgeniū hoīz vt cū bone artes desint. dolis ac falla-
 ciis cōtendere ōnes q̄ succūbere malint. Ca. Vide iterea ne
 teipm orthographiē inscium p̄das: qui nichil nichilū michi
 (ut alia omittā) c̄ l̄ram exigere cōfirmasti. Tar. tu id negas?
 Ca. Quidni? Tar. Haud tecū sentio. Ca. Erras. Tar. Me igi-
 tur q̄primū hoc libera errore. Ca. Faciā: licet nō meritis sis
 Imp̄mis fabii verba repetenda videntur q̄ sunt hec: apud nos
 potest queri an in scripto sit viciū si h̄ l̄ra est nō nota: cui⁹ ra-
 tio mutata cū temporibus est sepius: parcissime ea veteres
 vsi etiā in vocalibus: cū edos ircosq; dicebāt. Deinde reser-
 uatum ne in consonātib⁹ aspiraretur vt in graccis ⁊ triūpis.
 Erupit breui tpe nimi⁹ vsus: vt chorone chenturiōes p̄chones
 adhuc q̄busdā inscriptiōib⁹ maneāt. q̄ de re catulli nobile epi-
 grāma est. Inde durat ad nos vsq; vehemēter et cōprehende-
 re ⁊ mihi: nā mehe p̄ me apud antiquos tragediasq; precipue
 scriptores in veterib⁹ libris inuenim⁹. T. nihil intelligo quor-
 sū hec afferas. Ca. Apertius vis me loqui? T. Etiā. Ca. p̄se-
 quar ḡ pingui (vt aiūt) minerua. Apud veteres mi dādi casu
 enūciabatur. vt catulli carmē testimonio est. Lesbia mi dicit
 male semper maro et mi genus a Ioue sūmo est ēt p̄pertius
 mi natura aliqd semper amare dedit. Deinde cū erūperet ni-
 mius aspirationis vsus h̄ addiderunt alterū. i. postponentes
 b. i.

Nihil ni-
 hilū mi-
 hi sū c̄ cō-
 scribēda

Dicare
quid sit

qm̄ in latinis dictōibus raro subiicitur aspiratio. Intellexit
an nondū? Tar. Satis. Ca. Igitur ad instituta pgamus. Tar.
[tuo noīe dedicare incōgruū p tuo nōi serui? supra illud pri
mi eneidos propriāq; dicabo ait: in vlu est vt dicam? sacerdos
dicatus est numini.] Pe. his verbis omnē pbitatis opinionē
exuis: quādoquidē tuo nōi dedicare in exemplarib? cōscrip
tum esse cōplures norūt. quod tibi quidē nō fuit negare inte
grum: sapientis enī nō est mentiri. Tar. Ledere iimicos qua
uis ratioe sapiētis est. Pe. Immo sapiens habendus est nō q
facit/ sed qui ppulsat iniuriā. nec est qcq; tam angustī animi
tāq; prauī q; iniuriarū remisci. Tar. De v̄tute nobis certamē
est pro qua doctis viris omīs debet esse ptentio. Ca. An virt?
ad mentiēdū ppulit? T. Non s; vlciscendi cupiditas. Ca. fla
giciofi hoīes (inqt cyrus apud xenophontē) cupiditatibus se
prestant inferiores. Tar. Trita est iam sententia. Cōfugien
dum esse ad iniurias si vti non licet iure. Pet. Hec sententia
non in pectore sapientū sed in linguis stultorū nata est. His
vero pretermiſsis res videtur exigere vt cursim et breuiter
istius verbi dicare vim ac naturā carole attingas. Ca. A ve
teribus qui pprie signate sunt locuti multiplex ac varia ver
bi hui? significatio pseruata est. modo cōstituere et cōsecrare
designat. vt apud maronē vrbe velit posita templis sibi fer
re dicatis. modo tradere. Cicero ad cesarē balbū qti faciā q
q; ei me totū dicauerī/ ex ipso scies. Quādoq; denotat nūcia
re: lucilius: fama vbi ad aurē pugnā tua clara dicasset Serui
us cui? mutilate verba tardiu? retulit: Sic inqt: dicare est in
obsequiū dare vt sacerdos dicatus numini. virgili? cōubio
iungā stabili propriāq; dicabo. Pe. De hiis satis vnde est ag
gressa iam v̄ra referatur oīo. Ta. psequor [In mentē venit
nō illd catullianū cui dono etcēta Catullianū illud scribēs Si
illius (vt ais) tibi in mētē non veniebat: dabas (vt virgili? ait)
sine mente sonum.] Caro. Tu ipse (vt virgiliano vtar versu)
das inani a verba das sine mente sonū. Balbus enim condite
ac facete ad illud catulli allusit: cui dono lepidū nouū libellū
exulto modo pumice expolitū. Ta. Quid me obtundis isto
rum poetarū auctoribus qui nec minimum apud me locum
habent? Ca. Improbe ergo ad poeticas imitationes demor
dendas te contulisti. Nā vt de pictura et statuis nisi artifex:

sic de carmine nisi poeta iudicare nequit. Pe. Nimiū euaga
 mini illuc redi quo cepisti tardive. T. [paucis elementis ad
 ditis Elemētū pro littera utrūq; ignorās abusiue posuisti Pri
 scian⁹ in primo titulo de littera hoc intest inter litteras ⁊ ele
 menta q̄ elemēta proprie dicūt ipse pronūciationes note ha
 rū littere abusiue elementa p litteris] Car. p̄fice p̄sciani qđ
 restat. Tar. satis dixi. Ca. ego p̄ficiā. tamē et elemēta p litte
 ris et l̄re pro elementis vocant. cū enī dicimus nō posse con
 stare in eadē sillaba r. ante p. nō de litteris dicimus sed de p
 nūciatione litterarū. Nā quātū ad scripturā possūt coniūgi
 nō tamē etiā enūciari. Tu vero bone vir que tuo negocio cō
 uenerunt ex p̄sciano transcribēs: reliqua cōpressisti: mira ce
 leritate suspēsis (vt aiūt) gradib⁹ que te offenderāt euadens
 En astutias. Pe. vera est illa vetus probataq; sententia nihil
 homini indocto iniusti⁹ eē posse. Caro. resipisce / resipisce / noli
 amplius fallere: tibi luditur fatere aliquādo eē id qđ es: litte
 ras pro elementis et elemēta pro litteris accipi / preter te dū
 taxat q̄s ignorat⁹ Diomedes sollertissim⁹ vocabulorū idaga
 tor sic iquit. l̄ras etiam veteres elemēta dixerūt: q̄ orationē
 velut quedā semina construāt atq; dissoluāt: hec eadē est p̄
 sciani auctoritas. littere aut eorū elemēti vocabulo nūcupāt⁹
 ad similitudinē mūdi elemētorū: sicut enī illa coeuntia oē cor
 pus p̄ficiūt: sic etiā hec cōiūcta l̄ralē vocē q̄si corp⁹ aliqd cōpo
 nūt. Qua de re extat insigne ausonii epigrāma Trūcatis cō
 uulsa iacēt elemēta figuris Signaq; confusis interiere notis
 fabi⁹ q̄ sic de litteris exorditur. Ne q̄s igif tāq; pua fastidiat
 grāmatics elemēta. Tar. Iuro me nihil harū rerū curare.
 Pe. incōsulte agis nā vt q̄s rē suā curat sic ei p̄cedit. T. Igif
 mutāda est mihi ratio: iuro me harū rerū multū curare. P.
 quotiēs iuras memēto te diuinū testē adhibere idest aīz tuū
 quo nihil homini dedit ipse deus diuinius. Ca. Ille forte (vt
 inquit euripides) Iurauit lingua mētem iniuratā gerit. Tar
 dius. Ista est veritas. Petrus. Ast hoc iusiurandum homi
 nis est fallacis callidi veteratoris et vafri. Tardius. Vtile
 est sic esse. Petrus. Vtilitatis spetie sepissime peccatur. Sed
 eo iam vnde digressi sumus reuertamur. Tardius [Rhino
 ceronteos. r. minime aspiratur qđ aspirādū ē p̄perā scripsisti
 b. ii.

elemētū
 p l̄ra ac
 cipitur.

Pe. ha tardiue innocentē in iudiciū accerfis. Hisce oculis
hac de qua ē sermo vculā vidi r aspirato fuisse a balbo nota
tā. Ca. satis tamen satis nos cicero docuerat nihil eē fedius
vanitate atq; mendacio. Tar. Aliud qđ scriberē nō habebā.
Ca. At tacuisses. Pet. Id arbitror fuisset grauitatis. T. Vel
lem. Ca. Sed sero: Acta enī agere veteri prouerbio prohibe
mur. Tar. Cui⁹ nā rei hec vcula rhinoceros est index. C. Nū
ros quid q̄ puto in litterarū ludū pedē attulisti. disce tamē. Rhinocē
ros ex rhene idest naso et ceras idest cornu cōstituit. et q̄dru
pes est vt tradit plini⁹ hostis elephāto vnū in nare cornu ha
bens: quo ad saxa limato preparant se pugne. Solinus illud
cornu eē repandū et recuruū narrat qđ attritū cātib⁹ i mucro
nē exacuit par ipsi lōgitudine. Tar. Hec mihi nō sūt volupta
ti. Ca. quid asinus ad lirā? P. Ne cesses legere. T. [Istud tri
uale carmē: hoc quia tuū nō istud qđ alienu cōtēnēdūq; di
cendū ē.] Ca. Si balbi laudes pditū ire gestitabas vigilantī
us elaborādū fuit. Tar. Immo illi acri⁹ euitēdū fuit ne inua
dendi locū mihi relinqret. C. Fecit: ast iprobos inuidie mor
sus euitare qđ potest? Tar. doctrina q̄ iniuriis certare malo
Ca. Hec tua dicta tantū absūt a doctrina vt nihil magis do
ctrine possit eē contrariū. Tar. nōne valla q̄rto elegātiarum
sic inquit de me loquēs dicere debeo hoc caput hec man⁹ hec
ciuitas de te vero istud caput ista man⁹ ista ciuitas. De t̄tia
aut persona illud caput illa man⁹ illa ciuitas. Ca. Hacten⁹ le
gisti. Audi etiā que sequūtur. Aliquādo iste accipis p hic vt
cicero in antoniū. Cū isto corpe stent cū gladiis armati. Et
quītil⁹. Inuenis iste de quo sūma in rebus humanis mōstra
fingunt. Tar. ista nō pspexerā. Car. Id quidē etiā si tu neges
certe scio. Pe. Nō temere fabius asserit nihil eē pei⁹ iis qui
paululum aliquid vltra primas litteras progressi: falsam sibi
scientie psuasionē induerūt. T. [Cassur⁹ gemino si impitil
sime sc̄psisti cū simplū postulet et a pductā habeat.] C. qm̄
per inextricabiles errorū tenebras vagaris. Accipe quītilia
ni verba. Quid qđ ciceronis tēporib⁹ pauloq; infra. Quotiēs
.i. littera media vocaliū lōgarū vt subiecta lōgis esset gemīa
ba vt cause cassus diuisiōes quo modo et ipm et virgilium
quoq; scripsisse man⁹ eorū docēt: hec ille. Cui⁹ auctoritas fre
quenti dictorū vsu corroborat. Tar. Cedo satis exploratum

hic & iste
cōfūdūt

qm̄ si ge
minetur

non tamen habeo an leges sint orthographie quadam velu-
 ti immutabili necessitate constitute. Ca. Non semp ratione Ortho-
 nititur orthographia: sed plerūq; exemplo nec lex est scriben graphia
 di sed potius obseruatio et si psuetudo voluerit vetus scribē sola con-
 di lex facillime abolebitur. Quē enī potius q̄ fabiū q̄ntilia- suetudi-
 num sequar? qui in oratoriis institutiōibus hec inquit. Verū ne niti.
 orthographia quoq; sepe consuetudini seruit Ideoq; sepe imu-
 tata est. Et subdit. Ego nisi quod consuetudo tenuerit sic scri-
 bendū cuiq; iudico quo mō sonat Hic enī est vsus litterarū vt
 custodiant voces et velut depositū reddāt legentibus. Tar.
 Hec iādudū sciui: credis ne? Ca. credo vt equū ē credere. T.
 Si fallor infortuniū opto. Car. Amicus sū eueniat volo tibi
 quod optas. Tar. Nihil opto preter famā et gloriā. Ca. mag-
 nifica vox et magno viro ac sapienti digna. Tard. Qui exi-
 stūt q̄ fuerūt q̄q; futuri sūt oēs sapiētia antecedo C. Bone de-
 us vt expetis gloriā vt ad eā raperis. Tar. Miraris? Gloria
 mihi mater fuit: honos pater. soror aut fama. Ca. Parentes
 habuisti probos caue ne degeneres. Tar. Istec mea est cura
 tio nunc exequar. [Stigiis i p̄ma latina y greca esse debet]
 Ca. q̄ iniquus es q̄ balbo fraudi vortis quod librariorū incu librario
 ria euenisse nemo nescit. Tar. Hec euadendi via relictā est. rum incu-
 Ca. Quasi hoc non sit frequens eorum vicium. qui modo pre ria.
 posteras et inuerfas: modo alias pro aliis litteras collocant.
 Prius autem maronem tulliū aliosq; delectos auctores: cor-
 ripias necesse est. q̄ balbi vllam culpam reprehendas. Tar.
 De aliis id non sentio. Ca. Turpe quidē est vt eadem de cau-
 sa balbus plectatur. alii ne appellentur quidem. Tar. Quic-
 quid dicas in hoc proposito susceptoq; consilio permanebo.
 vt iure vel iniuria vltum iri fas putem. Ca. Digna quippe vi-
 ro est sententia. Tar. Inuenti etiam sunt qui non modo ver-
 ba sed vitā quoq; fuderint vt in inimicos animaduenterent. equitatē
 Pe. Immane quidem illud est: q̄ prudentius alexander ma- etiā ini-
 cedo regiū esse dicebat vt a quibus male audias eis magis micis ef-
 sis munificus. Tar. Mihi vero est consiliū mortem oppete- se suādā
 re potius q̄ deferere vltionem. Petrus. Vt libet Tu interea
 carole quid compertum habeas de stygia palude nobis lati?
 explica. Nam (vt inquit M. varro) donec ista mussitam? plu-
 ribus horis viuimus. Carolus A nonnullis accepi qui colen
 b.iii

Multi- di igenii gratia balbi edes frequenter visitent: eū nouissime
plex de de vi ⁊ origine isti? vocule i hūc fere modū differuisse. Styx
styge opi a stygo deducit / quod quidē errorem miseriāq; designat: est
no. q; inferorū palus versibus poetarū celebratissima De q; hanc
hesiodus retulit fabulam. Victoriā stygis filiā gyganteo bel
lo ioui fauisse ob quod munus illi tribuit iupiter vt siquis de
orū per stygē paludē deieraret .a reliquo cetu semoueretur:
ob quod cecinit maro cochiti. Stagna alta vides stygiāq; pa
ludem. Dii cuius iurare timēt ⁊ fallere numen. Naso in trās
formatis promissi testis adesto Diis iuranda palus oculis i
cognita nostris Et ausoni? Queq; piat diuū periuria noctico
lor styx. Hoc figmentū multiplici velatū enygmate ridet la
ctanti? Idem. Per stigiā inquit sanctissime iurat Vna super
stitio superis que reddita diuis. que est ista superstitio? aut a
quo reddita qua peierantes deos puniat: que tanta formido
est paludis inferne si sunt imortales. Hec ille. Anuens sene
ca stygiā apud eos esse qui in superiori sunt hemispherio i mo
ralibus questionibus contendit Diodorus siculus circa extre
mam egypti partem locū esse docet et paludem ingentē que
cū transitu sit difficillima limosa nimis ⁊ papiris plena styx
est appellata quasi tristitia. laborem. s. transeūtib; afferens
Idem seruius honoratus existimat. Sed herodotus septimo
hystoriaꝝ stygem paruam esse aquā scribit in archadie ciui
tate/que nacris dicitur ex quadam petra profluentē. Hec ea
dem aqua (vt meminit plini?) licet neq; odore neq; colore sit
abhorrenda. Illico tamen pota quasi venenū necat et de eadē
alibi dicit. pisciculos quosdā generat qui comesti/repente pe
rimunt comedentes. Macrobius vero cui magis (vt opinor)
est amica veritas: docet qui per diuersas gentes auctores in
constituendis ceremoniarū sacris fuerunt p stygem designas
se qcqd inter se humanos aios in gurgite mergit odiorꝝ. Pe.
Eblandiūtur ne aures tue tardiue his compte orationis mo
dulis rerūq; multiplici eruditione: que nos profecto eximie
ac vnice delectat. Tar. Hec recondita atq; obstrusa de peniti
simis (ut aiunt) musarū antris eruenda relinquā. Ineptum eē
atq; absurdum arbitror: me iam senio confectū: ab aliis de
mum erudiri. Ca. Tota erras via. tandiu discendū est inquit
seneca q̄diu nescias (si puerbio credis) q̄diu viuas. Ideoq; per

contanti silentio quoad discipulus esse vellet/ respondit plato Eciā se-
 quoad meliorē atq; peritiorē esse non penitebit. Tar. Surdo nibus es
 fabulā narras. Ca Perge igitur hyulco sermone vt cepisti: mi se discen-
 hi iam aures occaluerunt. T. [Qui credit fieri rhetora hic dum
 scripsisti balbe et pſianū illud exponens repēte poeta prodi-
 rem euaserim poetam audiente etiā venetorū oratore protu-
 listi Cocū interpretans cotta volebat videri seuerum homi-
 nē dixisti En balbum soloecistāz quidē insignem.] Ca. licet
 amarulēta dicacitate linguaq; mordaci balbū insecteris: pa-
 rem me tibi gratiā relaturū ne speres Non enī moris ē mei
 iniuriarū reminisci/ quas et si vlciſci possem obliuisci malo.
 Pe. Recte quidē hec perfecto incōparabilis est inuicti animi
 sublimitas non prosequi iniurias. Ca. Omni in re curandum
 est equidē ne de quopiā detrahendi causa obloquamur: quā-
 do nihil maledicentia deteri⁹ esse potest: sed aduersus tamē
 improbos alterna quadam vicissitudine vtendum est. Nam
 et qui alium ledit et qui lesus defensionem suā relinquit nul-
 lo mō rephensiōe vacat. In altero iprobitas ī alio aī ibecilli-
 tas culpaſ vtrūq; a sapiēti viro alienissimū. P. Est ita ut ais
 Nūc at tue fidei puenit. Quid balbus in medium protulerit
 integre et simpliciter enarrare. Ca. Balbus cum obscurorum
 sensuum questionūq; exquisitiōem explicaret ac vniuscuiusq;
 rei qualitatem poeticiſ glosulis absoluens sic illud persui elu-
 cidauit Repente poeta pdirem: id est tempestiue: In poetam
 euaderem. Et enarrans argumentū Illius distichi quo mar-
 cialis in cottam Iocatur bellus homo et magnus vis idem.
 cotta videri. Sed qui bellus homo est Cotta: pusill⁹ homo ē.
 Cottavolebat inquit se magnū ac seuerū hoīez ostētare. q̄ v̄
 ba licet a plurib⁹ studiosis/ quātū notando cōsequi poterant /
 intercepta forent: noster tamē censor callidus nimis et versu
 t⁹ ea corrūpe ac dilacerare nihil ē verit⁹. T. Feci qđ vsui meo
 fore credidi. Pe. perfidie pellēda etiā mima ē suspicio. Tar.
 pfidia sollertie ac pbitat⁹ vel etiā sapiētie qñq; nomē accipit
 Ca. Erubescē tardiue erubescē. Os istud aliqñ cōprime. hoīs
 saltē vecūdi faciē sume. silēcio res tuas p̄mitto Nolo ei aliis
 redarguēdi ridēdiq; matiaz oēz p̄ripe. T. aliis? Si nescias: ex
 remotissimis locis ⁊ secessib⁹ ad lcoēs meas om̄s accurrūt.
 P. sapiūt. legim⁹ ⁊ gaditanū quēdā titi liuii noīez glā p̄motū
 b. iiii

nō sp̄v tu
 tis ē p̄fer
 re iuriā

perfidia
 pellenda

Iocose
 dicta.

advisitandū eum abultimo terrarū orbevenisse. Tar. Cum loquor: musas ipsas latine loqui credūt. Pe. Scio quasi alterum plautū natū putant. Tar. Insigne atq; memorabile spectaculū oībus exhibeo. Ca. Leopardū/autvrsū putant. Tar. Leopardū autvrsū: qui sūmū fastigiū artis oratorie exhibuit? Ca. Vna erras littera. Sūmū fastidium artis oratorie exhibuisti. Tar. Dum longius me pūexit dulcedo quedā loquēdi: sum oblitus qđ minime obliuiscēdū fuit. Heus tu. potin negare balbū [qui credit fieri rhetora littus arat p̄scripsisse?] Ca. Cur negarē? Pe. A prima fronte epigrāma repetē. Ta. Immo ut audias te obsecro. Recognosces mearū laudem nō vana p̄conia. Ca. Ita ne raperis glorie cupiditate. Tardior attee crescit quia trūcus oliue: Arboribus reliquis secula pluravidet. Tardior immensū crescit tibi fama per orbem: Cassurus nullo tempe surgit honor. Nam remeet stigiis seu quintilianus abundis: Gloria seu prisci tullius eloqui. Cedet vterq; tibi/nomē laudabit vterq;: Egregiū poscet alter et alter opus. Te sine perna si sacros qui scandere colles. Aut credit fieri rhetora. littus arat. [Tardiuo quītilianū ac tullīū cessuros: illius nomē laudaturos: illius egregiū opus postulatuos hoc epygrāmate testat̄ balb⁹. Istud tuū liberū verūq; ē de tardiuo iudiciū] Ca. liberū ergo et verū balbi fuisse iudiciū p̄dicas: qđ te ciceroni et quītil. p̄tulit? nō egdē te pūifacis. T. p̄tulit me qppe. Ca. Esto humanitatis grā tibi aliqd cōcesserit: etiā ne aures nostras hac iactātia onerabis? sēp ne imitaberis militē gloriōsū? Nescis qđ sit turpe/qđ sordidū de seipso falsa p̄dicare? Nescis vulgatū illud: laudes īpprio ore sordescere? quis vnq; fuit adulator tā īprobus: ut ea alteri tribueret qđ de teipso assidue p̄fers? Pe. Ita porro natura cōparatū est. Nemo est tam

Glie cupiditas.

turpis ē iactātia

stultus tam oī prudētiavacuus qui sapiētīā sibi deesse putet
Ca. Sed vide ne vborū inuolucro sub laudis pretextu lateāt
aculei. qđ ratio postulat epygrāmatīs. cuius lex est : vt iocan
di/ canillādi/ deridēdi/ licētia lasciuiat. Tar. etiā leges de cō ratio e
dendis epygrāmatīs late fuerūt. Ca. et de epulis cōdiendis pygram
quoq. P. Nisi me animus fallit: priores versiculi tuo tardine maton.
nō alludūt. Oliue nāq. cōpararis: que arbor tam lente pube
scit vt hesiod⁹ negauerit oleē satorē fructū ex ea pcepisse quē Oliua
q. Reliqua ironiā habēt: aut certe hypbolen figurā poetā ami
cissimā. totus autē iocus et venustas vltima effūdīt phiodo.
Cuius hec est sētētia. Qui credit sine tardiui suffragiis quēq.
poeticā seu oratoriā facultatē assequi posse: falsa pueris ca
ptat: et longe lateq. decipit. Ca. Rem tenes. Tar. Hoc igitur
epygrāma magnū ornamētū mihi attulit. C. Quis dubitat?
Tar. Et tāq. supremus cumulus mee felicitatis accessit. Ca.
Ita est. Tuavirtus semp in memoria hoīm atq. sermone vsa
bis. Tar. hoc nō dicis ex animo. Car. ludere me putas? serio
ago. Tar. pcedā vterius. Ca. pcedas. eo tñ omīne quo am
phiarau dicūt pcessisse ad arma. Tar. Arma mihi minaris
in ocio atq. vmbra vitā agentis? Ca. perge bono animo. nil ti
meas. Tar. [dissociare barbarū in hac significatiōe/ et nusq.
ectū ē] Pet. carmē repetas. Tar. Sic erimus iūcti fraterno
more sodales. Nullaq. nos poterit dissociare dies. Ca. doce
as nos magister: an latinorū quispiā hāc voculā vsurpauerit
Tar. Nusq. gentiū dissociare lectū est. Ca. Si quis bonus ra
tiocinator tui sermonis sit: qui quasi calculis addendo detra
hendoq. videat que reliqua sūma fiat. tandē nihil pter meras
nugas adinueniet. Ta. Ira te subigit hec euomere. Ca. certo
scio me animi pturbatiōe vacuū esse. verum tum arctissima
amicitia: tum virtutis amor me allicit vt balbo ad sim. Tar.
Nō est cōsentaneū qui ciues cōtemnit eum externis admini
culari. Ca. licet (vt cyr⁹ apud xenophontē ait) Ciues alienige
nis sint pferendi. Sapiētiores tamē oēm terrarū ambitū vnā
ciuitatē esse ducūt. terminosq. sue patrie cū sole metiūt. Im
perit vō ad angulū hūc aspiciētes aut ad illū in exiguū an
guštūq. cōcludūt quib⁹ et quasi circūscriptus est habitādi lo
cus. Tar. Quid est cause que ad hūc balbū diligēdū te cōpu
lit? Ca. Arcta vītutū colligatio/ morūq. similitudo effecit/ vt

ioci nō
nulli.

patria ē
caris oī
bus.

eque eo delector ac meipso. non enim muneribus vltro citro
 que sitve datis et acceptis: sed bonitatis/studiorūq; vinculis hoīes fir-
 ra amici ma deminciūf societate. In qua efficiū id qđ pythagoras vult:
 tia. vt vnus fiat ex plurib⁹. Pe. Iucūdiſſima pfecto est amicitia:
 quā ſimilitudo morū coniūgit: natureq; apprime cōſētanea.
 Nam (vt inquit ſeneca) beneficiis humanavita conſtat et cō-
 cordia. nec terrore: ſed mutuo amore in fructū auxiliūq; cō-
 mune conſtringiſ. Hinc pclarū illud ambroſii plerūq; amici
 ſe beniuolētie quiſq; cōmittit q̄ fratris neceſſitudini. quoniā
 vero ab hac diſceptatiōe ad aliā te materiā trāſtulisti: equū
 eſt vt iam redeas. Ca. In propatulo et ore oīm hec vocula diſ-
 ſociare agitaſ quo minus ferēda eſt illorū īperitia/qui vocē
 diffocia- notiffimā abiiciunt. ſed ne longius exēpla repetam⁹: Ouidi-
 re diciſ. us in transformatis inquit. Que poſtq̄ exoluit cecoq; exemit
 aceruo: Diſſociata locis cōcordi pace ligauit. Martiaſ. Tu ſi
 culos fratres et maius nomē atridas. Et lede poteras diſſo-
 ciare gen⁹. Cicero de amicitia diſceptās. diſpares inquit mo-
 res diſparia ſtudia ſequūf: q̄rū diſſimilitudo diſſociat amici-
 tias. Ta. miſſas auctoritates facias: q̄ parui apud me ſūt mo-
 mēti. et rationē dic quā nō habes. Pe. Proh iuppiter: qđ au-
 dio? Si ex coqui mei ore v̄ba hec exciderēt: ſtatim eū coquina
 ſocio. abdicarē. Ca. Audi mi magiſter. v̄bū ſocio frequēter a pri-
 ſcis uſurpaſ. nobis verovna v̄gilii auctoritas ſufficiet: qui ait.
 vrbe domo ſocias: ex p̄poſitiōe aut̄ diſ q̄ grāmaticis aſſeren-
 tibus ſepatiua eſt: et ſocio cōſtitutū eſt diſſocio. cui⁹ vis na-
 turaq; eſt vt ſegrego diuidoq; deſignet. ſicut cōſocio pro cōiū-
 cōſocio. go cōponoq; uſurpaſ. v̄ba Ciceronis de amicitia ſūt hec. Qui
 videt domi tue parit̄ accuſatorū atq; iudiciū conſociatos gre-
 conſocia ges. vnde cōſociatio nomē traductū et inclinatū eſt. Cicero
 tio. de officiis. Sequiſ quoq; et id qđ acutū et p̄ſpicax natura eſt:
 et id qđ ad hoīm cōſociationē accōmodatū. Tar. oēm operā
 p̄dis. Ca. q̄ tādē? T. q̄a doctū doces. cūcta noui. P. alius alio
 Iactātia. vado q̄ ſi vmbra me p̄ſequiſ. Ca. naturā vicisti: que in p̄fundo
 (vt ait democritus) veritatē abſtruxit. T. cūcta vinco. tanta
 eſt eloquētie mee vis. Pe. ne plura. modus oībus in reb⁹ opti-
 mū eſt habitū. Tar. Ex animo quidē exire nō poteſt/gloriā

mihi sempiternā fore. Pe. Iactātie labes que penit⁹ in oī sen
 su implicata infidet: malorū mater est oīm. Nūc tñ sermoni
 reliquo operā demus. Tar. [Interpretare in infinitiūo schedu
 la tua manu scripta te Persiū expositurū indicāte. qua si dif
 fiteris: te vincā et publice et frequēter balbica (vt amare) do
 ctrina dicendū astruxisti.] Ca. Opināris mi magister certas
 eē ad hec vba inclināda cōstitutiōes indissolubili necessitate
 ordinatas tanq̄ leges aut plebiscita. Tar. hoc cōpertū habeo
 Ca. hic error tibi eripiēd⁹ ē. Tar. Error? vtinā tibi satis mea Iocosa
 scientia cognita eēt. Car. Obsecro nobis aliqd de hac tua sci
 entia iparti. Tar. In hoc ipso vis magna est. nequeo enī qđ i
 pectore est abditū/ vbis exequi. Ca. scio. qđ telū reconditum
 invagina habes/ qđ extrahere nequis. Tar. Ita ē: nihilomin⁹
 ars et doctrina mihi abūde suppeditāt. Solū nature vis imi
 nuta est. Pe. Oīs ars et pceptio nature ad iumēta desiderat.
 Ca. Nō equidē (redenū est enī ad ppositū) analogie quā la- analogi
 tini pportione vocāt ratiōe p oīa duci possum⁹. veraq; senten a.
 tia quā rhetor ille admodū ifignis fabius dicere cōsuevit: cō
 suetudinem esse certissimam loquendi magistrā. vt eūm
 q; plane sermone vt nummo: cui publica forma est. Marci
 varronis quoq; liber de lingua latina nullam esse obseruati
 onem similibus docet. totoq; nixu anomaliam: id est inequa
 litatem defensitat et in omnibus pene verbis consuetudinē
 dominari docet. verba eius sunt hec. Cum investitu/ edifici
 is: sic in supellectile/ cibo/ ceterisq; omnibus que vsu ad vitam
 sunt assumpta dominetur inequalitas. In sermone quoq; qui
 est vsus causa constitutus ea nō repudianda est. Tardiu⁹ Ar
 ctioribus nodis ita me vrget et implicas: vt nihil qđ loquar
 ex sententia succedat. Petrus. Enarra carole mi (ne hic fru-
 stra labatur dies) quid in diuersis siue grece/ siue romane lin
 gue voluminibus de ancipiti vsu verborum annotaueris: vt
 quasi de quodam litterarum penu: hec in certum corpus di
 gesta et deprompta videantur. Carolus. vt boni consulaui
 mus quicquid hac de re in multiplici lectione quesuimus ad
 memorie subsidium nec idigeste/ nec promiscue tāq̄ in acer
 uū pgerem⁹ Pluscula sūt vba o/ finita: que vim naturāq; passi
 uorū assumūt: vt lauo tōdo. virgil. Incanaq; menta cyniphei

de ancipiti
 vborum vsu.

tondēt hyrci. Et in eneide. Nox humida celo p̄cipitat. Alibi
Accingūt oēs operi. Rursus verba quedā in or exeūtia acti
uorū fūgunf officio. hora⁹ in poeticis institutiōibus. dū ver-
sus ructaf et errat. Et virgil. bellanf amazones armis. Sic in
georgicis. placidā pacis nutritor oliuā. Vt aut caper littera
tor eximius docet: prisci scriptores gemino inclinatu vba nō
pauca figurabant: vt adiuto et adiutor: dispolio et dispolior
dilapido et dilapidor: dispenso et dispenfor: et alia pleraq: q̄
altero ductu iam abolita/et abvfu explosa sunt. Memineri-
mus etiā verba contra cōmunes et vsitatas grāmaticorū fini-
tiōes vtroq: vsus inclinamēta frequēt sibi vēdicare. vt texto/
opino/cōuiuio/cōtemplo/consolo/cōmoro/auxilio/interp̄to/
Ausonius Signauit aut nō (vt plautus ait) per cerā et lignum
litteras qđ in interp̄tes auguro/auspico/cōmento/termino/
morio/digno/execro/epulo/luxurio/ludifico/misereo. Nec
mihivicio vortas: si breuitati studēs harū vsū vocularum ab
auctoritatibus obseruatū nō recenseo. Id enī curiosis inuētū
atq: deprōptu facile est. eadē licentia stabulo protulit maro.
Centauri in foribus stabulāt. populo. et lucto frequēter lec-
tū est: sicut et aucupo/et alterco. Hinc terentianū illud cū pa-
tre altercasti dudū. Et lachrimo passim legiē. vt medico: vir-
gil. Semina vidi equidē multos medicare ferentes. et āplexo
dici ciceronis pro cluētio testatur oratio: auctoritatē cēforū
amplexato. Sisenna in senatu assentio primus dictitauit. li-
cet autem verba hec omnia ex altera finitione inusitata sint:
et velut abrogata. tamen (vt fabius quinti⁹ latius exequitur)
que a vestutate repetita sunt/ non solū magnos assertores ha-
bēt: sed etiam afferūt orationi maiestatem aliquā nō sine dele-
ctatione. Nam et auctoritatē antiquitatis habēt: et quia inē-
missa sunt: gratiā nouitatis similē parant. Sed hec satis. Iā ē
tempus vt receptui canam. Tar. Tempus est vt recipias ca-
nem. apage apage. Pe. Sentis ne hec tardiue? aut animo illa
buntur tuo? Tar. quid sentiam? hec minima puerorum auri-
bus sunt danda. Ca. Illa vero maxima. dissociare barbarū ē
et nusq̄ lectum: et elementum pro littera non ponitur tue sa-
pientie sunt danda. Tardius. Illarum rerum nihil ampli-
us memini. Petrus. Mytridatem non emulaberis. Carolus
Messalam potius emulabitur qui sui nominis fuit oblitus.

parua n̄
esse sper-
nenda.

Pe. res parue magnas sepe trahunt. sciasq; illū sūma doctri-
 na abundare/qui nihil reiciendū putat. Sapienē itaq; plini⁹
 dicere solebat/nullū eē librū tā malū vt nō aliqua pte pdes-
 set. Ca. Adde q; per hec parua ad maiora sepe aditus patet
 Tar. Nisi aditus mihi pateret: claustra statim abrūperē. Ca.
 Domū meā nō ingredieris. Pe. Deinceps reliqua psequamī
 T. [grāmatices poeticesq; precepta in altera cōpitis affixa
 schedula scripsisti: cū grāmatice et poetice dicendū sit.] Car.
 cōclamatū est. oēm doctrine opinionē exuisti. Tar. Sinistro *irrisio ia*
 me sermone carpis. ad assem impēdium reddā. Ca. tue sciē *ctantie.*
 tie splendor est deletus. Tar. capitaliter me laceſsis. Ca. tuā
 glāz fūdit⁹ sustulisti. Tar. Ego gloriā fūdit⁹ sustuli q; pvtili
 tate cōmuni solus tot curas vigiliasq; suscepi. Pe. Probe cō-
 munibus magis cōmodis q; priuate iactātie studendum est.
 Tar. feci: et stabilē gloriā sum assecutus. C. Mala est custos
 glorie ignorātia. Ta. mea gloria in aliorū existimatione at-
 q; arbitrio posita est. Pe. ad cōscientiā potius q; ad gloriā sūt *iocus vr-*
 omnia referenda. Tar. cōscientiā pauci: gloriā multi sectant⁹ *banus.*
 Ca. Quid adhuc sectaris? ad demosthenis gloriā peruenisti.
 Tar. Ad hoc semp studui. Car. Ille primā sue artis litterā
 nequuit expm̄ere. Tu vero artis tue nomē inclinare nō po- *noīa pri-*
 tes: si modo grāmatici suo te noīe dignētur. Tar. quā incep- *mi incli-*
 tas fabulā? Ca. Nō te pudet (illuc enī reuertor vnde cepi) mi- *namenti*
 nutissimas q; vocabulorū finitiones ignorare? Scutica ē agē *greca*
 dū. Tar. dic rectius si potes. Ca. rectius? Quis litterariū lu-
 dū vel semel ingressus ignoret vtraq; finitione. grāmatica ce
 poetica ce. in recto casu enūciari: pariq; ratione grāmatice.
 ces. casu patrio repiri? friuola sūt hec: et p̄mū grāmatices li-
 men adeuntib⁹ explorata. Tar. Nullū igitur erit vtriusq; fi-
 nitionis discrimen? Ca. nullū pfecto altera nāq; latine/ alter-
 ra grece pportionis est deductio. Nec pauca sunt vocabula
 duplici vel etiā triplici variatione inclinata. Nam vt delphin
 delphinis/ titā titanis: sic delphin⁹ delphini/ titan⁹ titanivaria-
 mus. Et qua serie elephas elephantis/ arabs bis: eadē quoq;
 elephātus ti. arabus bi. inclinā et mille talia in casu etiam
 generādi. delphinos/ titanos/ elephātos/ arobos/ secundū gre-
 cā pportionē figuram⁹. Tar. Nūc p̄mū attice lingue elemē-
 ta prelibare incepto. Ca. Catonē imitaberis: quē cōstat in se

nectute grecarū litterarū admodū studiosū fuisse. Pe. ali-
orsū vestra flectatur oratio. Tar. [neq̄ vero tua ista poetica
excusabit licentia: vñdecimo p̄mi diuinarū institutionū li-
bri capite lactatio scribente. Nesciūt quis sit poetice licentie
modus. quousq̄ fingēdo p̄gredi liceat. cū officiū poete in eo
sit: vt q̄ gestauere cū decore aliquo traducat. totū autē qđ re-
feras fingere id est ineptum eē et mēdacē poti⁹ q̄ poetā.] C.
Ha he. de poesi verba facis? iūgenf iā gryphes equis. Tar. mi-
raris? Est mihi ingeniū variū flexile/et multiplex oia tento.
quādoq̄ ab inceptis desisto. Ca. horū vtrūq̄ ex incōstātia na-
scitur. Tar. tamen p̄ ora omniū feror. Ca. frequēs hoc quidē
vt improbi estimētur: p̄bi exterminētur. Pe. Immo tūc ma-
xime improbitas dñatur: cū sub aliqua p̄bitatis specie deli-
tescit. Tar. maxima est de me admiratio. prioris eloquētie.
sum oib⁹ exēplar. Car. scio: veluti ex altissima specula: lu-
men qđ oēs sequātur ostendis. Tar. ludis. te lōge desidie in-
dormitantē excitabo. Heus: de lactatīi auctoritate v̄bū nul-
lum s̄ te victū fateris. Ca. discē mi magister recōdita pri⁹ lac-
tantīi sensa penetrare. cui⁹ ex ore dulcior melle p̄fluit oratio
Pe. te igitur suauissime carole quē p̄prietas tenorq̄ sermonū
copia sentētiarū/vis explicādi nō fugiūt: hec lactatīi v̄ba sol-
lertius pensitare decet. Ca. vis me agros fertiles emulari: q̄
plus reddūt/ q̄ acceperint. Pe. diomedis sollertiam in p̄mu-
tando munere imitaberis. Ca. faciā vt iubes. lactatīus vi co-
piaq̄ dicendi sūma/et quodā veluti lacteo ingenii flumīe po-
eticas laudes recēsuit: vestigia platonis (vt arbitror) insecut⁹
a quo poeticus furor quasi religiosus et diuin⁹ in phedro lau-
datur. nec aliter sensit democritus. Ennius quoq̄ sanctos ap-
pellat poetas: q̄ quasi deorū aliquo dono atq̄ munere nobis
commendati eē vident. quare cecinit Naso. Est deus. in no-
bis agitante calescimus illo. Sed ad lactantiū redeo: qui poe-
ticos inquit viros q̄ vtilia monitu et suasu erāt nō seuerē nec
impiose precepisse: vt philosophis mos ē S; festiuas/delecta-
bilesq̄ fabulas cōmenti res salubriter aīa duersas in aīos ho-
minū cū audiendi quādā illecebra imp̄ssisse Et verissimā re-
rum gestarū seriem sub fabulatorio pretextu cooperuisse.
Verba eius sunt hec. At enim poete ista finxerunt errat q̄
quis hoc putat. Illi enī de hominib⁹ loquebantur. sed vt eos

vulgi o-
pinio

Iocus

De poe-
tica licē-
tia.

ornarent quorū memoriā laudibus celebrabant/deos esse
dixerunt. Non igitur res ipsas gestas finxerūt poete. qđ si fa-
cerent: essent vanissimi. sed rebus gestis addiderunt quēdam
colorem. Hec ille. Quātū autē poetis permittatur/verba hec
(ne a firmiano discedam) testantur. sed poetis licet quicqđ
volunt. Et horatianū illud pictoribus atq; poetis. Quidlibet
audendi semp fuit equa potestas. vt autē dicā qđ sentio: licet
non omnia sint a poetis ficta: plura tamē sunt traducta ⁊ ob-
liqua figuratione obscurata quibus veritas inuoluta tegere
Pe. Tuū audivisse sermonē exhausti. Tar. At mihi hebes-
cit animus harū rerū insolens. Ca. respōsū verum audio. T.
Responsa mea non homini cuiq; sed delphico deo tribui pos-
sunt. Pe. deus delphicus quū res multas tum (qđ est difficil-
limū) docuit: vt nosmetipsos nosceremus. Tar. Dimittam⁹
hec [balbū lese maiestatis crimine hic convincere possē: q
regem christianissimū nō secus ac regulū/ducem/aut baro-
nem vocant. P. Quid iste garrit? qđ vult? heus tu: ius ne ali-
quando prelibasti? Tar. Immo frequenter absorpsi. Petrus.
Vbi? Tardius. In culina sepe. Petrus. De ciuico loquor iu-
re. Tardius. De coquinario credidi. Ca. O capitulū lepidū.
Tardius. Quid aliud credere: qui ne prima quidē iuris ciui-
lis elementa noui? Pe. ast ea dicere (vt cyrus apud xenophō-
tem docet) que min⁹ noris/ extreme dementie est. Tar. sit de-
mentia sane. modo hanc dementiā in iugulū hostis/ tanq̃ te-
lum aliquod intendā. Petrus. hec nō hominis: nec ad hoīem
vox est. Tardius. vis dicā? per fas aut nefas ad vltionē ho-
stis properandum est. Petrus. Immo sensim ⁊ pedetētim pro-
cedere ad iniurias oportet: nec nisi coacte. Qđ si senece stoi-
co/ et quidā rigidissimo credis: nunq̃ iudicabis tibi contume-
liam fieri. De inimico dices: non nocuit mihi: sed animū no-
cendi habuit. et cum illum in potestatem videas: vindictam
putabis vindicare potuisse. Sed quid sit ledere maiestatem
(ad hunc enim sermonem te prius contulisti) hec digesto-
rum verba declarant. Maiestatis autem crimen est illud/ qđ
aduersus populum romanum/ vel aduersus securitatem ei⁹
committitur. et in institutionibus. Lex iulia maiestatis: que
in eos qui contra īpatorē/ vel rē pu. moliti sūt vigorē extēdi

De elo-
quētia.

cicero
laudatur

Tar. Sit sane vt loqueris. vsui tamē est a veritate quando-
q; recedere. Pe. fac nihil isto eēvtilius. Quid cogitari potest
turpius: aut quis est morbus turpitudine maior? Tar. qđ mi-
hi morbos narres: quasi egrot⁹ siem. P. Egrotus est qui mētē
viciis inquinatā gerit: labes enī et fetiditas ingnati animi
nō facile ablui potest. Ta. possū oīa: fortis sū. P. licet sis for-
tior hercule quē fama in cōsilio celestiu collocavit detracta
pbitate ad virtutem peruenire nō poteris. Tar. hec nihil ad
rē attinēt nūc agā qđ cepim⁹ [Iohāni guillart guillardo la-
tine scribendū ē]. Ca. hic qppe locus nihil habet dubitatio-
nis hoīm eēt impitissime loquētiū et in aptissimis reb⁹ aber-
rantū secus existimare balbus tamen in rē suam fore credi-
dit gallico potius verbo vti. Tar. cur id egit? Ca. vt sui fami-
liarissimi nomē qđ ab oībus notū eē cupiebat in ore et lin-
guis etiā populariū versaretur et tanq̄ in clara luce fulgeret
vulgaribus aut verbis est agēdū et vtitat⁹ cū ad vulgi cogniti-
onē nrā cōmodatur orō. Tar. rē teneo. Ca. nō ergo ē pōtan-
dū. Ta. [enī in parua epistola variare nesciēs occies repeti-
uisti.] Ca. vtinā pcessisset eloquētia q̄ cepat gradu nec pari-
ter cū romano cecidisset impio, cā nāq; (qđ nō sine animi cru-
ciatu refero) sensim gradatimq; imutatā: tandē post lōgū intē-
uallū penit⁹ amissim⁹ eiusq; munerib⁹ sumus orbatī in hac ve-
ro intēmissione litterarū ne dicā interitū cū noster balb⁹ mul-
tū tēporis studiis tribuisset ciceronem presertim sibi delegit
imitandū ille inq; cicero ad quē tāta puenit eloquētia vt de-
fit arti quicqđ ab eo desideres ad vsū suū crebro idē verbū et
in eodē ābitu adiūgit qđ balbo in epistola et quidē plixissi-
ma obseruas se vicio ducis. Sed proh deorū fidē quis cōferri
cū cicerone potuit aut vbi facundiā queras cū ab eo discesse-
ris? Abdita quidē penit⁹ eēt eloquētia nisi ars illius et inge-
niū accessisset cui⁹ est tanta dicendi vis vt oēs ad se cōuertat
oīm mentes elicere atq; excitare possit. Sed longior ī hoc lo-
co sum q̄ necesse est si modo eloquētie pentē cōmēdando qđ
longus esse potest. Tar. Hunc ciceronem supra q̄ res patitur
sustulisti. Pe. Nemo satis digne eū cōmēdare potest. T. alie-
nas laudes parū equis aurib⁹ accipio. Pe. est benignū vt ar-
bitror et plenū ingenui pudoris aliorū laudes sēp in maius
extollere. Tar. Malo laudāda facere q̄ alios laudare. Caro

Tam est turpe (vt inquit seneca) laudari a turpibus: q̄ si lau-
deris ob turpia. Pe. nō est ampli⁹ pcontādū. T.] Hoīes enī
nulla alia ratiōe ad deos ppius accedūt q̄ sapiētia ipsa qua ⁊
digni celestib⁹ sedib⁹ videmur. et astris quodam modo domi-
namur. hereticū istud est balbe christianū vō de fide.] Ca.
si homies ad deos ipsa sapiētia ppius accedere non iudicas. de sapia
iter longe a veritate deuiū ingrederis: turusq; anim⁹ in maxi- non iuti
mis versat errorib⁹: de quib⁹ dicere incipiā: si prius pauca ex le caput
sacris litteris deprompta de sapiētia ipsa dixero. Cui⁹ (aucto-
re lactantio) tāta est vis: vt hoīm pectus infusa matrē delicto-
rū stultitiā vno simul impetu expellat. Doctrina enī celestis
(vt idē asserit) sapiētia est. qui aptissime quoq; demōstrat sa-
pientiā cum religiōe sic coherere: vt diuelli vtrūq; non possit
ait enī: vbi sapiētia cū religiōe inseparabili nexu coheret: vtrū-
q; esse verū necesse ē. fons aut sapiētie et religiōis de⁹ est. vir
tusq; cū doctrina cōiuncta sapiētia dicif. Ideo salomō rex sa-
pientissimus diuinoq; plenus spū infit. Sapiētia amicos dei
et pphetas cōstituit. Neminē enī diligit deus: nisi eū qui cum
sapiētia inhabitat. Et alibi. Sapiētia est candor lucis eterne
speculū sine macula dei maiestatis: et imago bonitatis illi⁹.
Cicero mater (inquit) oīm bonarū rerū sapientia qua nihil a
diis īmortalibus vberius aut florētius: nihil p̄stabilius hoīm
vite datū est. Nobis aut cum deo et aīalibus est aliq̄ cōmū-
nitas sapiētia deo: ignoratiōe beluis assimilamur: ipso mun-
di opifice sic loquēte: Faciam⁹ hoīem ad imaginē et similitu-
dinē nostrā. Nā verū dei simulachrū et imago (lactātiano v-
bovtar) nō illud est qd digitis hoīm / et lapide / aut ere / aliave
materia fabricaf. sed ipse homo: qm̄ et sentit ⁊ mouet / ⁊ mul-
tas magnasq; actiōes habet. libet itaq; velut in eminenti spe-
cula sim collocat⁹ quātū potero exclamare. O rerū sapientia
dux: o certaviuēdi disciplina. tu in vnaquaq; re quid verum /
sincerūq; sit latissime aperis tuo munere qcqd natura deside-
rat explete cumulateq; habem⁹. Qui abs te recedit (qua nul-
la pncies maior hoīm vite pōt afferri) nō ratiōe a pecudibus
s; tātū lingua discernif. In oī itaq; genere vite colēda et reti-
nēda ē sapia. ad eā rectis studiis debem⁹ cōtēdere: multumq;
ope et t̄pis ponere. nihil ē enī qd hoīes duce sapiētia assequi
nequeāt. si celestia q̄ris regna: aut sapiētia est aut nulla alia

qs sapi-
ens sit.

nō eē bñ
agendū
spe pre-
mii.

qd sit for-
tuna.

res omnino/per quā ea assequaris. Si iperū affectas: nulla est vis tanta/que sapiētia remota possit esse diuturna. Si lau-
dis amore caperis: profecto verissimā laudē et ab ipso deo ⁊
ab oī angelorū cetū sapientie studiosus cōsequeris. ad sūmā
(ne in singulis morer) nulla felicitas/ nulla vita deniq; subla-
ta sapientia esse potest. Tar. nugas ais. Sapiēs habetur q qd
voluptati est/ id exequitur. Pet. Immo vt quisq; maxime ad
suā voluptatē refert quodcūq; agit: ita minime est vir sapiēs
Tar. Garris. Sapiens est qui sibiip̄i pdest. P. Licet Ennius
dicat nequicq; sapere sapientē qui sibi prodesse nequiret. Ille
tamen (vt arbitror) equitatē solū huāne vite prodesse existi-
mauit. Ta. quod est equitatis premiū: aut qd suppliciū: si eā
deseras? P. Equitas p se optimū est premiū. Id aut iniquissi-
mū est equitatis mercedē querere. Nā qui virtutē precio me-
tiūtur: nullā esse virtutē nisi maliciā ducūt. Turpis etiā ha-
betur quē non virtutis amor: sed diuini supplicii metus a sce-
lere retardat. Tar. Ego istius sū adiutor auctorq; sententie.
P. credo vt me dignū est credere. Sed iā ad alia tua p̄gat oīo
T. Lq dīciarū fulgore eminet: ii fortune grās habeāt: hēticū
istd ē balbe: q fortuna res mortaliū qī suo iure sibi vēdicat et
eas solo nutu mīstrat: hēticū istd ē balbe: ⁊ i iesū celestiū humanorū
ifernorūq; dñz blasphemū J C. Latī⁹ tue fame p̄sultū foret. si
i hec v̄ba nūq; icidisses T. hec cur dicas scio. dolorē tuū v̄ba h̄
exulcerāt. C. maculā ne vētis ignominie hīs v̄bis ablui posse
putas? Nescis q sit turpe nō i pectore/ s; i lingua bōitatē h̄re.
nolo in meōriā ḡuissimi luct⁹ te reducē. T. Sphingide ad hec
itelligēda op⁹ eēt A pte loqre q restāt. C. nota vulgata sūt oīa
P. res ipsa carole postulat vt de fortuna qd v̄m ⁊ p̄spiciū sit
idoneis testib⁹ asseras. C. vberior egdē hec ē matia: et q latī⁹
eēt exequēda. paucis tñ q in rē nrāz faciūt absoluem⁹. Certū
igif sit/ ⁊ h̄ p̄mū/ ⁊ maxie nccm fortunā eē tāq; ianē v̄brā/
⁊ sñ re/ aut hōre nomē. Cūcta etenī diuina puidētia mīstran-
tur: apud quā nihil fortuitū: nihil subitū: nihil deniq; iproui-
sū eē pōt. Nobis at qb⁹ abdita sūt archana sūmi opificis/ tāq;
fortune vidēf eē rerū vicissitudīes. Preclare itaq; cicero igno-
ratōez rerū atq; causarū fortune nomē iduxisse tradit q a phi-
losopho i auscultatoriis libris sic definif: fortuna ē causa per

accidēs in his q̄ electionē hñt. Ab hac sētētia nō lōgē recessit
lactāti⁹ inquit: fortuna ē accidētū rerū subit⁹ atq; iopinat⁹
euentus Idē tñ videt assere fortunaē esse prauā ac subdolū
sp̄m qui cū sit iūmic⁹ bonis cōtraria facit q̄ de⁹: ⁊ vniuersis in
sidiat. Verba q̄ aurelii augustini sūt hec. Nos enī eas cau-
sas q̄ dicūtur fortuite nō esse dicim⁹ nullas: sed latētes: easq;
tribum⁹ vel dei veri/ vel quorūlibet spiritui volūtati. Amic⁹
seneca quē diu⁹ hieronym⁹ in scōr̄ asscripsit numerū inqt For-
tuna viris iūda fortib⁹: q̄ nō eque bonis p̄mia tribuis. apud
boetiū eandē se ppetuā vexatricē huāni generis his v̄bis of-
tendit. hec mea vis ē. hunc ludū ludim⁹. rotam volubili or-
be v̄sam⁹. sūma ifimis: ifima sūmis mutare gaudem⁹. A scē
de si placet: sed ea lege/ vt cum ludicri mei ratio poscet. des-
cendere nō iūriā putes. Plautus Centū doctū hoīm p̄silia hec
dea vincit fortuna p̄in vt q̄sq; fortuna vti⁹ ita p̄cellit atq; ex
in sapere eū om̄s dicim⁹ Salusti⁹ i catilina S3 p̄fecto inqt for-
tuna in om̄i re dñatur ea Res cūctas ex libidine magis q̄ ex
vero celebrat obscuratq; Idē tñ in altero ope recti⁹ sensisse vi-
det. fortuna inqt p̄bitatē industriā aliasq; artes bonas neq;
dare nec eripe cuiq; pōt. Cicero i eo ope vbi precepta vite de
p̄opta ex philosophia filio dabat. Magnā inqt vī eē i fortu-
na: in vtrāq; ptē vel sc̄das ad res v̄l adūsas q̄s ignorat. Nam
cū p̄spo flatu ei⁹ vtimur ad optatos exit⁹ p̄uehimur et cū re-
flauit affligimur. Est aut̄ vis q̄dā v̄tuti repugnans: cui⁹ cū nō
mē p̄sci ignoraret fortune vocabulū sibi iane finxerūt: q̄d q̄
lōgē a sapiētia sit remotū declarat inue⁹. his v̄sib⁹. Nullū nu-
mē abest si sit prudētia: s3 nos te facim⁹ fortuna deā celoq; le-
camus. Et alibi vixitrix fortune sapiētia. Hinc illud hierony-
mi: q̄ vte⁹ sapia raro iculabit fortunā. vetes at̄ fortunā puta-
bāt eē deā: q̄ hoīb⁹ t̄bueret bona nā simulachryei⁹ (vt lactāti⁹ *simula-*
us docet) cū copia ⁊ gubernaculo finxerūt: tāq; hec ⁊ opes tri- *chrum*
buat ⁊ huānā rē regnū obtineat Cui opiniōi ⁊ virgī assēsit *fortune.*
q̄ fortunā oīpotētē vocat. Et naso fortuna arbitrio tps dispē-
sat vbiq; Possē abrosii/ cypriani/ aliorūq; enūerare sn̄as: nī ea
res nos lōgī⁹ ab īcepto deducēt: ⁊ iā satis qd fortuna sit expli-
catū arbitrer. T. hec eadē p̄pta hēo. C. cur sec⁹ igi⁹ p̄scripsisti
T. vt aliqn q̄ cupiebā puenirē In balbū eī toto īpetu ferebar
C. hic īpet⁹ p̄primēd⁹ ⁊ sedād⁹ fuit Nā sequi turpissimū ē quod
assequi nequeas. T. conseq sperabā vt oēs ei⁹ conat⁹ p̄pmerē.
c. ii.

Car. tuū nosse ingeniū debuiſti: ⁊ acrem de teipſo iudicē pre
adulato bere. Tar. plurimorū blandicie ad hec me detrulerūt. Petr⁹
rib⁹ n̄ eē Enixe cauendū eſt ne adulatoribus patefaciamus aures. Eſ
credēdū ca enī omniū malorū eſt eſſentatio: ex q̄ naſcūtur innumerabi
lia peccata: blandicie aut̄ nemini nocere poſſunt niſi qui eis
delectātur. Ideo diuus auguſtus pellēdas eſſe indecoras aſ
ſentationes dictitabat. Tar. Optima quidē ſed ꝑ futura parū
documenta audio. nihil enī iuuat (vt in prouerbio eſt) amiſ
ſis iumentis pabulū claudere. Pe. Hic licet ſermo in honeſta
te verſetur non eſt tamen rei noſtre conſentaneū tandiu im
morari. T. trāſſero me ad alia [hi male ꝑ ii ſcripſiſti hic nā
q̄ preſentiū demonſtratiū is vero abſentiū relatiū eſt] Ca
Facile qualis ſis talis eſſe videris. P. Socrates viā ad gloriā
proximā et quaſi compendiariā dicebat: ſi quis id ageret. vt
qualis haberi vellet talis eſſet. Ta. Sunt hec laudāda / ſed in
alio: in me vero abiicienda: ſi ceteris virtutibus cōpares. P.
Nimiū te iactas: aliis ſinas hunc locū. Tar. Stultū eſt ſpera
re ex aliis: quod tibiipſi non preſtes. P. Sapis. perge. Ta. Nō
egeo ſtimulis: incitas currentē. Ca. Tamen eges ſtimulis: vt
hoſ ꝑ nomen hict is vim ac naturā ediſcas ⁊ ne vtar in re
non dubia teſtibus non neceſſariis. hac vna valle auctorita
his et is te contenti erimus. cui⁹ verba ſunt hec. Hic potius ⁊ is habet
illā de qua modo meminit priſcianus differentiā: vt hic ſpa
cio ꝑꝑinquiori Is vero longiori intelligatur Multis tamē in
locis vtrunq̄ locū habet. vt qui preſert virtutē diuitis hic ſa
ne fortis ē. vel ꝑ ꝑꝑositionē / vt quecūq̄ mulier adultera / ea
dem venefica eſt: et ferme ꝑꝑ hec duo ꝑꝑnoia licet ſic loqui /
nec ꝑꝑ vlla alia. hec ille. Tar. Da mihi ſpaciū vt hunc erro
rem diluam. Ca. Oceano ad hoſ errores diluendos opus eſ
ſet. Tar. grauioribus negotiis ꝑꝑlicabar. vallā non fuit ociū
ꝑꝑlegere. Car Optime crimen diluiſti? Ad reliqua. Tar: [q̄
plurimarū atq̄ optimarū artiū eruditione pollent: artiū eru
ditionē indocte ſcriptū ē: Non enī artes ſed hoīes artib⁹ eru
diūf. eſſetq̄ ſic dicendū. Qui plurimis atq̄ optimis artibus
eruditi pollēt] Ca. Nullū puto ꝑꝑter tympanorū ſonum noſti
Tar. Cāpanarū q̄z. C. Neſcis q̄ntū intereſt in eo qđ dicit bal
bus q̄ plurimarū atq̄ optiarū artiū eruditiōe. an ita q̄ pluris
atq̄ optimis artib⁹ eruditi pollēt. Sic enī ⁊ ſon⁹ debilior. eſſet

ſermōis
venuſtaſ
ē ſuāda

et cōpositio min⁹ decoris ac venustatis obtineret. T. nihil int̃
 ē q̃livtatur sermōe: res enī n̄ v̄ba q̃rūt. P. nescis q̃tū factas
 vbertas/copiaq̃ sermōis/ad aīos delimiēdos faciat v̄baq̃ ter
 sa ac gracilia/q̃ alti⁹ in aīo sedeāt: q̃ta sit admiratio copiose
 sapiēterq̃ loquēti. T. licet sim in eloquēdo parū facilis: 7 mi
 nus cōpt⁹/miltū etiā obscur⁹: sūmū tñ gradū dignitatē sū ade
 ptus. P. dicere sermōe facili/copioso/suavi/et q̃ in eloquēdo
 maxia ēv̄tus: apto nisi eruditis negatū ē. C. vt negociū nrm
 exeq̃mur. rudis vel raudis cū dī festo auctore res ip̄fecta sig
 nificat. hoīez q̃z ip̄itū rudē vocam⁹. Inde erudit⁹ disertū doc
 tūq̃ designat. Ouib⁹. In patrias artes erudiēd⁹ erat. hinc eru
 ditio p̄ docēna 7 sciētiā vsurpat. Artiū aut̄ eruditioez 7 artiū
 sciētiā/apud ciceronē aliosq̃ delectos auctores iūctū facile
 ēvt in oratore. At mea qdē sētētia/nemo potit eē oīz laude
 cumulat⁹ orator: nisi erit oīm rerū magnarūq̃ artiū sciētiā
 p̄secut⁹. T. putas me ciceronis auctoritate coercere. C. poti⁹
 nexib⁹ coercēd⁹ esses T. q̃si nō sit eq̃ igeniū mihi excussū/sub
 lime dulce/atq̃ illi. P. vt video ciceronis laudib⁹ enixe emu
 laris: 7 ex hac re magnā gl̄iā cape studes. T. me tāz laudib⁹
 cumulas: gr̄as ago. plus auctoritatē mihi t̄bui nō potuit. Pe.
 Igit̄ seq̃re. T. [Necessarias fatorū vices hēticiū ē balbe vtpo
 te volūtātē tollēs liberūq̃ arbitriū etiā q̃ phōs mīme christia
 nos] C. simulat v̄bis vetes sordes ellui nō possūt. turpe ē vul
 tū 7 f̄monē magis q̃ igeniū bonū habē. Turpe ē virū male
 dicū/fraudulētū/corruptū morib⁹/ac depravatū simulatōe tñ
 atq̃ iani ostētatiōe/speciē p̄ se boni viri ferre. T. hec simula
 tio magnā vī sepe hz ad gl̄iā. P. firma gl̄ia solav̄tute p̄parat
 T. difficile ē dictū quātope ābitio ac simulatio: hoīz aīos cō
 ciliet ad benivolētiāq̃ alliciat. P. simulatio acres 7 vehemen
 tes p̄mos ip̄et⁹ hz: paulatī v̄o q̃sivitate cōpressa relāguescit. C.
 Int̄ea q̃stio mihi de fato explicāda ē: quā marc⁹ cicero cū di
 ceret obscurissimā 7 ip̄licatissimā. chrysippū q̃z p̄hm nō ex
 pedisse se refert hisce v̄bis. Chrysipp⁹ estuas laborāsq̃ quonā
 pacto explicet 7 fato oīa fieri 7 esse aliqd in nob̄ itricat. Ca
 put aut̄ i hac re ēvt siml cū aurelio augustino ipsā dei sūmi
 volūtātē cui⁹ ptās isupabilr p̄ cūcta porrigit: fatum appelle
 mus q̃ vel hī vsus homerici q̃s cicero ex greco trāstulit aper
 tissime ostēdūt. Tales sūt hoīm mores/q̃li p̄r ip̄se. supit au
 ctiferas lustravit luīe t̄ras. Causa nāq̃ q̃ facit nec fit de⁹ ē: ac
 c.iii

rudis qd

q̃ simu
lationē.

qd sit fa
tum.

fati noie vocata ē. d. q̄ iuuenal. Occulti mirāda potētia fati. ⁊
alibi/fata regūt hoīes Et vgilianū illō. Nate dea q̄ fata tra-
hūt retrahūtq; seq̄mur. Fieri igif oīa ex fato (inqt cicero) ra-
tio cogit fateri. Fatū at id appello qđ greci hymarmenē id ē
ordinē seriēq; causarū cū cā causā ex se gignit. Ea ē ex oī et-
nitate fluēs vītas sēpitna. Idē (vt fuit in phīa vari⁹ ⁊ sibiūpsi
parū p̄stās) i dīnatōe anilez plenū supstitōis fati nomē oñdit
chrysipp⁹ stoyce p̄nceps phīe. Fatū ē iqt sēpitna qđā ⁊ idecli-
nabil⁹ series rerū. ⁊ catena voluēs semetipā sese ⁊ iplicās p et
nos psequētie ordines: ex qb⁹ apta p̄nexaq; ē. Hesiod⁹ at poe-
tarū sapiētissim⁹ ⁊ antiq̄ssim⁹ negat oportere ferri audiriq; ho-
mines: q̄ cū i culpa ⁊ maleficio cōuicti sūt pfugiūt ad fati ne-
cessitatē tāq; in aliqd asyllū. ⁊ q̄ pessime fecerūt ea nō sue ter-
meritati/ s; fato esse at̄buēda dicūt. Hei mihi qđ dānāt mor-
tales numina celi Esse aiūt etnī p nos mala: cū tñ ip̄sis vecor-
di p̄ter fatū sint mēte dolores Sic aut ratio (vt stoyci volūt) ⁊
ordo: et īsepabilis qđā necessitas fati p̄stituit vt oīa itra fatū
claudēda sint: qđ opinat⁹ ē homer⁹ ingens. Neue obstāte do-
num fato penetrabis auerni. Demosthenes aut vir prudētia
pari atq; faciūdia. vt ē apud geliū sic inqt. Nā q̄ parētib⁹ tm̄
se natū putāt: fatalē atq; spōtis sue mortē manēt Qui vō etiā
priē. ob id ne in seruitutē redactā illā videāt. occūbere p̄op-
tabunt Seneca fatalē necessitatē hīsce v̄bis asserit: fata volē-
tes ducūt nolētes trahūt Sed nimiū lōgū loquor. P. facile te
paterer hūc diē vel totū in isto sermōe p̄sumere. Ta. qđ nec ē
neq; fuit neq; futurū est mihi p̄dicas. C. satis admonui te vt
fatuū esse credas. Tar. Satis admonuisti me vt fatuū esse cre-
dam? Ca. tu dixisti ego taceo. T. quis me alter est prudētior
homo: aut quis sapiētior? P. istis iā gloriolis aliquē facē mo-
dum debes Oīa enī nimia satietatē gignūt. Ta. lupo agnam
eripere postulas: nugās ais. Pe. beati q̄ suis libidinib⁹ mode-
rari queūt. T. beati qui sunt honorati. Pe. Ambitio id iudi-
cat: que cū manifesta sit turpitudis illecebra: tñ omniū ferme
mentes p̄uagatur. T. velis nolis ea est mihi p̄suetudo. P. scio
q̄nta sit corruptela male cōsuetudis: a quo extingūtur tanq̄
virtutis igniculi. Ca. Nīl mirū: natura edepol propensi sum⁹
ad libidines exequēdas: qđ caput et fundamētū est exitiorū
oīm. Tar. apologos agere inceptas. Ca. in hunc quidē locū

nos ipsa deduxit oratio. T. pseuerabo in lectiōe [S3 qm̄ me laus in o
 psultore quidē et fortasse nō impitissimo sed te annuēte ip̄e re pprio
 rito et impitiore et fortasse nō impitissimo istud tute sol⁹ du sordescit
 bitas] Ca. Dictū quidē ē procliue vulgo etiā loquēte: vt quo
 maiores sum⁹ eo nos sūmissius geram⁹. hoc cicero vnicū elo
 quentie in mē intelligens. in hūc modū p archia est exorsus.
 Sigd ē i me īgenii iudices: qđ sētio q̄ sit exiguū: ⁊ maro Spes
 altera rome ait: me qđ dicūt vatē pastores. s3 nō ego credul⁹
 illis Deniq; vba cicerois ad lentulū sūt: ⁊ tu me psiliario for
 tasse nō impitissio. fideli qđē ⁊ beniuolo certevsus eēs. P. in
 genii ruboris ē de seipō pce ac modeste loq. T. mihi ruboris
 nihil ē palloris vō multū. Ca. dyogenes cū vidisset adolescen
 tulā rubore pfusū. Cōfide inqt fili: h⁹ mōi ē vtutū color. P. rcē
 qđē: nā adolescētulū pudorē gerere magis decet q̄ purpurā.
 T. cur mihi erubescēdū sit nō video/ q̄ eloquētie sui director
 ⁊ expolitor. ⁊ q̄ tm̄ p re. pu. laboris exhausti. P. memēto nihil
 magis eēvitādū iani glāz iactātia. T. ⁊ tu memēto nihil ma
 gis eē appetēdū glā ⁊ iactātia. P. Ita ne es glē auid⁹. T. mor
 tis istar puto nō glari Domos abio/ statiōes cirneio/ tabernaf
 etiā visito/ honoris grā. hic mihi ē labor: hec quies: i hūvigilie: glie aui
 in hoc etiā somni ponūtur. Deniq; totus anim⁹ in hac vna cō
 templatione fixus est Quid plura? Eloquētie mihi pncipat⁹
 est datus. P. Eum ne eripiatur custodi. Ca. vt argus ionē cus
 todisse ferf. T. Nugas blactis: inuenies infortuniū. Pe. peto
 saltē precario vt pcedas. T. [et p s3 adūsatiua ve piūctione
 ielegāter ponit] Pe. relege toti⁹ ābitus vba. T. qm̄ me psul
 tore quidē ⁊ fortasse nō impitissio s3 certe fideli tuiq; amātis
 simovteris. Ca. qs ē tā saxeus tam plūbe⁹/ q̄ in hac ppsione
 copulatiua pticula nō videat op⁹ esse? Cōiūctio at̄ qvt a pale piūctio
 mone finit. ē ps orōis inectēs ordināsq; sniam. vī ac naturā quid.
 multiplicē vno eodēq; ductu sepe retinet. cuius rei in exēplo
 est hec vocula sed: q̄ non modo aduersatiua (vt grāmaticorū s3 qđ de
 verbisvitar) vīm etiā sepe ratiotinatiua dyomede auctore re notat.
 perit. Cui vgiliana accedit auctoritas: sed qui te viuo casus a
 ge fare vicissim. ⁊ alibi. Ipsa sed in sōnis ihumata venit ima
 go. Frequēter qđ est (vt ait pscian⁹) copulatiua. veteres aut̄ se
 dum pro sed ponebant: sicut sat pro satis: donatus et seruius
 auctores. Tar. rem nimiū extēdis. Carolus. Hec minima for
 te non sūt tibi cure. Tar. mihi hec essent cure: qui comitate:

Locus

**hortor.
Admo-
neo.**

Locus

**deligere
& eligere**

affabilitateq; sermōis: oīm aīos ad beniuolētiā allciio. C. cre-
do/ tibi enī loquēti illa homerici senis mella defluūt. Ta. cur
mella mihi defluūt? q; apib⁹ sp carui. C. fuccis tñ nūq; caruisti
P. hac vīa int̄capediē mihi anim⁹ relāguescit. T. [hortari o-
rare admonere nō desistā: p̄postere scribūf: nā sic auxeli ordi-
nandū Admonere/orare/hortari/vt titulo de p̄pōne ars do-
cet rhetorica Admonem⁹ p̄silio: oram⁹ p̄cib⁹/hortamur ipul-
su. donato sup p̄mā ecyre scenā notāte] C. maior equidē ser-
uatur oīonisvis: ac validi⁹ amicicie ratio exp̄mitur: si admo-
neovltimo loco apponatur. Hortamur etenī eos quib⁹ cū nul-
la familiaritate vixim⁹. Admonem⁹ solū nobis arcto fami-
lilitatis vīculo astrictos Neq; donat⁹ (nti iactas) huiusce verbi
oro in ecyra mētionē fecit. tātū ait Monem⁹ p̄silio: hortamur
ipulsu. qđ quidē p̄ceptū suppetias tibi nullas affert. Et ne īf-
tam in pluriū testiū p̄ductiōe q; multi sūt: vn⁹ p̄ oībus erit ci-
cero. q; lentulū hisce v̄bis alloq̄tur. Pompeiū et hortari et ora-
re et admonere & iā liberius accusare: vt magnā infamiā fu-
giat nō desistimus. Ta. tā ego homo sū q; cicero: eū q; cen-
sure mee subactū redegei. C. hoccine ē sciētias colere: parēti elo-
quentie refragari: si pudoris eges/ eū sumas mutuo. Ta. De-
liramēta loq̄ris in oratorē gallos? Ca. gallinax credidi. Ta.
veh capiti tuo. Ca. veh pedibus tuis. P. neq; caput neq; pedes
vīa hec habet oratio. T. hic me delirantē facere dictis postu-
lat. Ca. Acta non ago. Pe. equū est iam in viā reuerti. Ta.
Hodie non sū de via deflexus. Pe. Durū saxū voluo. equū est
vt iam legas. Tar. libet [vt vetustate cōspicuos artiū scrip-
tores tibi eligas. deligas scribendū fuit laurētio valla p̄cipi-
ente] Ca. clamabo voce magna quoad vires valēt/ vallā tibi
esse ignotum. Tar. caue ne sic clames/ nisi sis stultior stultissi-
mo. Ca. clamabo te atra bili esse percitum. Tar. cū tuo mag-
no mala ista verba funditas. Ca. clamabo te inter auritū po-
pulum esse locandū. Pe. mitte hos clamores et blande ac be-
niuole. quid de hisce verbis habeas/ eloquere. Ca. vt eū pro-
prio telo perfodiā: verba ipsius valle altius et quasi a fonte/
repetenda sunt. Deligere et eligere sic differunt: q; deligere ē
quod magis ē idoneū ad rem agendā decernere. Eligere ve-
ro est vel ad nostrū emolumentū vel ad illi⁹ qui eligitur dig-
nitatē. hec ille. Cū aut̄ ad suū emolumentū veteres auctores

hic eligere debeat: optima enī queq; imitāda pponere decet.
 Eligere signate et apposite cōscriptū ē. Sic cicero q̄s cesar ī se-
 natū elegerat: Et de officiis: nō optias s; accōmodatissimas
 fabulas elegerūt. Et naso elige cui dicas tu mihi sola places
 T. Sic ne balbū defēdis? C. facile etiā vītas seipsā defendit
 T. Scio. C. Scis etiā q̄ digitos in manu habeas? T. vis mil-
 lies repetā: oīa scio. C. vanissimū ē h̄ hoīm gen⁹: oīa se simu-
 lāt scire nec q̄q; sciūt. T. Lōga etas oēs artes docet. Car. nō
 etate s; īgenio adipiscūf bone artes. T. me obtūdis: nūc so-
 larer: si balbū aliq̄ cruciatu angi p̄spicerē. Pe. flagitiosissimū
 est ex dolore alieno solatiū sibi q̄rere. T. Si qd hosti meo est
 egri: voluptas ea multū mihi maxia ē. Sed p̄sequar [Sic enī
 sūmū ac altissimū doctne gradū obtinere potis. Altissimū
 cū sit sūmū et ēp̄riovt a sūmo celo egressus: psalmo decimo
 octauo. alterū (vt tua ipitia) redūdat.] C. ignoras plures vo-
 culas eiusdē rei indices aggeratiōis grā p̄iūgi sepe ac copu-
 lari. Cicero ad lētulū (eadē vba q̄ balb⁹) p̄sc̄psit. nō dubito qn
 adeptus itelligas: te facile posse obtinere sūmū atq; altissi-
 mū ciuitatū gradū. Vt igif ciceronē dicas redūdare necesse
 est. T. q̄tiēs tibi dicēdū ē: ciceronē ipsū quātum ratio exige-
 bat reseruari. C. bene actū eēt cū studiis si p̄us reseruatīs fau-
 ces resercales. T. mihi dāno dedecori ac molestie sēp fuisti.
 C. qd me accusas si facio officiū tuū. Pe. Sigd dicif p̄ iocū-
 nō equū ē te id serio accipe. T. hic iocus mihi dolorē excutit
 C. vis te letiorē faciā q̄ letitia sit? T. p̄cupio. Ca. tuas laudes
 p̄dicabo. Tar. oīa ferā ac p̄ferā vsq; aīo forti ⁊ obdurato: id
 mō si mercedis def̄ mihi. C. latinum eloquiū te optie callere
 dicā. T. nō mediūssidi⁹ ipsū latiū / tā latinū dixeris. Ca. p̄co-
 nevtvideo nō opus ē. te satis supq; laudas. P. mitte hec ridi-
 cularia: et de mltiplici v̄borū exaggeratiōe (qñ pauci sunt eq̄
 docti: nō sinit enī tuaverecūdia dicere nemo) aliq̄ nob̄ recon-
 dita atq; abdita p̄scrutare. C. Quītilian⁹ ac gellius hācvberi-
 us materiā p̄sequūf: ad q̄s te remittēdū / censeo. Pe. tu poti⁹
 ipse loq̄re: nā multo magis vt vulgo d̄rviua vox afficit. C. Elo-
 quar s; ita vt sūmā tātū rei attingā nō v̄o ordinē. Pe. vt tibi
 gratū erit. Ca. A poetis ⁊ oratorib⁹ grecis nr̄isq; celebrāde ⁊
 ornāde rei grā duob⁹ eadē plurib⁹ ve noībus frequētāf Quid
 igif valet hec repetitio instauratiōe eiusdē rei sub alio noīe?

p̄iunctio
 p̄limarū
 vocularū

de exag-
 geratiōe

Nū ornat vt aliq̃s solet orōnē? Nū eā modulatiōrē aptiorēq̃ reddit? Nū onerādi vel exprobrādi criminis causa exaggeratiōē aliquā speciosā facit? Cuius rei īnumeris possē exēplis vti: tum ciceronis tum doctissimi cuiusq̃. Sed ap̃d home rū vt recenset gelius eiusdē rei atq̃ sētentie luculēta exaggeratio est: Hectora de iaculis/de puluere/iupit̃:et de Cede virū abduxit/de sāguie deq̃ tumultu. Itidē in alio ṽsu. Prelia p̃flictus/cedes/hoīm̃q̃ necat̃. Nā cum oīa ista vtrobiq̃ multa et p̃tinua noīa: nil plus āpliusve demōstrēt q̃ p̃liū. Huius tñ reivarīa facies delectabiliē ac decore multis variisq̃ ṽbis depicta est. Idē poeta. Neu dulces pueri pugnate/neu cernite ferro. Pe. Si quādo alias nūc maxie tuū sermonē audivisti me exhausti. T. Ast insidet aīo meo maiorū rerū cura. P. audistin hec? T. Ego aures meas ad hec audiēda cōmodarē. C. potius os tuū ad illa dicēda cōmodares. Hortari/orare/admonere/p̃postere scribūf. Sūmū ac altissimū doctrine gradū alterū redūdat. T. vera dixi. sed nequaq̃. qm̃ mihi non vis credere. P. hec nullius frugis missa faciatis. T. [lingue romane eruditōe quā grāmaticā appellāt: nō grāmaticā latine sed grāmaticen grece appellāt] C. q̃ hoc sit a ṽitate dissidens magis eē p̃spiciū puto q̃ cui debeat admonitio accommodari: licet satis sup̃q̃ p̃xime id idē a nobis fuerit disputatum. T. ridiculū: nescis q̃ p̃sit alios fallere. P. nihil est fedius nihil a boni viri rōe semoti⁹ q̃ quēpiā decipē. T. nescis q̃tum sit roboris deceptorib⁹ q̃ efficiūt in q̃ incūbunt. C. Sepe maior vis pravis q̃ bonis inest: fortuna etenī frequēter bene merenti mala: male merēti bona ē. P. adde q̃ recta ingenia cōminuit verecūdia: prava cōfirmat audacia. T. [vni⁹ estime m⁹ assis. Te p̃culdubio hieronyme barbare. Nā vni⁹ assis est mem⁹ nusq̃ latine in genitio s̃z in ablatio legis.] C. Opilio q̃ alienas ducit oues: nouit existimo generandi casu copulari. T. estimo cū genitio nusq̃ lectū ē. C. Inuenies apud gymnasia/myrropoliā/emporīū/macellū/for̃/q̃ sciat estimo patriū sibi casum asciscere. Tar. me igit̃ doceas. Ca. minori labore in aere piscarer/et in medio maris iacule venarer. Tar. exiue hūc mihi scrupulū. C. nō faciā. T. ī me bñficiū collocatum dicā. Ca. (vt ait ennius) bñfacta male locata male facta arbitror. accipe tamē catulli poetē vetustissimi et eruditissimi carmen. Viuamus mea lesbia atq̃ amemus. Rumores

De fallaciis.

Estimo genitiū regit.

q̄ senum seueriorum oēs vnus estimemns assis. Pet. testem
 pbatū habes. Tar. q̄sq̄ sit iste catullus iniurato scio plus cre
 dere mihi oēs q̄ iurato illi. Ca. mirū qui facile oīa exoptata
 attingas. T. facio q̄quid aīo collibitū est meo. C. quia forte
 hoīm aures blandiori sono demulces. T. facile oīm animos
 irretire possū / suauitate sermōis ⁊ verborū dolci modulatu.
 C. Syrenū superas voces. T. ita dii me ament vt tuū sermo
 nem attentissime accipio. C. deridiculi causa loquor. T. i q̄n
 tam spem frustra me induxisti. Pe. vix vnū aut alterū inue
 nies: qui non laudis cupidie ducat. T. verba blāda melle sūt
 suauiora. Pe. verba blanda felle sūt amariora sepe. iam pro
 cedatur. T. [omitto quorūdā barbarorū noīa quocūq̄ enī
 noīe indigni sunt falsū est Nā si barbari sūt barbarorū noīe
 sunt digni] C. Ne sis meticulosus: nemo te noīe quo dignus
 es fraudabit. T. balb⁹ me q̄cūq̄ noīe indignū existimauit. C. nomē q̄d
sigt.
 In balbi nostri scriptis nomen pro dignitate accipiendū est.
 quod auctore marcello veteres sepe factitarūt. maro Auul
 sumq̄ humeris caput et sine noīe corpus Et sinō infortuniū
 suū deplorans ait. Et nos aliquod nomēq̄ decusq̄ gessimus
 vbi p̄ honore nomē vsurpatur. T. Ast ego qui sū fide prope
 singulari et honestatis exemplū quo honore decorabor. Ca.
 Quo victus marlyas ab appolline decorat⁹ est. T. maiori q̄z
 Ca. Nūq̄ te quidē explere poteris. Ta. insatiabilis est animi
 cupiditas. Pe. sed ista cupiditas ad certū tēperamentū redi
 genda est. ⁊ quadā mediocritate moderāda. Ta. istec tua est
 curatio. Ca. semper tu hoc cogites optimū esse tute vt sis op
 tim⁹ si id nō potest: vt optimorū saltē consilia audias. T. sine
 me sequi. C. incassum verba fundimus. T. [me summa ne
 cessitudo effecit vt tibi non deessē. Incōgrue et me redūdan
 te scriptum est] Ca. refarcitū mēdaciis semper aduenis. Ta. Iocus
 Immo refarcitis tunicis semp aduenis: q̄d me pudet pigetq̄
 Ca. Et hoc quoq̄ mendaciū est. Non enī tunicis sed pedibus
 aduenis: Ta. pergin argutari? C. pergin delirare? mea sūma
 necessitudo conscriptū est. mentiri non decet. T. mendacii se
 pe vsus est. Pe. veritas (vt docet aristotiles) oībus est rebus p̄
 ponēda. T. sepe mēdaciis verum vincit. P. apd īpbos forte
 T. sint sane īprobi mō nō puniant. P. nō met⁹ supplicii s; ipa
 turpitudine terrere nos debet ab iuriosa facinorosaq̄ vita. T.
 h̄ me pturbat fmo. P. lege igi. T. [sollertissio gemino ll fre

quēter scripsisti: cū simplū postulet pbāte donato sup illō in
 eunucho. adolescentē solertē dabo ait inquā sollers q̄si solus
 in arte.] Ca. lōgius p̄grederis in corrūpendis trūcādīs aucto-
 rorū dictis. Qd̄ qdēvanitatē crimē coarguere videt̄. Ait enī
 donatus ipse sollertē adolescētē id est disertū: et paulo ifra:
 sollers q̄si totus arte cōsistēs. dī nāq̄ v̄sutus et callidus: Naso
 nō ego natura nec sū tā callid⁹ vsu. Sollertē tu me sola puel-
 la facis. Sollers aut̄ geiāto. ll. p̄scribivsus magister egregius
 et in oī re dñator ostēdit. T. nō malo aīo abscissa atq̄ āpur-
 tata auctoꝝ v̄ba trāscribo. Pe (vt ait seneca) nihil int̄est quo
 aīo feceris: qd̄ fecisse viciōsū est. q̄a acta cernū: anim⁹ nō vi-
 det̄. T. Sed q̄a hec res mihi voluptati fuit. Ca. voluptati me-
 ror comes p̄legē. T. [Ex diomede oīm grāmaticorū facile
 p̄ncipe: falsū est teste valla scōi libri p̄fat iōe cū ait. Tres illi
 tāq̄ triūviri de q̄rū p̄ncipatu int̄ eruditos querit̄ donat⁹ / ser-
 uius / p̄scianus / qbus ego tātū tribuovt q̄cūq̄ aliqd de latini-
 tate sc̄pserūt balbutire videāf.] C. tot ne mēdaciav novelut
 fasce cōplecteris: valle siqdē v̄ba sūt hec. Quib⁹ ego tātū tri-
 buo: vt q̄cūq̄ post eos aliqd de latinitate scripserūt: balbuti-
 re videāf. Nōne hec duo v̄bula. post eos adhibēda fuerūt. T.
 vin erroris ⁊ demētie me cōplere: vt q̄ sūt mihi nocitura cō-
 scribā. id ne cōsiliū eē capiēdū cēses? P. oīa p̄us incommoda
 subire sapiētē decet: q̄ av̄tute discedē. T. oīa p̄us violare iur-
 ra sapiētē decet q̄ laudē famāq̄ relinq̄re. P. sat laudis habet
 q̄ recte facit. Virtus etenī (vt n̄r ait plautus) p̄miū est opti-
 mū: oīaq̄ adsūt bona quē penest v̄tus. C. quoniā (ad rē enī re-
 uertar) vt alia p̄cioīa et egregia: ita et grāmatice splēdor no-
 stra tēpestāte exoleuit. tribus v̄bis q̄ in ea quondā p̄celluerit
 recēsebo. A marcovarrone oīm grecoꝝ et latinoꝝ (siqdē ci-
 ceroni et lactatio credit̄) eruditissimo exordiens. is nāq̄ mi-
 nutissimas ethimologie questiuiculas lōgo voluie p̄tractavit:
 messalla orator nitidissim⁹: totos libellos singul⁹ etiā lris de-
 dit. C. cesar de q̄ ad corneliū nepotē scribit cicero. qd̄ orato-
 rū quē huic āteponas: eoꝝ q̄ nihil aliud egerint: q̄s sētentiis
 aut acutior / aut crebrior? quis v̄bis aut ornatior / aut elegātior.
 Idē tamen de ethimologia duos edidit libellos: Publius
 nigidius quē gellius iuxta varronem collocat: suarum licet
 commentationum obscuritas et subtilitas tanq̄ parum vti-
 lis relictā fuerit. Bassus dux nobilissimus de origine voca-

noīa pre
 clarissio-
 rum grā
 maticorū

bulorū sūma cum gl̃ia differuit. Antoni⁹ empho cui⁹ scolam
 cicero post labores fori frequētabat. dyndim⁹ quē macrobius
 oībus grāmaticis quicūq; sint aut fuerint pponere non dubi-
 tat. Palemon qui secū natas et secū interituras litteras iac-
 tabat. Hyginus multi noīs litterator: plini⁹ sua etate doctissi-
 mus in naturali hystoria grāmatice libros scripsisse gloria
 Apollinaris vir clarissim⁹ qui de grāmatica gellio referente
 multa eruditiōe sepe differebat. fuit et valerius/probus/cor-
 nutus cassellius/terenti⁹/scaurus/adriani tpibus/Caper/pa-
 pyrianus/pompei⁹/festus/marcell⁹/vocabulorū idagatores
 Omitto recētiore/ donatū/seruiū/porphirionē/victor inū/
 priscianū/dyomedes fax hui⁹ disceptatiōis et origo. quē data
 opa hūc in locū seruauit. tāti apud nouitios litteratores exi-
 stimas. vt ei⁹ opinioni serui⁹ et priscian⁹ frequēter acquiescāt
 Tar. Ego tamē oībus istis gl̃ia ante eo. Ca. hoc pietura nō
 eget. Tar. meo ductu/imperio/auspicatu/ars oratoria floret
 Ca. larue sollicitāt virū. T. eam rego. Ca. tū rege. cū primū
 didiceris regi. Tar. Iudicio meo plurimū oēs tribuunt. Ca.
 oīa tibi arridēt: et nutu ac renutu respōdēt tuo: Ecq; te beo?
 Tar. venis vltro irrīsū me. Ca. Merito id facio tuo. Tar. nū-
 q; tu poteris ad eādē gloriā niti. Pe. quod equū est peto. Ca.
 equa ab iniquis petere demētia est. P. vt iā ad instituta per-
 gas. Ca. Si ad eum spectes eādē cātilenā a mane ad vesperū
 audies. Tar. pergā te inuito [Docte maroneo guillermē ca-
 nēde cothurno Maroneo p maroniano ponis: eus p auus ter-
 miatiōe frequēt abutes. q; in scō libro capite de posselli-
 uis differētiā priscian⁹ ponit Eus materiā significat] Ca. de
 lirāt qui te sterilē et aridū vocāt: vt tua declarat oratio: secū
 dissim⁹ es. Tarō. tādē cognosti qui vir siem. Ca. pbe: tota hec
 tua disceptatio lernea fecūditate redūdat: vno enī errore so-
 pito plures emergūt. T. quāta de spe decidi. iocularib⁹ dictū
 mecū fabularis? Ca. id qd res est fabulor. Pe. vos oro q; v-
 bis assequi possū: vt has rixas in trāquillitatē cōferatis. Ca.
 Si vis inducie parūp fiēt. Tar. syngraphā ergo facito. C. pu-
 nica fide tibi ē credēdū. T. greca fide credere malo. P. Ipse
 harū iduciarū spōsor ero atq; obfes. Ca. qm̃ ictū ē sed⁹ ami-
 cabl^r iā loquar. P. facis vt te decet. C. denoiatiua eus fini-
 tiōe termiata materiā significare cōtēdis: et qd vanissimū ē

Iocus

posselli-
ua i eus

priscianū hui⁹ īeptioleveluti auctorē obiicis. T. mentior ne?
 C. id tute sol⁹ dubitas: hec enī p̄sciani v̄ba sūt: diminutiua fe
 re oīa ad materiā ptinētia e breuē aīvs habēt: vt plūbe⁹ sta
 gneus hec ille. ista duo v̄o nō adūsa frōte repugnāt. denoiati
 ua fere oīa ad materiā ptinētia e breue aīvs habere: ⁊ tamē
 pluscula vt sylle⁹ / phaetonte⁹ / sophocleus / tibulle⁹ / adraсте⁹ /
 marone⁹ / et mille talia materiā nusq̄ denotare. Ta. vt reliq̄
 tibi cōcedā / marone⁹ dici validissime negabo. C. statius te ab
 hoc eximet errore: q̄ ait in filuis. Tenuis ignauo police cor
 das pulso: marōeiq̄ sedēs ī magie tēpli: sumo animū. T. Last
 cothurn⁹ coriace⁹ dicēdū fuit n̄ marone⁹: q̄ ex marōis matia
 fit. C. vt p̄t maronē arguas necesse ē: q̄ in bucolicis sc̄psit.
 Sola sophocleo tua carmīa digna cothurno. Et p̄perci⁹ ait de
 fine et eschileo cōponere v̄ba cothurno. T. Ego nec virgi. nec
 p̄pcio puto credēdū: ābo potuerūt errare q̄a et hi hoīes fue
 rūt. cū p̄cipue ratio oī validior auctoritate me ī p̄ria seducat
 C. Ergo maronē eadē ignorātie nebula cōprēdis? T. vis me
 decies dicere? Sup̄fluetē q̄ ciceronē taxaui. C. eleboro op⁹ ē:
 collige tñ hāc tuā rationē. T. Cothurn⁹ ē calciamētū. Calcia
 mēta ex corio fieri cerdonib⁹ etiā notū ē: reliquū ē igif vt co
 thurn⁹ coriace⁹ nō marone⁹ aut sophocle⁹ dicēdū sit. C. minuti
 ⁊ triuiales pedagogi sciūt tragicos poemata ī theatro modu
 lātes cothurnis fuisse vsos: dicēte oratio. Post hūc p̄sone pal
 leq̄ rector honeste Eschil⁹: ⁊ modicis instrauit pulpita tignis
 et docuit magnūq̄ loq̄ nitiq̄ cothurno. Quāobrē tragediarū
 q̄ artifices cothurnati noiabāf. In q̄ v̄bo lapsa p̄suetudo de
 flexit ⁊ eo deducta ē vt cothurn⁹ p̄ tragico caractere accipiaf
 Orati⁹ hūc socci cepe pedē grādesq̄ cothurni. Martiaf. trāstu
 lit ad t̄gicos se n̄ra thalia cothurnos. Quicūq̄ demū altior
 stil⁹ h̄ explicaf vocabulo. Ideo maronē ⁊ lucanū cothurnatos
 appellam⁹ T. Nihil ē q̄ in dextrā aurē fiducia harū auctori
 tatū dormias. C. maiorū auctoritatib⁹ niti multū gl̄iosū: rep̄
 hēsiōi nemī fuit. Pe. Gl̄iosū sēp fuit maiorū vestigia sequi / si
 mō recto itinē p̄cesserūt. T. mea seq̄ vestigia n̄stro gl̄ios⁹ erit
 C. p̄fido p̄pediē oēs accessuros tuis vestigiis: ecq̄d tibi obse
 q̄lā facio? T. eq̄ me iubilas ac mea pagellula reges iubilant
 C. vn⁹ es sub oī celo cui⁹ pagellula reges iubilēf. T. Et vn⁹ sū
 sub oī celo q̄ velut a p̄donib⁹ captā redemi eloquētiā q̄q̄ me
 moriā meis opib⁹ extēdi. C. vt video aliorū q̄ mēoriā cū tua

marone
 us dicif.

cothurn⁹
 quid sit.

iubilo.

extēdisti. T. immortalitate donāf ad q̄s aliq̄ cōposui. C. si ty-
beri⁹ supellet. te mūdi cymbalū vocitaret. T. aliud tuo aīo se
det aliud ore de p̄mīf. psequar tñ [Noīa p̄ cognōia oīb⁹ lati-
nis refellētib⁹ sc̄p̄sisti: vt guillerm⁹ nomē illi ē p̄p̄ū cōgmē vō
fāilie de rupe forti] C. siccine oēs latinos fāiliares habes: ea
cū nullo tibi facultas cōis ē. T. isanis cū id me rogas. C. v̄m
dici. nā iādudū vniūsis auctorib⁹ te renūciasse itelligo. Tar
renūciaui⁹ q̄ eos oēs ī certū q̄si corp⁹ z seriē redegi. Sup̄fluis
āputat. C. Si tibi q̄z sup̄flua āputasses. nullū vnq̄ v̄bū faceres
T. scio cōmēdatiōez libri ex breuitate eē petēdā. C. vt quid
scis: abūde cōseq̄ris: nil scribe/ s̄z qm̄ sermo lōgi⁹ p̄cessit redeū
dū ē. Istōq̄ p̄mū exq̄sito mihi op⁹ ē an te iudice: v̄gil. ovidi⁹/
marcial⁹ int̄ latios cēsēdi sint. T. sic aiūt. Ca. v̄gil. tñ de iulio
rū fāilia sic loq̄f. Iuli⁹ a magno demissū nomē iulo. Et ovidi cognōia
us ad fabiū maximū scribit. Maxie q̄ claris nomē v̄tutibus
equas. Et martial⁹ de metelli ac scipionis cognōib⁹ ita loq̄tur
Creta dedit magnū mai⁹ dedit aphrica nomē. Scipio q̄ vic-
tor q̄q̄ metell⁹ habet. Itidē ad domicianū q̄ post duplicē tri-
umphū de dacis germanie pplis germani cōgmē assumpsit
Nobili⁹ domito t̄buit germania regno. Et puer h̄ dign⁹ noīe
cesar erat. Alibi de eiusdē cognōie nomē ab odrysio q̄ de⁹
orbe tulit. T. qd̄ mihi cū poet̄ istis ī q̄b⁹ tātope te iactare iui
t⁹ p̄spicio? C. maiorū tñ iudiciū p̄ rōe hēf. v̄ vt fabi⁹ ait/ hone-
stus error ē magnos duces seq̄tib⁹. T. ap̄d te tñ habeas au-
ctoritates istas: ex faunor̄ et aborigenū secluo repetitas: nul-
la p̄fecto mihi bone salut̄ spes reliq̄ est: cū te tuiq̄ siles video
tāq̄ picas auctoritatib⁹ id gen⁹ scatētes. Ca. hic vt video mor-
b⁹ nullo fomēto q̄scit. Actū ē. T. Te ira icēdi: sic soleo ami-
cos. C. proh iupit̄ q̄tū licētie prauis īgeniis adiicit p̄fidentia
P. finite hac cūctatiōe spē meā fraudare. T. ocus p̄gā [Pul-
lor̄ qd̄ fibravelint. icōgruū istd̄ ē balbe ātigmatice fibra sup-
positū feīninū singulare et velint v̄bū plurale numero discre-
pāt] C. vaissimā ne chartulā audacule rep̄hēsor explere nō
potuisses nisi ī illā librarior̄ vicia puinceret. T. qd̄ excande-
scis: actū ē int̄ nos fed⁹. C. Qñ fas oē abrupisti: fed⁹ ego abrū-
po. nescis bone de⁹ librariis adhibere. n. facile fuisse: qd̄ cum
hec īptarer oblitterādū oīo curauī: c⁹ rei v̄ssio testionio ca-
stigati codices adsūt. T. aliqd̄ mēdaciū effingere z excudere
aduersus hostē fas ē. P. mēdaciū nemo vnq̄ sapiēs cōcupiuit mēdaciū
Tarō. etiam vera didici dicere. Caro. haud equum facit: qui

fibra qd

Iactantia

quod didicit. id dediscit. Tar. ambitione et mendacio quādo
q̄ optinemus. quod fide pauci prestant. P. Est vt dicis hoīm
etenī anim⁹ altos recessus ingētesq̄ latebras habet: hoc tamē
est documentū optimū vt neq̄ premiis neq̄ periculis seducti
iter a veritate deniū aggrediamur. Tar. Quis me ad veri-
tatem coget? Ca. Boni sponte faciūt: quod mali ex necessita-
te cogūtur. breuiter aut̄ Quid de hac voce fibra sentiā enū-
ciabo Fibre etenī sunt extreme iecoris partes et cordis: et cu-
iuscūq̄ visceris / virgil⁹ Nec fibris requies datur vlla renatis
Tenuit aut̄ cōsuetudo a maioribus obseruata. vt per fibras
vaticinarentur Tibullus nec mihi sunt sortes / nec conscia fi-
bra deorū. Quādoq̄ fibra in herbarū radicibus fila dicūtur
vt in georgicis. et amaris intyba fibris. vnde plinius de arbo-
rum sationibus: solum ait legi oportere q̄maxime rimosum
ne sol exurat fibras. Pet. Hec et mihi auditui et tibi relatuū
vt puto iucunda fuere. Tar. Ast mihi in seniū vergenti dis-
cere non vsus est. Pe. vt grauit̄ et vere admonent philoso-
phi. Ita senescere virū oportet: vt quotidie aliquid noui edif-
cat. sed reliqua expecto. Tar. [Quid geminas vna q̄ris sub
nocte puellas sub nocte incōgruū est sub eī cū tēp⁹ vt hic sig-
nificat non cū ablatiuo sed cū accusatiuo tantū ponitur: vir-
gil⁹. vrit atro iuno et sub noctē cura recurſat] Ca. Nauseo sa-
cietate harū ineptiarū. Ta. contraxisti frontē. victus es triū-
pho. Carolus. Sed eo ritu quo ingurtha triūphauit. Tar. Im-
pinxi tibi aculeos? aīo vulnus accepisti. Ca. Vtinā tibi istā
mentē deus immortalis donaret. vt aliqua ex parte animū mē-
temq̄ colligeres. Tar. Quid garris me vno nihil est verius:
nihil est firmit̄: nihil in omni genere laudis ad exēplū anti-
quitatis expressius. Mihi immortalitas / mihi eternitas / oīm
consensu debetur. Pe. Dixisti satis? Ta. In infinitū sermonē
extenderē: si cupiditati mee indulgerē. Pe. Ne cupiditati in-
dulgeas caue: cui si frenos remiseris: omnis animi virtus ab-
iicienda est. Tar. dulce tamen est: cū iis que honesta facim⁹ /
cōmendatio quedā et quasi premiū accedit. C. Ita te iactas.
Tar. Iure id quidē / nā spes atq̄ opes artis oratorie in me vno
site sunt. Pet. Longius res procedit Heus carole te oro vt de
hac particula sed aliisq̄ similibus quedā sollerti⁹ pensicula-
tiusq̄ discutias. Ca. Stilo hec minuta assequi difficile est. cū

presertim inopia vel (vt ait Lucretius) egestate sermonis patrii laboremus. Pe. gnimo. tritis et vtitatis vbis vtere: in preceptionibus enim tradendis: non verborum lepos sed veritas incorrupta desideratur. Ca. sub prepositio sic dicta quod in loquendo preponitur (scire enim debemus tunc prepositiones ius suum retinere. cum preponuntur) tunc accusandi iungitur casu. quando aliquo nos transferimus. vt maro postesque sub ipsos nituntur gradibus: cum vero in ipso loco sumus sexto casu vtimur. vt arma sub aduersa posuit radientia quercu Sed hoc triuiale et in propatulo est. Illud doctis auribus non indignum prepositiones quas grammatici locales vocant. In temporibus quoque simile seruare structuram. quod exemplo clarius enitescet virgil Sub lucem exportant calathis. pro ante lucem Itē vrit atrox iuno: et sub noctem cura recursat pro ante noctem Idē ibant obscuri sola sub nocte per umbras. id est in ipsa nocte: et alibi Quale per obscuram noctem sub luce maligna. id est in ipsa luce. Eadē ratio est aliis prepositionibus geminum casum exigentibus accommodanda ex quibus omnibus facile colligitur cum non ante noctem sed ipso nocturno tempore iaceri solitum sit: apposite et signate balbum romano casu fuisse usum. Vt autem nihil quod dictu dignum sit pretermittam multiplex huius particule rimanda est. que modo supra designat: vt terra flama subiecta reluxit: modo infra Pedibusque rotarum subiiciunt lapsus. Significat et prope: vt quo deinde sub ipso Ecce volat ponitur et per particula in. vt namque sub ingenti Iustrat dum singula templo. T. hec mihi ferme grata sunt cultior quoque fieri videor. Ca. tu in quo vno spes et opes artis oratorie sunt posite. cumque debetur eternitas? Tar. Non adhuc nosti omnes vires meas. modo sum rhetor/ modo ioculator/ nunc causidicus/ nunc cytharedus/ sic me versipellē facio quando lubet. Pet. hic est protheo similis. Ca. lac lacti non magis est simile. Ta. Sapientiviro mutare consiliū sepe expedit. Ca. gloriari non desistis Ta. vtinā mea gloria etiā aliorum monumentis illustrare. Ca. percupis id? T. Quidni? laudes mihi crede magnā virtutis incitamenta sunt. Ca. meā tibi astringo fidē Si opusculū quod est in manibus absoluero. tua facinora sole futura clariora. T. meā ne famā attenuabis? C. minime. T. metui. C. nudo de trahere vestimenta nemo potest. Pe. vt id tuū opusculū in lucem edas maturum tempus est. C. singula prius sic lima exequar pusculū d. i.

Sub prepositio.

caroli o.

Ioci

de variis
colorib⁹

Viole

vt penitentie locū nō relinqūā. Pe. cur tibi sit cūctandū nōvi-
deo. Sūt etenī in tuis libellis (si modo qd sapio) apte crebre-
q; sententie/ facetiārū cumul⁹ amplissim⁹: grauis ⁊ decora cō-
structio: et vt breuit⁹ qđ sentio pnūciē: aliquot annis in eo ge-
nere puto nihil absoluti⁹ scriptū: nec iam splendescit lima/ s;
atterit. Magna est de tuis libellis opinio: sūma existimatio
Aucta est etiā dilatiōe expectatio. Caue ne hec tanta mora
secordie potius q̄ sollertie nomen accipiat. Ca. tuo grauissi-
mo et sapiētissimo indicio cui omnia tribuo confirmatus cū
primū per ocium licuerit: meū opusculū ad manus hominū
deueniet: quoniam vero lōgius progressi sumus: iā tardius
audiēdus ē. Tar. [fusca nec albentes pingūt violaria cāpos
cum qui inter album nigrūq; est color fuscus dicatur quem
gris gallice vocamus: fusca non sunt violaria] Ca. In hac ti-
bi parte iure cedam. cū vsq; eo lynceus sis: vt per dēfissimas
tenebras colores soleas intueri. Tar. Infinitos pene colores
apud terentiū inuenio. Ca. apellē credo nō tot in tabellis co-
lores exp̄sisse. Tar. In gymnasiis genera/ vires/ noīa/ differē-
tias oīm colorū ostento. Ca. Si ad pictorū aures id perueniat
bene actū erit: ad te omnes statī cōfluent. Ta. In meo eloquē-
tie benedicēdiq; sciētie cōpendio. colores oēs apposui. C. vn⁹
tātū deest: q̄ id cōpēdiū pingēdū foret. T. Quis color? C. Co-
lor vulcani⁹. Tar. malo cū auspicio loqueris. Pe. Mitte hec
iocularia: et potius aperi/ quid de violarū coloribus explora-
tum habeas. Ca. faciā Si primū gellii v̄ba premisero apud
quē hūc ī modū frōto fabulā Fuluus/ flauus/ rubidus/ puni-
ceus/ rutilus/ luteus/ et spadix appellatiōes sunt ruffi coloris
aut acuentis eū quasi incēdentes: aut cū colore viridī miscē-
tes: aut nigro infuscantes: aut virenti sensim albo illuīantes
Plinii vero de violis hec verba sunt: plurima sunt violarū
genera/ purpure/ lutee/ albe/ plantis omnes vt olus sate. Igit⁹
cū luteus color nigro infuscetur: violaria vero sint lutea: rcē
quoq; dici fusca violaria censendū est. Tar. Solitas tibi capti-
ones effutis: que quidē quo sint pacto effugiende non video
Pe. Non ergo est percūctandū. Tar. [qm̄ in epythetis quod
viciosissimū est/ semp impitissime erras poetrida pica disce
q̄ in octauo oratoriarū institutionū libro capite de tropis qn-
tilian⁹ docet Epytheton fit p ea q̄ in q̄ sūt p̄cipua: v̄bo cui ap

ponitur puenire debet: qđ si nihil efficit redūdat.] Ca. qñ hec
 effrenata cupiditas lacerandis truncādisq; auctoritatib; mo
 dū at finē iponet? Quo tādē aio hoc esse ferēdū putas? tibi
 vni bonarū lēarū corruptela: vexatio dirreptioq; studiorū ipu De epy-
 nita erit ac libera? nō ferā, nō patiar, non finam, odiū iustū ⁊ thetis
 iamdiu tibi debitū senties aliquādo. Pe. Mitte male loqui.
 Ca. Omnī cōsensu pmissū ē: vt si quid iportatur nobis incō
 modi: id totis viribus ppulsemus. Pe. Ipsa potius fabii ver-
 ba incorrupte iuiolateq; recenseas. Ca. vba fabii (meo etenī
 animo tenacissime herent) ista sunt. Cetera iā non significā-
 di gracia sed ad ornandā: non ad augendā orationē assumū
 tur ornāt enī epytheton/ qđ recte dicim; appositū. a nōnullis
 sequens dicitur eo poete frequētius et liberius vtūtur Nanq;
 illis sat ē puenire vbo cui apponit; Ita ⁊ dētes albiz humida
 vina in his nō rephendim; Apud oratores nisi aliqd efficiat
 redūdat/ hec ille. Tar. figmēta machinari ⁊ auctorū dcā cor-
 rūpere sepe mihi vsus fuit. Ca. sic viuitur: multi pmiū ex stul-
 tia ferūt. Pe. immo eadē res mō temeritatis: mō sapie nomē
 recipit. Ca. nihil mirū ē: honesta etenī pfilia vel turpia (vt in- res ab e-
 gt plini?) put male vlt pspe cedūt Ita vel pcedūt vel rephen- uentu ex
 dūtur vtrāq; in ptē fortuna quidē dñaf. Pet. bone de; qñtas istimari:
 puerfioes ⁊ fragilitas huāna ⁊ mobilitas fortune facit. Ideo
 sapiētis ē nihil despere ⁊ nulli rei pfidere Sz hac de re hacte-
 nus. T. [oīa fors variat/ hēticū istō ē balbe] C. i te pferri pes-
 tem istā fas erat quā tu i balbū dudū machinaris. Pe. loqre
 sobrie null; hic temeritati ē loc;. Ca. cēsen i lusib; ⁊ epigmas;
 abdita sūmi opificis archana rimāda fore? In qb; poetarū et
 oratorū trāscribi snie solēt. vt hic vgilianū illd Sors oīa vfat
 Que etei gaudia qb; merorib; fortuna pmutat; licet dicat se fortuna.
 neca. neminē adūsā fortunā ptundē nisi quē scda decepit. P
 hic no ē isistēdū late etei supius de vi ⁊ potētia fortune disse-
 rui. T. [hora fugit volucris celeri pede labif; etas Celeri pe-
 de labif; idoctissime scptū ē cū enī sit labē leuit; sēsimq; deorsū
 ire valla nono ⁊ qnquagesimo quinti elegantiarū titulo dicē
 te epytheton celeri pede: a verbi significatione discrepat. Ca
 Ita ne; discrepent ergo ouidii dicta necesse est qui sic inquit. celer.
 Vt celer admissis labitur amnis aquis/ idem Tpa labuntur
 tacitisq; senescimus annis. Et alibi. Labitur assidue fallitq;
 d. ii.

volatilis etas. Tar. he auctoritates nil me mouent: pluris eq
dē vacuā nucē existimo q̄ oēs poetarū cetus. Ca. ex amussin
es ridiculus P. ciceronē nō imitabif̄ quē mira benignitate di
cunt poetarū ingenia fouisse aut sylliū/qui natalē virgīlii reli
giosius q̄ suū celebrabat. Tar. Sic est mihi ingeniū. Car. pra
uum ingeniū habere/ea demū calamitas maxima est. Tar.
[Quiq̄ hodie tanto letatur honore supbus: cras erit ille ni
hil Hereticū istud est balbe: cū hoīm aīas post mortē nihil fo
re crebro pfiteris] Ca. hec est perditorū natura vt oīa in pe
iorem partē traducant Satis docēt diuine lre (vt philosophos
omittā) non extingui aīas. sed aut pro iusticia premio affi
ci/aut pena pro sceleribus sempiterna: balbus vero suis versi
culis deplorat humane vite fragilitatē: quid enī est tā circūci
sum/tā breue q̄ vita longissima? Sic salomonē dixisse ferunt
omnia vanitatis plena et interitura esse: proh dolor q̄ miser
rima est mortaliū conditio? equidē vel pūcto tempis vitā cū
morte permutam? Sapienter itaq̄ inqt plinius. qm̄ nobis de
negatū est diu viuere/relinq̄mus aliquid quo nos vixisse tes
temur. Ta [Durus es et duro cognomē moribus equas Co
gnomē cū cognationi cōmune sit vt iustinianus Nomē vero
vnicuiq̄ vt petrus propriū oībus latinis probātibus cognoie
pro noīe abuteris] Ca. iam certis adducor notis: vt animas
obliuionis aquā potare putē. T. cur id putes nescio? Ca. quo
niā te rerū oīm obliuia exhaurire conspicio. Ta. Men? Car.
vel tu ipse potius es aqua et fons et origo obliuiois. Tar. dii
te eradicent. Ca. dii te in hanc miserā seruent. P. fine et mo
do vestra caret oratio. Ta. paratiores et tanq̄ exercitatiores
ad iniurias sumus om̄s. P. vterq̄ vestrū pari iugo ad iurgia
nitif̄/abiicienda est hec animi pturbatio. Ca. faciā vt potero
et iam benigne loquar: satis ex ppositis constat/nomē p cog
noie et agnomine confūdi. Salustius de scipionis agnoie ait
In amiciciā accept⁹ a Pu. scipiōe cui postea aphricano ex vir
tute fuit cognomē: huic auctoritati adiumento est carmē iu
uenalis indicans diuites prenoie et cognomine venerari: in
quit enī Si quid tentaueris vsq̄ hiscere: tanq̄ habeas tria noīa
Quid enī enumerē aliarū auctoritatū multitudinē. Ta. Nō
video cur me minorē putes reliquis auctorib⁹ cū tot operas
extruxerim. Ca. aranearū operas struxisti. Ta. hoc tamen bo

vite fra
gilitas.

animarū
obliuia.

ni affecutus videor: q̄ librariis lucri fui. Ca. illis lucri poti⁹
 fuisti q̄ tibi. Tar. Nimiū es dicax ⁊ vrbānus: sed erige aures
 queso. C. actutū quid est qđ audiri expetis/eloquere. Tar. in
 meo eloquētie benedicēdiq̄ sciētie hec p̄clarissima v̄ba con-
 scripsi [Prenomē est quod nōi preponitur differentie causa/
 vt publius vel magr Nomē quod vniuscuiusq̄ est propriū vt
 guillerm⁹ Cognomen quod est cognatiōis cōmune vt tardi-
 uus Agnomē quod ab euētu īponitur vt aniciensis] Ca. te-
 neo quid animi tui super hac re fiet: sed q̄ recte illa cōscripse-
 ris mecū pariter recognosce. Tar. quid afferas aures expec-
 tant mee. C. vix v̄bis exp̄mi potest hec tanta impitia Nanq̄
 si magister p̄nomē sit : et cerdo et logycus et faber et omnia
 deniq̄ officiorū noīa prenomina dici possēt. Preterea tuo de
 agnoīe exemplo: innuere videris/homines q̄tq̄ sunt: agnoīa
 retinere: cū patriū aut gentile nomen/eque vniuersis cōueni-
 at atq̄ tibi. Que oīa falsa esse vel ex eo ostendi potest quod
 plutarchus innuere videtur: hūc in modū ingens Proprio no-
 mini p̄nomen preferebat. vel differentie causa vt alter ab al-
 tero nosceretur: vel cū romani sabinos in vrbe receperūt ad
 p̄firmandā p̄iūctionē illorū: noīa suis noībus preposuerūt: et
 iuicē sabini romanorū/atq̄ ex eo tpe p̄stitutū est. vt nemo ro-
 manus prenoīe careret/ quo quidē a seruis distinguebantur
 Nā prenoīa seruis indere non licebat/hec ille. Diomedes v̄o
 sic ait. Sumūtur aut tripliciter prenoīa/ aut a qualitate v̄l q̄n-
 titate corporis: vt est apud nos vel animi vel facti/ vt est apud
 illos Ceterū agnoīa paucis tribuebātur/ dicēte seruiō Agno-
 men est quod extrinsecus sumit̄ vel a virtutibus vti aphrica-
 nus/ vel a viciis vt iugulator. Et diomedes inqt. Agnomen
 est quod cognomēto extrinsecus adiici solet ex aliqua ratiōe
 Tar. nūq̄ mihi tm̄ caliginis ⁊ tm̄ p̄turbationis fuit īfusu: ego
 qui laude p̄ta me domū semp recipiebā: meo p̄pendio iā ex-
 timesco. Ca. qđ te ad tantū timorē exacuit? Ta. illi plurimū
 timem⁹ de quo plurimū speram⁹ Ca. quid de tuo ope speras-
 ti? T. p̄seq̄ fructū nō laudis mō s̄ etiā opum. Ca. Spes tibi ē
 mutāda: nī maioris īfortuniū pati. Ca. fortit̄ īfortuniū q̄ pati-
 tur. idē post bonū paties. Pe. fm̄oī iā finē face tuo. Ta. ad ce-
 tera trāseo [dur⁹ es ⁊ duro pectore marmor iest incōgruū est
 duro pectore iest abltio p̄ dtō aut s̄n p̄pōe posito] Ca. iā me
 d. iii.

p̄nomen

Agnoīa

ipsum nequicie inertieq; condemnno: qui tecū loquor. Ta. me
 cum is ego viciis careo: quibus alii non facile possunt obiste
 re Ca. marmor penitus inclusū in venis et viscerib⁹ tuis ges
 titas. Tar. fabularis. Car. ad archadicū gregē hanc vocē ex
 pectas/ pficiscere. Tar. sermocinūculis fabellisq; duceris. Ca.
 Quis tam stipeus/ tā archadicus (te vnū semp excipio) inue
 niri poterit? qui prepositiōes adiūgi verbis ignoret? Augusti
 nus ille datus suis preceptinūculis idipsū adhibere non negle
 xit. Plinius in decimo: certū est pontū trāsuolaturas: de gru
 ibus loquens/ virgil⁹ Infelix sua tecta supuolitauerit ales Ser
 uius sulphit⁹ Cū repu. occideret vita excessisse. Quid plura
 exemplorū hui⁹ mōi referta sunt omnia? Pe. ista missa facia
 tis in quibus ne puellus quidē dubitare solet. Tar. perlegā
 vltiora [Iudice me nusq; cantior funeris atri Dulcius effū
 dit gutture carmē olor Iudex tu pessim⁹ vtpote impitissim⁹
 optimus vero In decimo naturalis historie libro plini⁹ cum
 ait olorum morte narratur: flebilis cant⁹: fallis (vt arbitror)
 aliquot expimētis] C. que imtēperie ad hec te dictitāda du
 cunt? Tar. pergin incessere? cōprime hoc stultiloquiū. C. tibi
 prius linguā largiloquā iminui iube. Ta. liberū hoīem libe
 re loq decet/ seruitute non tibi seruiō Ca. si seruias. tibi hume
 ros vlmeis stilis describi/ et latera longis loris loreari senti
 es. Ta. maximū in malū cruciatūq; sali. Ca. tu sali solus. T.
 es vicii probriq; plen⁹/ flagicia tua recte noui. Ca. flagiciosi
 simū esse oportet/ qui aliena flagicia nouit. Tar. noui cūcta:
 tuā perfidiā/ maliuolentiā/ audaciā/ cōfidentiā/ fraudulētiā
 falsiloquiū/ falsidiciū/ falsiuriū/ dolenificia/ fallacias. Ca. oli
 tori nūq; supplicabis/ cōdimētorū sat habes. Pe. his nihil op⁹
 est verbis: de cantu olorū iā dice. Ca. quid dicā qd oēs morta
 les sciūt? segetē auctoritatū (si id expectas) adducā. P. qd ad
 huc moraris? Ca. ouidi⁹ Sic vbi fata vocāt vdis abiectus in
 herbis Ad vada meandri cōcinit albus olor. marcialis. Dul
 cia defecta modulatur carmina lingua Cātator cygnus fu
 neris ipse sui. alibi naso Vtq; iacēs ripa deflere caystrict⁹ ales
 Dicitur ore suam deficiente necem. Stacius. Nec soli cele
 brant sua funera cygni. Ipse eciam cicero ait. Cygnus anteq
 moriatur suauissimū cantum emittere dicitur: ea de causa
 dicatus est phebo deo vaticiniū. licet hoc plinius tanq; hystori

ppositio
 bis iūgī

Ioci fa
 ceti.

Olorum
 cantus.

cus fabulosū putet: Audis hec tardue? Tardius. Quid au-
 diam alios: mihi soli credo mihi soli sapio. Ca. occisā sapere
 sic credo suem cū manducatur. Tar. insistis in dolos. Ca. do-
 lis contra dolos uti licet. Tar. pergā [Ni tibi seuiiciā diua
 beata foret. diua beata. diua cū sit auctore seruiio super quin-
 tum eneidos ex hoīe dea facta: omīsque dea sit beata. decima
 terciū de consolatione libri prosa boecio probante Istorū al-
 terū redundat] C. Quītiliano acquiescere debueras: qui hu-
 mida vina et dentes albos dicentē reprehensione liberat. Di-
 ua autē beata: ut deus immortalis inuētū obuiū est et ne in re
 manifestaria demorer: oratiana auctoritas sat erit Deus im-
 mortalis ut esset Empedocles. T. Quātūvis probationū ad-
 duce consiliū est nil credere. Ca. non possum tuo morbo me-
 deri. Tar: nū tibi egrotus videor? Ca. medicū istuc tibi ē me-
 lius percontari. Pe. mitte hec dicteria dictitare. Ca. imperio
 parebo. Pe. facile est imperiū in bonis. Tar [Sic rota fortis
 erat Quid rumpis questibus auras Questib⁹ pro questibus
 scripsisti decimo tercio libri terciū titulo laurentio valla do-
 cente] Ca. vale cū hoc valla arrogātiarū pleno et maledicē-
 tie: cui piaculū nullū est refragari. Ta. quod ego scelus ex te
 audio? Ca. valle ne supparasitaris? Tar. Parasitus nunq̄ fui.
 sed obsonator optimus. uti facetiis/iocis/fabulis/blandiciis/
 dictis ridiculariis/cōmode memini. C. venter hāc creat me-
 moriam. Sed ut ad rem reuertamur Non me preterit vallā
 questibus esse dicendū cōtendere. cui auctorū omniū vsus:
 ipsa insuper vocule proportio refragatur. neque tamen hic pri-
 mū cepit a recta via deflectere valla. Quippe qui in plurib⁹
 et quidem apertissimis rebus allucinatur Nam (ut alia omit-
 tam) irridet censor ille seruiū honoratū. q̄ nunciū pro re nū-
 ciata neutro genere reperiri astruxerit cū catulli poete anti-
 quissimi carmen sit. Geminas deorū ad aures. Noua nūcia
 referens Et tibullus diui vera monent venture nuncia fortis
 Apud alios quoque delectos auctores. Illud nunciū et ista nū-
 cia inuentu facile est. Eadem imperitie nebula priscianū cō-
 prehendit. q̄ iuger terciū esse inclinamenti dixerit. cum plau-
 tus (ne alios recenseā) in menechinis iugere hellebori profe-
 rat Sed proh deū atque hoīm fidē: quem imitādū ppones cū a
 plauto discesseris? Idem (qui in pluribus sacre scripture locis
 d'iiii.

diua btā

questib⁹.

Errata q̄
dā laurē
tii valla.

sementis se censore prebet) in elegantiarum abagibus diuini hieronymum
quid. taxat. quod primo genesios semetis pro semine posuerit. quasi semē
tis tantum sationem significet/ non etiam semen. An nasonis car-

mina (ne singula prosequar) ita in penitissimis erant obstru-
sa locis/ ut nusquam ad eius manus potuerint peruenire? vos date
perpetuos teneris semetibus auctus: ne noua per gelidas vlti-
ta sit herba niues. ubi semetis sine ulla controversia pro semi-
ne accipitur. In quinto quoque elegantiarum libro sic hieronymum

galli ma-
tris deo-
rum. iculat Eadem obliuio eiusdem fuit: quod gallos matris deum (in osee
ait) esse ex gente gallo- rum qui a romanis ob ignominiam illius
nationis vindice animo effeminantur: cum a grecis hoc antea
et tunc fuerit factitatum/ hec ille. Sed quorsum bone deus hec ver-
borum portenta? Quis negat a grecis hoc factitatum fuisse? hoc
minime inficiatur hieronymus? Sed inquit duntaxat hunc mo-
rem a romanis in gallo- rum ignominiam assumptum. Quandoqui-
dem et gens et sacerdotes eiusdem sunt nominis. Multas insuper
gallo- rum consuetudines greci accepere: cum longe lateque dominati sint
et gallogrecia a gallo et grecia nominetur. Sed quis ignorat
illi? in seruum maledictum? sic enim ait. quod aut posuit minime et
minime maxime et similia seruius/ non recte posuit Nam minimum est pro
non sem prius aduerbium superlatiuum Minime vero pro negatione ac-
cipitur/ quasi nequaquam. hec laurentius veritatis imemor. Tran-
seo iuuenalis carmen. Nemo malus felix minime corruptor/
id est ad minimum Sed hac vna columelle auctoritate contenti eri-
mus. qui sic ait Circavillam deinceps hec esse oportet. furnum
et pistrinum quantum futurus numerus colonorum postulauerit. pis-
cinas minime duas. alteram que anseribus pecoribusque seruiat. al-
teram in qua lupinum/ vltimi vimina/ virgas/ atque alia que sunt vlti-
bus nostris apta/ maceremus. Minime igitur id est ad mini-
mum. neque hic minime negationis vim retinet. Idem ait laurentius
laurens a; m. est ad iectiuum. us. miraris te reprehendi cum coronam lauream dicas. cum laurina
sit adiectiuum. O imperitiam non patiendam/ o effrenatam iactantiam
No legisti valerium dicentem: proque laurea corona/ cum alicui spe-
taculo interesset myrtea usus est Et liuius lauream coronam in
secundo bello punico frequenter dictitat Et ne aliquid relin-
queretur intactum Acta inquit laurentius esse rerum priuatarum et
Acta in minorum ac familiarium. ut cicero ait in comentariis et chirogra-
rebus pu phis ac libellis se vno auctore prolatis: ac ne prolatis quidem/
blicis di ci.

sed tantum modo dictis. Acta cesaris firma erunt: que ille
in es incidit: in quo populi iussa perpetuasque leges esse voluit
pro nihilo habebuntur? hec ille. Ignorasti laurenti acta/cesa-
ris publica fuisse: utpote ea tepestate celebrata: qua ille uni-
cus imperator vniuersam reipublicam suo nutu moderabatur. Ce-
terum acta publicarum rerum dicebantur Romani enim omnia in
acta referebant. Iuuenalis fient ista palam cupiet et in acta
referri Et apud asconium legimus? In actis senatus. Apud plini-
um et liuium in actis triumphorum. His accedit ciceronis ad celi-
um auctoritas De ocella plane ad me parum scripseras in actis non
erat Sed de his hactenus Nec enim sunt huius loci aut temporis. has
autem veluti primicias delibare fuit consilium ut perspicuum sit qua-
ta impitiae cum quanta arrogantia in eo viro puncta fuerit. Quod
si aliquando per ocium licuerit: illarum suarum elegantiarum amba-
ges infinitis pene erroribus scatere ostendemus. Nunc ad in-
stituta redeamus. Tar. [tu potes et fractis manes reuocare
sepulchris Sepulchris fractis duobus in vocabulum quattuor scien-
tiarum te ignarum ostendisti Grammaticae cum sepulcrum non aspiran-
dum aspiras Phisice cum manes perinde credis materiales. ut
nisi sepulchris fractis reuocari non possint Magice (ut si velis
te phitonicum magumque putemus) non fractionibus sepulchrorum sed
incantationibus manes reuocentur quo nec in tricesimo libro/
magicas vanitates arguet plinium: nec gentiliani sepulchri in-
cantati declamatione legisse te ostendis Rhetorice cum fractis
epitheton (quoniam reducat) indoctissime inculcaris.] Ceterum diuum
ingenium geris: qui quattuor scientias duobus verbis ostendas
Id nemini mortali euenire certe scio. T. etiam maiora machi-
nor: cum in regionem astutiarum mearum me confero. Ca. Non pla-
cet profecto mihi hec tua regio. Tar. cum mihi consilia in ani-
mum conuoco. factitatis fabricis omnes duco: facio que sunt
visa ut visa non fient: et facta infecta ut fient. Pe. gloriarum ple-
norem quam ille est non vidi alterum. Ca. non tamen possunt tuis factita-
tis fabricis: he aures claudi: quoniam tuam audiant vaniloquentiam.
Tar. Quid id est? Carolus quicquid est. Tardi. Quid id ne-
gocii est? Carolus Res palam est. Tardius. Que res palam
est? Carolus. Tuavaniloquentia palam est. Tardius. Pe-
ri propere. Carolus peri perpropere. Petrus. Eloquere tan-
dem quid rei est. Ca. ego eloquar sed amabo animum aduor-

tito. Hec etenim questio que in quattuor dubitatiunculis vertitur
sepulchrū discutienda est. Pro prima hac vocali sepulchrū aspiratione
postulare donat^r tradit. dictū enim eē cēset q̄ sine re pulchra ē
Et gellii de aspiratione v̄ba sunt hec. H. littera siue illā spiritū
magis q̄ litterā dici oportet. Inferebāt eā veteres nostri ple-
risq̄ vocib^r v̄borū firmādis roborādisq̄ vt sonus earū esset vi-
ridior vegetiorq̄. Atq̄ id vident^r fecisse studio ⁊ exemplo lin-
gue attice satis notū est atticos ichthyniron. i. piscē pauperē
multa itidē alia citra morē gentiū grecie ceterarū inspiran-
tis prime littere dixisse. sic lachrymas / sic sepulchrū / sic abe-
nū / sic vehemēs. sic helluari / sic hallucinari / sic honera / sic ho-
nustū dixerūt. Pro scda et tertia delirantiū est int^r poetarū io-
cos ac facetias veritatē aucupari: in qbus p̄sepe tantū lepos
et illa vrbana rū saliū festiuitas enitescit. Ouidiū enī v̄giliū
aliosq̄ delectos auctores cōdēnes necesse est: priusq̄ balbi vl-
lam culpā rephendas. Verba nasonis sūt hec. Per tumulos
erat sparsis distincta capillis Certa q̄ de tepidis colligit ossa
rogis. Tibullus. hec canta finditq̄ solū manesq̄ sepulchris
Elicit: et tepido deuocat ossa rogo. Itē ovid^r. Euocat antiq̄s
proauos atauosq̄ sepulchris. Et solidam longo carmine fin-
dit humū. Virgil. Nocturnosq̄ ciet manes mugire videbis
sub pedibus terram. Quid queso aliud dixit ovidius? findit
humū solidā carmine longo: q̄ frangit sepulchrū carmine ip-
so. Et Quintiliani in sepulchro incantato verba sunt. Nunc
barbaro carmine grauem terram totis noctibus pulsat: ⁊ im-
positum sibi sepulchrum quod non possit euoluere. que sole-
bat ipsos discutere inferos vmbra miratur. miser quē nō tan-
tū verba clausērūt. Nā forsitan p̄ illa pertransisset. sed vincu-
la ferrea solidiq̄ nexus ad mortem reduxerunt. Quapropter
fractis epytheton non redundare manifestū est: q̄ tñ pro
quarta sciētia temere sētiebas. T. Si centies que dixeris ve-
ra sint tamē inficias eo. C. Id quidē experior ita esse vt pre-
dicas. Tarō plus dabo q̄ predicabo. vt enim ad confirman-
dum est tibi os: sic mihi ad negandum huic rei decretum est
operam dare astutias institutam: et nimis doctas fabricas
dedale^r. Caro. Non opere preciiū est mihi id enarres: tuas qui v̄tutes
sciam / p̄in exequere. Ta. [nec si dedalea fugias tibi prode-
rit arte Dedalea pro dedalica abuteris / p̄sertim vt hic in sciē

tiarū artiumq; noībus: teste de possessiuis prisciano. Ca. in pro
patulo frequētiq; vsu hec vocula repitur. An nasonis nō me
ministī dicentis dedaleas pennas aut Oratii qui in odīs De
daleus sepe inculcat. Ta. dii boni q̄ fragilis et quasi fugitiua
est hoīm memoria harū auctoritatū nūq̄ memor fuerā. Ca.
haud dubie credo: sed ad inceptū redi. Tar Lq̄ bene saturno
fluxerunt secula rege. Cū fuit in nullas terra resecta vias Sa De satur
turnum nō modo regem sed ne hominē quidem fuisse super no.
epigrāma de natali balbico ostendet aurelius.] Ca. ida non
tot abundat frondibus quot tu strophis. T. si me noris aliter
sentias Omnīū bonarū artium eruditionē nuper sum adeptus:
iam merui rudem. Ca. vix ad tyrocinium venisti. Pe. te dig
num facies: si has rixas omiseris. Ca. Omittā: et sic cū eo a
gam vt non odio permotus esse videar quod debeo: sed mise
ricordia que nulla illi debetur. Res aut ipsa hortari videtur
de saturno rege et quidē iustissimo quedā alti⁹ repetere. Ille
nanq; (vt auctor est lactantius) plus habebat q̄ vt ex coitu tā
torū elementorū genitus esse dicatur Aureū enī seculū nar
ratur habuisse: vt cecinit maro noster Aurea (vt perhibent)
illo sub rege fuerunt secula sic placida populos in pace rege
bat Et alibi. Aurea condet secula. Que rursus latio regnata
per arua saturno quondā. et iusticia sub eo fuit in terris: vt ē
hesiodi sententia. regnavit in creta a ioue q; deuict⁹ est ac spo
liatus imperio In italiam nauigio venit: et cū agresti quodā
more tunc ibidem viueretur Is genus indocile ac sparsū mō
tibus altis Composuit: legesq; dedit latiumq; vocari maluit.
his quoniā latuisset tutus in oris. Naso in fastis. dicta quoq;
est latio terra latente deo Ciceronis aut sententia est expo
nentis stoicorū enigmata. eum esse saturnū qui cursum et cō
uersionē spaciōrū continet: eumq; grece idipsum nomen ha
bere. chronon enī dicitur quod spatiū temporis demonstrat.
saturnus enī est appellatus q̄ saturetur annis. Qualem autē
mortales eo regnante vitam deduxerunt tibullei numeri tes
tantur.

Quā bene saturno viuebant rege prius q̄
Tellus in longas est patefacta vias.
Nondū ceruleas pinus contempserat vndas
Effusum ventis prebuantq; sinum.

Illo non validus subiit iuga tempore taurus:
Non domito frenos ore momordit equus.
Non domus vlla fores habuit: non fixus in agris
Qui regeret certis finibus ora lapis.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses,
Immiti seuus duxerat arte faber.

Ioci

Tar. Quorsū hec inuolucra sensuū et vborū turbas effūdis?
An ignorabas hos antiq̄rios et q̄si abrogatos auctores mi-
hi ludibrio eē: qui mei t̄pis eloquētia p̄tētus: exoletas recon-
ditasq; voces aucupari semp̄ neglexi. Ca. hec v̄ba intēperias
olent. T. quicqd̄ olet sentio: sū q̄si canis venaticus: vulpes p̄le
quor. C. simias forte inuenies. T. etiā vrsos virib⁹ vinco. Ca.
vix vincis vitulos: pensita sollerti⁹ tuas vires: et vt (in puerbio
est) intra pelliculā te cohibe. T. Ni taceas molestiarū pleni-
orē te reddā: q̄ vndarū plenū est mare. C. tace senex acheron-
tice. ni maioris pati lūbifragiū. P. abripiā repēte meme hinc
subito: si a modestia diuertitis. T. ne time: lectitare p̄sequar.

Ioci

Pastor.

bubulc⁹.

[Nōdū pigra tulit pastor sub aratra iuuecos. Pastoris mi-
nime sed bubulci officiū ē iuuecos sub aratra ferre.] C. Te
nescire ostēdis qd̄ sibi pastor q̄rat. T. nemo recti⁹ id̄ me cal-
let. pastor q̄rit bene pasci. C. ita ne bene pasceris? T. virones
me cōmunicāt sēp mēsa sua/orāt/ambiūt/obsecrāt/primus
ad cyatū vocor. p̄mo pulmētū dā. C. vt refers es eductus in
nutricatu pulmētario. T. nō inuenies alterū cōmodiorem ad
oēs res: neq; cōuiuā lepidiorē. Ca. hoc nō clam ē. Nūc de vi-
z origine illius vocule expediā. Pastor eqdē generale nomē
ē et ei qui oues custodit. Ouid. Pastor arūdineo carminē mul-
cet oues. Preterea q̄ boum custodiā gerit. v̄gil. pastorū musā
demonis et alpheisbei īmemor herbarū q̄s est mirata iuuen-
ca. Homer⁹ etiā agamēnona populi pastorē vocat. Hinc illud
tyberii: Pastoris boni ē oues nō radere sed tōdere. a pascen-
do enī deducit. v̄gil. pascite vt āte boues pueri sūmittite tau-
ros. Adde q̄ columella teste. et itē catone. bubulcus nō ara-
toris ē s̄ boum curā habēt. Sed qd̄ nūc volūis astute tecū in
corde? T. res subitaria ē: arripiā opē auxiliūq; ad rem p̄pere
C. qd̄ rei ē T. nūc demū scio me fuisse excordē: excogitabi-
lē C. sēfisti tādē? T. q̄ meū nō eloquētie benedicēdiq; sciētie
compendium mecum detuli. Ca. quid tuo compendio non

eloquentie benedicendiꝫ scientie vſus eſt? Ta. vt an que nar-
raſti ſint vera cōſpiciā. Ca. ſcio quid vis dicere: obliuionū ple-
nus es: ad librū confugere oportet. Tar. Ita res ē obliuiſcor
facile. homo ſum. Ca. vmbra es hoīs. Ta. adde q̄ id compen-
diū magni exiſtimatur. Ca. illud non emā vicioſa nuce. Ta.
oīa v̄ba ſūt illic aurea. Ca. fortuna fortunatior es: qui v̄ba au-
rum facis. Ta. nūc deſcendo ad reliqua. Ca. deſcende ad or-
cum vſq̄. Tard [ſiluas domos menſas / glans dabat / herba
torum. torus paſſim abs te non aſpiratū aſpiratur]. C. noſ-
tin queſo aliquādo eiūſdē verbi varios eſſe ductus ſignifica-
tionis diuerſitate: id ipſū quidē in hoc verbo eſt Nanq̄ torus
pro ſede ſeu lecto a tortis herbis (vt ſeruiſ placet) dicitur. vt
inde toro pater enneas ſic orſus ab alto. Et pxim⁹ vt viridante **Torus.**
toro confederat herbis Pro pulpa inſup accipitur. virgī luxu-
riantq̄ thoris. Iubas etiā notat vt in enei. Gaudetq̄ comātes
excutiens ceruice thoroſ. In altera ſignificatiōe diſcriminis
gracia ſolet aſpirari. Tar. do firmā fidē me id expurgaturū.
Ca. tu ne id expurgabis mihi? T. inſipienter factū eſſe dico:
at non malicioſe. Ca. cur ita inſipiēter? Ta. tercente poſſunt
cauſe concini: non putabā / aliis erā deſtrictus / hoſtem vlcif-
ci geſtitabā. Ca. Nimiū mihi grauis es. Tar. ſi me noſti leui-
orem dicas q̄ ventus eſt fauonius. Ca. et caliginioſiorē q̄ vē-
tus eſt auſter. Ta. oportune de aſtro dixti. In hanc enī ma-
teriā incidimus. Carolus. lege igiſ. Tardius [Nec comes
ire nego gelidus licet vrgeat auſter: et paulo poſt. Siue ru-
at gelidis hybernus fluctibus auſter. Auſter gelidus et hy-
bernus neutiq̄ eſt: ſed cū a meridie veniat calidus: maro ge-
orgicoꝝ ſecūdo vt quo queq̄ modo ſteterit qua parte calores
Auſtrions tulerit. Claudianus de victoria ſtiliconis p̄tra ala-
rium Caucaſeiſq̄ iugis calido nigrātibus aſtro Jen antiphi-
loſophū balbū? Ca. familiarē tibi preſto eſſe philoſophiā e-
gregie declaraſti. Tar. ſi optio euenerit mihi ad meā artē ni-
hil addā. Ca. de arte cenaticavel thraſonica loqueris. Tard.
hec v̄ba mihi cor corp⁹q̄ cruciāt: pect⁹ digitis pulſto. Ca. Cor
credo euocaturus es foras. Ta. mentiris. Ca. fateor nā qđ in de vent⁹.
tus nō eſt nō exhibit. Pe. irrita et inania v̄ba fūditatis. Ca. vt
illuc redeā vnde abiī: meridies gellio auctore: qm̄ certo atq̄ ſi **Notus.**
xo limie eſt: vnū meridionalē ventū hēt: is latine auſter / gre

ce notus appellat: q̄a est nebulosus atq; humectus. notis et-
 enī grece humor noīat. Ideo ingeniosus poeta ait. Contra-
 ria tellus/nubibus assiduis pluuiq; madescit ab austro. Et
 alibi. Madidis notus euolat alis. Terribilē picea tectū cali-
 ginevultum: barba grauis nimbis/canis fluit vnda capillis.
 fronte sedent nebule rorāt pēneq; sinusq;. Is aut ventus ⁊ ge-
 lidus et hybernus ab auctorib⁹ passim nūcupat. Tibull⁹ seu
 gelidas hybernus aquas cū fuderit auster. Qui vō calidum
 cum appellauerūt: loci vnde spirat rationē secuti sunt. Adde
 q̄ auster seruius auctore p̄ q̄libet v̄eto accipit: virgil⁹. Et leuis
 crepitās vocat auster in altū. Et alibi. Eoliā in patriā loca fe-
 ta furētibus austris. T. hec v̄ba nihil ad rem possūt esse v̄tibi
 lia. C. v̄tibile magis esset eleborū. T. ebriū me putas: qui nū-
 q̄ tecū cyatissauī? C. Sitis ne eleborū? T. oīum hoīm exopto
 te fieri miserorū miserimū. C. hec capiti tuo cane. T. Canū
 caput sat habeo. Ca. sanū caput nō sat habes. T. vade in tuā
 maximā malā crucē. C. illuc cum remige et velo q̄tum oci-
 us potes aduola. P. nūq̄ finis harū erit litiū? T. si tuas accō-
 modes aures q̄ sequit̄ plegā. P. modo legas: aures meas de-
 do ī ditionē tuā. T. [Laurea seu iuncta ferta ferat manibus.]
 laurea ferta ⁊ filia crebro scribis Incōgruū ē duob⁹ substāti-
 uis sine copula aut altero cū adiectio existētib⁹ congrue igit̄
 cū adiectiuū sit laurina dicēdū.] C. pueri q̄ p̄mulū lustrum
 agūt laurea adiectiuū eē sciūt. vt cornea myrtea: ⁊ talia mil-
 le. nec semel apud nasonē inuētū ē laurea v̄go: laurea arbor
 et trāq̄ll⁹ coronā laureā ī capitolio fuisse depositā ait. T. Id
 tñ valla negat. Ca. ad vulcani violētiā hūc vallā apponas. T.
 ip̄e v̄tinā ad vulcani sic violētiā ponerer. C. exoptatū obtiget
 bonū habe aīm. T. sic me benemerētē/derisui/frustratui/et
 despiciatui hēs: p̄ciū reddā duplex. C. diues es nimīū q̄ p̄ciū
 duplex reddis. T. h̄ palla pādīt. C. palla pallorē v̄tputo ē īcu-
 tit. T. qd tibi mecū ē rei? Insipiētū ē rē alienā poti⁹ curare q̄
 suā. P. v̄ba q̄so p̄fer q̄maxie potes ad cōpēdiū. T. [ha miser
 adūso q̄cūq; gescit amore. Ha infiectio nō an̄ vt tu indocte s̄
 post aspirat̄ sic ah:aha eī dicebat̄: sic posteriore remota a re
 manet post aspiratio: teste ī p̄mo libro p̄sciano] C. ex tuo ore
 affatī affluūt ieptie. T. mihi istec etat̄ hoīm ieptias obiicis
 neq; me decore neq; meis v̄tutib⁹ nescis q̄ m̄l̄q; modis sapiā?

Ioci

laurea ad
iectiuū.

Ioci

Ah

Ca. iandudū oīa dixti? Tar. haud centusimā partē dixi: non Ioci
poteris reperire sub sole cōmodiorē alterū: tantas res ago/
tantas moueo machinas/benefactis meis elequētiā florentē
facio. Ca. Nulli mortaliū scio obtigisse id: nisi duob⁹/tibi et
ciceroni. Tar. Si semp sic dicas vnus viues morigerus meis
moribus. Pet. nequeo quidē risu meo moderari. Tar. quic-
quid ago ita reddo expolitū: vt improbāre nemo queat. Pet.
Nihil est hoc gloriosius. Tar. satis supq; sapio. C. solus satis
nemo sapit. Pe. his relictis rem poti⁹ paucis loquere. nō amo
hos longos logos. Ca. vt iubes paucissima in verba sermonē
conferā. seruiō diomedī aliisq; pluribus placet ha interiectio
nem quandoq; aspiratione preposita annotandā esse: q̄q; pris-
cianus aspirationē postponi arbitretur: apocopenq; extreme
vocalis/factā asseueret: cui consuetudo orthog̃phie dux et ma-
gistra aduersari videtur. Pe. pueris hec agitanda missa fieri
debent. que nec dubia sunt/nec viri docti iudiciū limatulum
poscunt. Ta [blādicias claudis dictat amor pedibus claudis
pedib⁹ falsū ē epitheton. pedes enī claudi nō sūt s; ieq̃les] C.
hec tua v̄ba nihilo mihi eēvidē feci⁹ q̄ ī somnia. T. cur tā in-
signite in me facias iūriā scio C. dice q̃so? T. emulari qm̄ nō
me potes iūdes. C. te nō emulabor q̄a negociū patinariū nō Ioci
exequor. nec in cella vinaria bacchanal ago Me nemo potati-
one aut vinculis escariis vinciet. T. veh tibi nugator. C. ip̄e
hax es p̄/auus/pauus/abau⁹ T. vita te soluā tua qui sic me
flagicii cōples et maledicētie. Ca. maledcis maledicta respō-
deo (vt tñ ad īstituta declinē) scire op⁹ ē pedes claudos passim
appellari. vt claudio culta thalia pede. et alibi. Claudia pedes
croceas irreligata comas Eodemq; iure seculū felix. et mora-
tas vrbes. et poculū epotū. fabio auctore legimus. licet apud
nostrū balbū per claudos pedes elegiaci versus intelligant/
qui impari constant numero Sic orati⁹ Verlib⁹ imparit iūc-
tis Et naso. Precipit imparibus vecta thalia rotis. Ta. Certe
mihi nunq; verba dabis: nil enī credam. Ca. Ego nihil mihi
credi postulo. de meo nihil hic noui appositū est. Auctorum
verba recensui. Tar. vt tibi rationem mearū fabricarū red- Facetie.
dā: nullis auctorib⁹ astringi aut ancillari constituo. C. mala
ē hec tua fabricatio. Tar. ex re mea facio Nam istam semel
si amiserō libertatem: haud facile rur⁹ me in eundē restitua

Ioci

Maneo
cū dtō.

Locus

locū. Ca. vnde hec tibi libertas. Tar. libertate sū liberior be-
ne viuo ac fortunate: atq; vt volo. sepe in cena dubia conuiuo:
pulmētariā rem sector. me tñ oēs frugi ducūt. Ca. hoc tēpe-
ri frugi habēf: qui neq; leges neq; equū aut bonū vsq; colunt.
Pe. his supfluetib⁹ vbis hoīem occupatū occupatis. Tar. qđ
est reliqui exequar [Queq; manēt eadē nobis distamus ab
vno. Qđ te crudelis cū sequar ipse fugis. Manēt nobis incō-
grue pro manēt nos. Boecius septio metro scđi de p̄solatiōe
libri. vos scđa mors manet.] Ca. Nō est isti sanū synciput
T. quas p̄tumelias inceptas. C. nūmū a me accipe: iube te pi-
ari. T. Oēs iste in te recidēt p̄tumelie. C. nō poterit hoc syn-
ciput elebori iugere sanari. T. etiā ne mutire vnū verbū au-
des. Ca. etiā vt tuā largiloquētiā reddere mutā audeam pau-
cis vbis hec accipe. Manere auctore marcello est in loco infi-
stere: vt cicero in verrē, qui iudicia manere apud ordinē sena-
torii volunt. Modo iminere denotat: vt triste manebit sup-
plicii. Modo expectare Terētianus miles mane oīa prius
experiri q̄ armis sapientē decet. Modo remanere: vt nemi-
nem manentē vidi. Modo firmiter inherere. virgil. Manet
alta mente repostū iudiciū paridis. Et vt ē auctor diomedes
nō solū casu actio iūgi. Vt te q̄3 magna manēt nostri pene-
tralia regni. Et qui te cūq; manēt isto certamiē casus. S3 fre-
quēter q̄3 dandi casū sibi asciscit. vt vgil. Hec eadem matriq;
tue generiq; manebūt. Et alibi. Et tibi pena manet. Intellex-
tin tardiue? T. tu nūc intellige rationē astutie quā istui. C.
p̄purgatis aurib⁹ tibi operā dabo: nam astutiarū oēs articu-
los nosti. T. nemini factum dice. C. Muti oēs id p̄us loquēf
q̄ ego. T. meū eloquentie b̄ndicēdiq; scientie cōpendiū i ma-
nibus sumpsi: adamusinq; examinam. C. vsq; huc actū est p̄-
be. Ta. quicquid illic non reperi esse nego latiale. Aliisq; ni-
hil credere in animū induxi laudas hoc facinus? Ca. Hoc fa-
cinus pulchrum est. hoc probum: hoc factum est fabre: nunc
id quod sequitur explica. Tar [distamus ab vno ab imperi-
tissime redundat.] Ca. Istud tuū frustiloquiū redundat. Ta.
idipsū te dicturq; cogitabā. Ca. vates esse poteris: que sunt fu-
tura iam vides. Tar. humanū non mihi est ingeniū. C. id cō-
iectura non eget. Tar. docte et cordate loquor. Ca. nihil est
mirū: in lingua cor habes: in pectore plumā geris. P. balbo

In pectore plumā geris. Pe. balbo iam fer suppetias. C. sup
 petias? quasi aliquid sit crebri⁹ aut libentius a poetis vsurpa
 tum q̄ in versu ratione cogente prepositionem addere: vel ad
 dendam subtrahere. Tar. Istos poetas nusq̄ oculus meus in
 spexit. Ca. et eos nusq̄ inspicias moneo. Ta. bene mones: ita
 me facere certū est. Pe. porro vt occepistis date operā ami
 cabile. Ca. ex tuo auspicio res age. T. [Et grauis inume
 ras sacculus arctat opes. Sacculo inumeras opes arctari est **sacculus.**
 impossibile Diminutiuo igitur vt ceteris es abusus] Ca. ridi
 culū An ignorabas sacculū pro crumena vsurpari: vt satyri
 cus ferrata distat ab arca sacculus Et martialis Quid pdest
 nescit sacculus ista me⁹. Hoc autē carmen ex marziale pene
 solidum balbus mutuatus est. q̄ inqt. Et grauis imensas sac
 culus arctat opes. Nūmox autē receptacula variis noībus
 auctore asconio appellātur Nā vt sacci sacculi/saccelli/ et **crumena**
 mene/et scorte/et mantice/et marsupia/ita loculi/fisciti/fis- **rum noīa.**
 celle/fisci habem⁹ vnde fiscus pecunia publica ē sicuti erariū
 et cōfiscari dici solet. T. qd aures meas his noībus oneras: q̄
 marsupiū leuius pluma gero. Ca. te argenti montes nedum
 massas habere credidi. Tar. Aucupiū quondā optimū facie **Iocus**
 bam: schola erat aurea: auceps ego. esca meū eloquentie be
 nedicendiq; scientie cōpendiū scolastici aues. C. aucupiū pul
 chre institueras. Ta. es afferenti fores patebant. qui nihil ar
 genti dederat nugas egerat Nusq̄ addmittebas: id pcedebat
 lepide ex sententia. Ca. Immo vt audio hoc tibi succedebat
 sub manus negociū. Ta. quondā hec fuere: nūc tēpus peruer
 sum atq; aduersū mihi obtigit. et crumena est vacua. et ne
 mo affert: hoc premium est eloquentie? Pe. sat tuū deflesti ca
 sum. nunc procede. Tardi. [Aurea forma tibi contigit in
 clyta virtus Inclita i latino cū grecū postulet perperā scripsis
 ti.] Car. te satis superq; admonui ne librariorū incuriā bal
 bo viciū vorteres. Tar. oblitus iam erā. Pe. siquid faciundū
 est male aut maliciose. immortalis memoria est Qd bene aut
 si deliter faciundū est. extemplo obliuiosi efficimur. C. ita se
 res habet Sed quis tam ignarus/tam imperitus/tā deliramē
 torū plenus inueniri potest? qui cū hoc vocabulū inclytus a **Inclytus**
 grecula voce clyto/que clarū almūve denotat: traductū esse
 sciat: ipsū quoq; grecū y postulare ambigat? Tar. iā grecissas
 e.i.

te non intelligo. Ca. tu neq; grecissas neq; atticissas / sed pop-
 time gallicissitas. Tar. nugas ais Aliorsū tendā [Cresce igi-
 tur Crescet virtus crescētibus annis Non moritura vorat ce-
 tera tempus edax hereticum est istud balbe tēpus cetera a
 virtus est virtute vorare] Ca. preclare balbus quidē censuit. aliarū re-
 eterna rum gloriā vagā et labilē esse: ipsā solūmodo virtutē / qua ni-
 hil neq; melius neq; amplius in natura mortaliū est: sempi-
 nam ppetuāq; haberi. Nā in hoc tam exiguo vite curriculo:
 cū forma / diuicie / vires / corpis: alia oīa hui⁹mōi breui labā-
 tur. virtutis splendor egregiaq; animi facinora cū omni pos-
 teritate adequata sunt. itaq; tantū apud priscos viros virtutis
 nomen et auctoritas valuit. vt in ea omnes summi boni pre-
 miū collocarent. nec iniuria quādoquidē sola virtus erranti-
 bus ac vagis hoibus viam cōsequende immortalitatis ostēdit
 Tar. [Amphitriados terreat inguen hylas Amphitrio
 niados de non dos in gtio facit. Ca in os (si nescis) formāda
 Patrony sunt patronymica / a greca voce deducta: dos nanq; finitione
 mica i os casus generādi apud grecos inclinatur. vt thydeos Naso Ar-
 ua phaon celebrat diuersa typhoidos ethne. Mar o panos de
 monte lycei. Tarō. has ego grecas variationes penitus ig-
 noro: quod mihi cū multis cōmune esse scio. Pe. Oēs nimis
 errores ex ignorantie sōtib⁹ emanarūt Quid aut cessas? T.
 [Psitacus eoo missus ab orbe iacet. psitacus cū i natura lō-
 gum habeat: abs te pperā gemino tē frequēter scribitur] C.
 quid gestis hos līarū ductus balbo totiens exprobrare? vani-
 tatū atq; impiatīarū contuberniū. Pet. Nugis omissis aliud
 est quod potius fabulemur: istius etenī auicule docilitatē ra-
 ramq; naturā (qm̄ in hunc incidimus sermonē) qua soles fa-
 cūdia humanissime carole nobis explica. Car. vtinā ea mi-
 hi esset eruditio qua tue opiniōi correspōdere liceret: vtcūq;
 tamen potero / tibi moriger⁹ esse nitar. Psitacū imp̄mis auē
 indicā in deliciis fuisse ob fmōis huāni docilitatē antiquorū
 monumēta testāf Nā sup oēs volucres huānas voces reddūt
 ⁊ qdē sermocinātes India hāc auē mittit: vt auctor ē plini⁹
 psitacēq; vocat: q̄ accipit vba p̄nūciat: impatores tā prompte
 salutāt vt id spōte et suo īgenio facere videat. Inde illud ar-
 guti marcialis Psitacus a vobis aliena vocabula discā Nā p
 me didici dicere cesar auē Idem inuit psius Quis expediuit
 psitaco suū chere? ovidi⁹ Chorine mortuū psitacū deflet / cu-

ius v̄ba sunt hec Occidit ille loquax huāne vocis imago. P̄
tacus: extremo munus ab orbe datū. Nō fuit in terris vocū
simulatiores Reddebas bleſo tā bene v̄ba ſono Et papini?
de p̄ſitaco atys melioris P̄ſitace dux volucrū dñi faciūda vo
luptas. Tar [De natali balbico hic ſi non ubiq; iſtius nuga
rū tedio affecti: attenti eſte lectores. hieronymū nā barbarū
min⁹ chriſtianū ſub ſydere peſſimo et ſtercore natū: Sterc⁹ vt
ſuū deū rogare ſuis verbis oſtendā] Ca. peculiare tibi eſt et
v̄i quadā nature ingeniū. tā fedo et illoto ſermone vnicuiq;
adlitrare. P. diſce mi carole moderari animo tuo irā cohibe
Ca. Reddende ſunt hoī vices: vt eū ſue petulātie aliquādo pe
niteat. Pe. Non feram/ nō patiar/ qñ tardiue ad verbū repe
te epigrāma: quod vicio dandum exiſtimas. Tar.

Leta dies albo q̄ vellere parca ſecūdet.

Qua primū clari vidimus ora poli.

Leta dies feſtis ſemper numeranda diebus:

Leta dies niuea. non caritura nota:

Lucida fumoſo madeant chriſtalla phalerno.

Flagret odoratis granea ſpica focis.

Dexter ades ſeculi rector ſaturne prioris:

Cerne tibi quante luxurientur opes.

Fac quoq; natalis genio ſacrate december.

Tempora felici currere noſtra rota.

Iunge roſas/ pete vina/ lyram cape/ polce puellas/

Dum viuīs. rapiet omnia mors properans.

Ca. dic litterator egregie/ qd ī h̄ epigmate/ niſi tacita feſtiui
vatis eruditio: et felix illa iocorū argutia deprehendi valet.

T. permittas me loqui. C. vſq; ad occiduū ſolē loqre. T [cū
ſaturnū nō ieſū ſeculi rectorē: p̄ſcribis te min⁹ chriſtianū p̄ſite
ris. C. p̄us ſecūm qđ aureū appellauē rectore ſaſno fluxiſſe p̄
cedēſſimo patefecit qđ neq; ī dīna cītate aureli⁹ nec firmian⁹ aureum
lactātū iſficiāſ Aliarū auctoritatū omitto cumulū. qđ difficili ſeculum

li⁹ eēt exitū q̄ p̄ncipiū iueire: ſi ſi tu balbo vt cū obūcis/ ipi
tia tua rephēdeſ nō ei⁹ crimē culpabiſ. P. hec ita ſūt ī p̄mtu
vt res diſputatiōe nō egeat: ad alia iā p̄gas. T [ſub ſaſno ſy
dere te natum tua verba probant. ſaturnum autem peſſi
mū eſſe planetā doctiſſimi. tum poete tū astrologi docēt.]

Carolus. quid te audio facere verborum? medulitus deliras

Tardius. deliro? perdocte cūcta calleo: nihil eſt me verſuto.

e. ii.

Iocus

Saturnalia.

de mōte

Frux

versutius. Ca. versutior es q̄ rota figuli. T. figulū dicis? qui virtute promeruit mihi omnes mortales debeant grās agere. Id non futurū speravi? Pe. insperata magis sepe accidunt q̄ quod speres. Tar. hoc ipse video: multo celerius euenire q̄ molestē q̄ illud quod cupide petas. sic sentio me miseris modis ludificari: qui antea aliis dare solebā consilia mutua: et oībus exemplar esse. Tar. a malo opere exempla petebant. Pe. nimiū longū loqmini. Ca. at iam breui expediā. Reconditaq̄ epigrāmatis sensa īprimis explicabo Nō enī eo tendit ad saturnū acclamatio. q̄ balbus sub illius astri positura in lucē editus fuerit lōge aliena diuersaq̄ est epigrāmatis intētio: quā (si libet) paucis expediā. Tar ego tua verba aucupabor. Ca an meorū es auceps sermonū. Tar. facio aucupium aurib⁹. P. supersede istis v̄bis iam. Ca. romani qui nouarum cerimoniarū auctores fuere: saturnum vel maxime īter ceteros honore celebrabāt ei⁹ solēnia festa quotannis p̄debant decēbri mēse: que saturnalia nūcupauere maxima poculorū cibi⁹ indulgētia Hunc itaq̄ p̄scum saturnaliorū morem / suis libellis nō illepide balbus inclusit eo etenī mēse p̄mos edere vagitus ⁊ aura etherea vesci cepit. Ta. ego pulmētis et vinctis cibis q̄ aura vesci mallē. Ca. sapit hic pleno pectore. Pe. quoniā te quicquid ī libris latet vestigare mi carole. notius est q̄ vt p̄verecundiā negare possis. Acceptissimū mihi erit saturnaliorū originē ac causā ī mediū proferās. C. amice facis cū me laudas: malo tamen ad macrobiū te remittere: qui vt hoīs faciēdia fuit: latius ea splendidī⁹ ac profluētius exeq̄ huc accedit q̄ iam declinat in vesperū dies: nihil est cūctandum. Pe. proin tardiue que sup̄sunt celerius percurre. Tar. [Rapiet oīa mors p̄perans hereticū ē balbe] C. sāctissime vt mea fert sententia locutus est balbus. nihil enī apud mortales non modo non eternū / sed ne diuturnū quidē esse potest Et quicquid in hoc terreo globo spectatur est mortale et caducū: et sicuti principiū ita et certum finē habeat necesse est. Animos vero numine deorū hominū generi datos esse p̄petuos: christicolarū ambigit nemo. Tar. [frux vultus forme tui: noīati⁹ frux obsolet⁹ ē teste festo pompeio] Ca hoc cine boni viri esse officiū existim⁹? totiēs auctorū scripta corrūpere: festi pompeii verba sunt hec Frux frugis dicitur (dix

erunt antiqui fructam et fructum. que verba pre laceffendi
 libidine mutilate corrupteq; transcripisti. Tar. hec festi ver
 ba subtraxerat mihi obliuio. Ca. Ille est vere nauci. qui me
 dacio aliquo crimen velare nequit. Ta [Vt rutilat claro fe
 ralis crine cometes Que fera terribili nūciat arma iuba: Co
 metes incōgruū relatiuo et antecedente genere discrepanti
 bus Cometes enim masculini non femini est generis.] Ca.
 Tuā vanitatē iam confutare piget. ne in araneas (vt in pro
 uerbio est) arietem agere videar. Primuli puelluli. cometes
 tam virili genere q̄ femineo variare didicerunt et vtriusq; in
 clinamenti multiplicata reperiuntur exempla. Plini⁹ Come
 tes greci vocāt nos crinitas: horrentes crine sanguineo: et co
 marū modo In vertice hispida. sic Seruius. Cometes dicta
 est a cesarie: est nanq; stella comata Et plinius paulo inferi⁹
 de comete loquens. hec fuit de qua tertio consulatu thiberio
 imperator cesar preclaro carmine conscripsit: ad hunc diem
 nouissime visam. easdem breuiore et in mucronem fastigi
 atas: que sunt omniū pallidissime: hic tamen idem auctor vi
 rili genere hanc protulit voculam. inquiens fit et candidus
 cometes argenteo crine Ita refulgens vt vix contueri liceat
 Claudian⁹ Preceps sanguineo delabit igne cometes. Quid
 ad hec noster rhetor? Tar. Alius casus et occupatio consiliū
 meū premit. Ca. que tandem. Tar. Nihil tibi credam. Car.
 Mihi quod credideris/sumes vbi posueras. Ta. dicam Ope
 repreciiū est quādoq; vti tectis technis: et vbi equo cāpo manū
 conferere non licet: ex insidiis tendere. Sic viuunt. mentiri
 non semper obest. Car. tua benefacta narras. Tar. hec bene
 facta benefactis aliis protegam ne perpluant. Ca. recte. Oc
 clusisti mihi linguam/nihil est quod respondeā. Tar. Nunc
 ad hoc venio ex quo nostra nata est oratio [hieronymi fului
 nec freta Sāctonici Xanctonici per x perite scribitur] C. dis
 ce noster rhetorista hanc voculā per s esse annotandā Sācto
 nes enī sunt populi non longe a Tolossatium finibus que ci
 uitas est in prouincia vt. C. cesar primo cōmētariorū scribit
 eorū vrbs est mediolanū ad oceanū vergens vt in Geogra
 phia Strabo meminit De his lucanus in primo gaudetq; am
 moto Sanctonus hoste omnes ei illi populi ad oceanum spe
 ctant Tibullus testis et oceani littora Sanctonici. Tar. Hec

cometes
 vtriusq;
 generis.

sanctōes

Iocus

omnia in animo insculpta habeo. Ca. Quid ais? Tar. aio q̄
 apollo precipit phythius. Ego et regere populum/et stabili-
 re leges/et castigare improbos nosco. Ca. Iocularē istū qui-
 dem quod ais: et a multis sepe derisum. Tar. Vale.abi.cur-
 re.pensilis pendeas. Ca. Tuum est munus/hoc a te expecta-
 tur. Tar. His dictis morbum mihi incutis grauem. Ca. Ni-
 mia crapula morbum incutit grauem. Tar. Bonus hic est
 morbus.et a multis sepe petitus. Ca. Hic tibi morbus mor-
 tem inferet. Tar. Sic me despiciatui habes? O petre. nunquid
 meam causam nunc lachrimaris? Pe. Pumiceos oculos ha-
 beo/nequeo lachrimas exprimere. T. Pene in foueā decidi:
 sed resistam. Heus tu si nescis:somnū in multā diem produ-
 cere/et diutius stertere. Crapule medicina est. Ca. Somnus
 immodicus omnium libidinum semen atq; origo est: Vt nō
 illepide hisce versibus testatus est balbus.

Quid iuuat hybernas somno deducere noctes?

Perdere quid longa tempora segnicie?

Tutius est vigilare/sacrisq; incubere chartis:

Tangere q̄ aoniis Plectra sub arboribus

Informes stertunt per inania littora phoce:

Gliribus et forsan tota cubas hyems.

Sunt angusta satis.nostre data tempora vite:

Nil opus est causas cōgeminare necis.

Si nescis nihil est somnus nisi mortis ymago.

Nobis post fatum somnia longa manent.

P. In lōgū sermonē extēditis. Quātū erat p̄sulti⁹ susceptum
 negociū exequi. Tard. Nō ero vltorius in mora. . [Et posita
 eo littore taprobane. Littus nō.tt. geminato vt tu scribis s;̄
 simplo scribēdū ē.] C. clamabo salutē tibi saluti si cupiat eē
 nō posse. T. Scio te bona esse voce. Ca. clamabo te nihil sa-
 lis habere. T. satis salis habeo/cōdimēta salsa satis cōdio. C.
 vt cerno ad nihil es cōmod⁹. T. vbi comedo sū satis cōmod⁹
 Minutal/pulpamētū/laridū/cōmodissime comedo. C. Abi
 cito cū istac cōmoditate. T. sic alloq̄ris rhetoristā? C. Mallē
 istos rhetoristas furno mersos eē q̄ foro. P. Ad rem veni iā
 Ca. faciam. Pe. dudū factū esse oportuit. Ca. Littus.tt.ge-
 minato scribi papyrianus/diomedes/caper/probus/seruius
 et ne singulos numerē(vno ore et vna voce grammatici om-

nes aſſerūt: et ſi per īperitiā illos attinger enō fuit facultas: littus ge.
 bonus ille alexander inquiring (littus. tt. duplicabit) te facile tt.
 ab hoc exemiſſet errore. Tar. Vera nō loqueris. Ca. Quid
 mihi ſit boni ſi mentiar? Tar. Et ſi vera loquaris: id non ani-
 mo gratū eſt meo. Pe. Ita eſt hoīm natura/oēs mallunt fal-
 ſo extolli/q̄vero culpari: Sed iam p̄gredere. Tar. In hypo-
 chritā. hypochrita aſpirat abs te minime aſpiratū. Ca. Non
 poteſt dici q̄ indignū facinus facias deſloccate ſenex. q̄ for-
 mulatorū culpā in balbū inpingis. Tar. Dolatis dolis in ho-
 ſtes ē agēdū. P. Oppidū dolis oppugnari poteſt. C. dolos do-
 lare nequā hoīs ē. T. Immo nequā homo ē q̄ ſeipſū deſerit
 Nā dolis dolorē p̄cul pellere licet. P. ne oīno operā amitta Ipochn-
 m⁹ nos p̄monefacē velis q̄nā ſit hui⁹ vocule traductio. C. ypo ſis.
 chris ſimilitudo dici p̄t: ab ypo enī qd ē ſub/⁹ chris idiciū
 p̄ficiſ. vñ deduciſ ypochnita: ſimulatorq̄ rectiſſie int̄ptat:⁹ is
 ē p̄p̄e q̄ aliud in pectore clauſū gerit/aliud vō p̄mtū in lingua
 qd hoīm gen⁹ p̄niciōſiſſimū ē. nā extremū vt dicit plato ē iū-
 riarū gen⁹ videri ⁊ nō eē. T. hec arbitrio tuo dictitas: ſi tñ mil-
 le ānos p̄petuo viuas a ſcō ad ſcō laſciuos libidinoſosq̄ bal-
 bi vſ⁹ nō excuſabis. Ca. res bñ ſuccedit/ſi hercul⁹ ſermōe morū
 ſanctitatē aliis p̄ſcribis. malefacta tñ diſſimulādo nō poſſūt
 infecta reddi: teipſū mihi crede impellis in plagas. Tar. ſcio
 quo modo me expeditū ex īpedito faciā: aſtutiarū ſū onuſ⁹.
 Ca. licet ſis aſtutiarū onuſtus et peruſtus. nullū tñ eſt ſtabu-
 lū p̄fidētie nec diuerticulū dolis: audies dolos q̄s: ſz tacebo.
 pl⁹ ſcire ſatiū eſt q̄ loqui. ea demū ſapīa eſt. Pe. vbi libet ſi-
 nem face. Ca. balbū noſtrū a quorūdā detractorū morſu eri-
 pere geſtio: ni tua ſecus ē ſnīa: Pe. audacter q̄ vis dicito: ego
 arrectis aurib⁹ tibi operā dabo. Car. In balbi vſiculis crebre
 graueſq̄ ſētētie nō fruſtra deſiderant: nec venuſtas/lepos/ co-
 mitaſq̄ ſermōis procul abeſt. in q̄b⁹ tamē ſi nōnulla paulo pe-
 tulantiōra vidētur: erit huānitatis lectorū cogitare/ ſūmos il-
 los ⁊ grauīſſimos viros q̄ epigrāmata p̄ſcribere: nō mō a laſ-
 ciuiā ſz ne vbiſ qdē nudis abſtinuiſſe Nō hoc ē balbi exēplū
 ſed lingua ratioq̄ epigrāmatū hec lex (vt ait marcialis) car-
 minib⁹ data eſt iocoſis. ne poſſint niſi pruriant placere ſolet.
 meus balbus hec plinii verba frequentī ſermone vſurpare:
 Non moleſte fero hāc eſſe de meis moribus exiſtimationē.

vt qui nesciant talia doctissimos/grauiissimos/sanctissimos/
viros scripsisse me scribere mirentur. Ab illis autem quib⁹
notum est quos quantosq; auctores sequor facile impetrari
posse cōfido: vt errare me sed cum illis sināt. An verear? ne
me nō satis deceat: qđ decuit marcū tuliū/asiniū pollionem
varronē: diuū iuliū/diuū augustū/anneum senecam/et alios
ferme innumeros: qb⁹ nō seria modo: verū lusus etiā expres
sisse laudabile fuit. Sic scripsit catullus/Caluus/tibullus p
ptius/oid/ marcialis/aufoni⁹/et qcuq; plegi⁹. Illos etiā naso
nis versiculos sepe repetit. Crede mihi distāt mores a carmi
ne nostro. Vita verecūda mea ē/musa iocosa mea ē. Et mar
cialis illud. lasciuia ē nobis paginavita pba ē. Spectatissim⁹
vir plinius et oī vite gñe pbatus: epistolis mādare nihil eru
buit. Scribo versiculos seueros parum/molles/et lasciuos. Et
oīa innoxia relaxationis exercicia āplector. nec iniuria Nā
(vt ait naso) Nō liber iudiciū ē animi: sed honesta voluptas.
Plurima mulcēdis aurib⁹ apta refert. Ceterū noscim⁹ horū
epigrāmatū illā esse verissimā legē quā catull⁹ expressit Nā
castū esse decet piū poetā ipsū: vñculos nihil necesse ē q tūc
deniq; habēt salē et leporē: si sūt molliculi et parū pudici. P.
Verior a veris dixi: nō enī ex verbis/ sed rebus potius vni⁹
cui⁹q; vita cēsēda ē. Nā frons oculi (vt ait cicero) sepe fallūt
līguavero sepiissime. Quid enī refert: os ad sermonē eē pbū:
si ad rē anim⁹ improb⁹ ē? Quid tamē sit reliq audiamus. T.
[Immodico crescāt tibi vana cucurbita vētre. En ātigramā
ticū q cucurbitā femininū singulare neutrū plurale balbica
licētia fecit.] Ca. antiquū retines hoc tuū: vt quo iure quaq;
iniuria insulteris: nescis bone deus/a formulatorib⁹. n. ad
hiberi obuiū fuisse: qđ dū hec intpretarer abolēdū oblitte
rādūq; curavi. Tar. Quo pacto id sciā. Ca. Sic inuideas sp/
et nūq; qsq; inuideat tuis cōmodis: vt id rescuisti. P. Si id re
sciueris stulte actū fuit: pctm est largiter. T: qđ tūc rescui/
et egi. coegit pudor. P. qđ ita pudor. T. pudebat me senē/ ve
terē/ decrepitū/ veter nosū/ ab vno adolescētulo demū supari
Pe. Sepe homies (vt noster ait plaut⁹) cum nihil refert pudet
vbi pudendum est eos deserit pudor. Tar. vtinā possem me
conuertere in hyrudinē vt eius exurgerem sanguinem. Car.
Verteris ne in canem? Petrus. Iam nunc relinque canem/

et cane quibus de rebus cucurbita dici possit. Carol⁹ Apud Celsum legimus cucurbitam et per diminutiōez cucurbitulā corneum vel vitreum vasculum esse/quo medici vtūtur ad sāguinem educendum/itidē ad humores diuertēdos. Iuuenalis iam pridē caput hoc ventosa cucurbita querit. Pro fructu a marziale et plinio accipitur quem maro appellat sinuosū. Audis hec tardiuē? T. Alia cura impēdet pectori: aliosque ras quibus cētones farcias. Ca. Nimiū cerebrosus es: cucurbita opus esset. Tar. sic me ludis? Ca. operam nusq̃ melius potui ponere. Tar. Ni taces effūdā tot tibi tēnebras/caliginem/fumū/Car. vulcani irati es filius. qui fumum fundas. Pe. Quid me tantū cruciatis harū nugarū longitudine? T. Exequar ego bene et sedate. Pe. pendens id et intent⁹ expecto. Tar. [Et phaethōteis orbita trita rotis. Orbita subiectū neutrū plurale hic incongrue est. Ca. Si vim ipsā epigrāma-
matis virtutēq̃ verborū p̃us pēsitaſſes: orbita dici genere fe-
mineo et casu nominādi aperte cognouissēs. nec enim aliter
integra sinceraq̃ sententia staret. Disce tamē orbitū p̃ or-
be auctore nonio vsurpari: varro vt sydera celi diuū ea cū ter-
ra atq̃ ea voluūtur motu orbito. Orbita aut̃ duas res signifi-
cat (vt vult pedianus) Nā et ipsa rota intelligit̃: et vestigium
rote. Hoc tamē posterius vsitati⁹ est. orbitas vero liberorū est
priuatio Cicero deplorauit enī casū atq̃ orbitatē senat⁹. Sta-
tius orbitas omni fugienda nīsu. Pro qua significatione or-
bitudo dixerunt antiqui Accius. Miseret lachrymarum ⁊ lu-
ctum orbitudinis. Tardiuus vbi gentium queram hec voca-
bula? Carolus. Mea causa quere vel medio in mari. Tardi.
Queram potius mediis in siluis leporem. Carolus. Es ne ve-
nator. Tardiuus. Non inuenies comodiorem: Scio catulos
aliter longe olere/aliter fues. odorem nasus sentit. De odore
possem si quando olfeci facere coniecturam. Carolus. Iādu-
dum dixi te in canem posse conuerti. Tardiuus. Si canis es-
sem crura pedes/latera/dentibus per pulchre tibi pingerem
Carolus. apage/apage hec sane non placet pictura: apelles
atq̃ zeuxis/te pingant pigmentis vlmeis. Tardiuus. Vitam
tibi interimam: qui me sic ludificas. Carolus. tibi prius mi-
nuam caput. Nam in acherontem horcus te libēter accipiet.
Tardiuus. Superfede hiis verbis. Carolus. Operā da ⁊ ope.

Cucurbi-
ta quid.

Orbita
quid.

orbitas.

orbitudo

ra dabitur tibi. Petrus. Nihil ad istam rem verba hec refe-
runt. Tardiu⁹. Ad rem me iam referam. [Ad muraniū pi-
ctorem Murani latie decus thalie Murani in vocatiuo pro
murane.] Carolus. Admonui sepe tibi corruptū esse caput
Tardius. Hoc corruptum est caput quando vini nihil capit.
Caro. Quantū vini capit hoc caput? Tardiu⁹. Nimis ociosus
es: qui res alienas sic queritas. Carolus. Nihil humani (vt te
rentianus ille loquitur) a me alienum puto. Tardius vis
dicam: musice etatem ago. cenis dubiis gaudeo: ibi fabulan-
di/ridendi/iocandi/locus est idoneus. Carolus. Scio inter pa-
tinas exhibes argutias: nimis tamen es bardus (ut in viam
redeam) qui nescis muranius in vocandi casu i assumere vt-
pote cum viri sit proprium. Tardius. Est ita vt ais. Ca-
rolus. cur secus conscripseras? Tardius. Ignoro nisi forte
melius q̄ satis fuit biberam. Carolus. Oraculum apolli-
nis non potuit verius loqui: nunc sequentia noscamus. Tar-
dius. [Potentiori ineleganter pro potentiore: quoniam in
comparatiuis ablatiui in e non in i debent finiri.] Carolus.
Grāmāticī oēs vna qdē voce: cōparatiuorū sextos casus in e
et in i absq̄ vllō discrimine finiri tradiderūt. Quod complu-
rium auctoritate corroboratur Iuuenalis. Constat leuiori be-
lū sumptu. Lucanus. Maiori pondere pressū signiferi mer-
sere caput. Statius Anima maiori corpore iūcta. Rationem
refert priscianus quoniā vetustissimi or in omni genere cō-
paratiuū gradū terminauerūt: que finitio capax est vtriusq̄
ablatiui. Valerian⁹ hoc senatusconsultū prior factū est Cal-
sius bellum punicū posterior. Claudius prior bellū quod cū
his gestū erat. Tardiu⁹. Iam spes mee sunt extincte: neq̄ vbi
eas collocem haheo vllum munitū locum: meticulosus iam
sum. Carol⁹. nescis q̄ meticulosa res est: consciam mentem
gerere. Petrus. Immo nihil est miserius q̄ animus culpe cō-
sciū. Tardiu⁹. Iam timeo. Carolus. tu qui eloquentiā florē-
tem reddis? Tardiu⁹. Fateor virtute id factū mea et magiste-
rio meo. Ca. quid igitur times? T. quia me itricas tricis. aliq̄
tñ ope extricabor. C. vñ hāc opē moraris. T. aliquid/aliqua
aliq̄mō/aliquēde/aliquā opē tenebo. Ca. tenebis p auriculas
lupum. T. Muliebris adhibenda est malicia si aliter non p-
cedet/fraudibus est agendū. Petrus. Fraudib⁹? Tardiu⁹. scis

Ioci

solitum esse tali ludo ludere. Carol⁹. age vt lubet: tam facile
 te vincam q̄ pirum volpes comedit. Tardiu⁹. [Ethereis ani
 mas tantū dii mittite ab astris Nam manus artificis. cetera
 membra dabit Cetera indoctissime scripsisti: cum et anime
 membra non habeant.] Caro. aliquid indignū semper effū
 dis. Tardiu⁹. indignū? quē dices digniorem esse hominē ho
 die parius alterū? Carol⁹. In cuius custodiā grex archadi
 cus cōmittat. Nescis adhuc defloccate vetule: genus hominū
 ex corpore et anima esse? studiaq; omnia nostra corporis ali
 a/alia animi naturā sequi. Alioqn cetera seruo auctore ad
 uerbium deincepsq; notat. Maro. Cetera parce puer bello.
 quid nunc ais? Tardiu⁹. Astutias in cor conuoco. Eripiēdū
 est aliquid callidi et conducibilis consilii. Carol⁹. vis dem cō
 filiū catum/quod laudes. Tardiu⁹. Illud accipiā. Carol⁹. a
 bi cito/ppera/fer pedē/cōfer gradū neptuni domiciliū vīsas
 Tar. qd mihi nūc es auctor vt faciā Impetratū reddā. modo
 in hoc domicilio sint pulmenta. ⁊ vncte patine: ⁊ amphore fu
 mantes. Pe. satis est lusu: iā non est cūctandi copia: nō est in
 q̄ dormitandum. Ta. quid dormitandū: somnū omnē sepeli
 ui: oēm obdormiui iamdiu crapulā. Pe. vigila igitur/et age
 qd ais. Tar. quid agā? Pe. legas. Car. legā [Si dura hyrcino
 cedūt adamāta cruore Dura adamāta cedunt Oēs quotquot
 hic cōmitti ex industria possent incōgruitates balb⁹ liquido
 cōmisit Primo adiectiuū et substātiuū casu discrepāt: adamā
 ta enī substantiuū accusatī dura vero adiectiuū noīatiui ca
 sus est qd verbū cedunt probat. Scōo genere. adamāta mas
 culini dura femini aut neutri generis est Tertio numero ad
 amāta singularis dura plurali numeri ē. qd cedūt vrbū ostēdit
 Quarto suppositū et verbū casus incōcinnitate discrepant.
 Accusatio adamāta p noīatio adamas cū psonali verbo ce
 dūt posito Quito numero cū adamāta singularis cedūt plu
 ralis numeri sit.] Ca. multo sermōe profluis: exclamas glo
 riabūdus quasi te cornu copie iuenisse putes. structura deflo
 cate senex te fefellit: opa itaq; mihi ē danda: vt versiculi vba
 astruam. Si durum hyrcino cedunt adamantā cruore Cedūt
 subaudi hoīes. nō vō adamāta Adamāta durx. i. adamantē
 sanguine hyrcino: id est hyrcorum cruore. Quod autem sit
 durum et nō dura: eorum qui me interpretātem audiuerūt

Ioci

cetera.

Facetie.

libelli testantur. Tar. ipse captor captus sum. Car. Nulla hac in re captio est. Tar. deceptus fui: quia verbo cedunt idoneū casū adiungere non mihi obtigit. Sed quid agas? sic est humanorū debile ingenium. Car. sic est impitorū stulta et inaniscōfidentia. Sed ut huius versiculi magis sit explorata sententia. pauca de adamantis natura repetēda videtur. Adamas namq̃ diu non nisi regibus et iis admodū paucis cognitus fuit in ethyopibus tantū nasci putabatur (ut auctor est plinius) tantiq̃ precii erat: ut gaudiū diuiciarū diceretur. cuius lapidis duricia inenarrabilis est simulq̃ ignis victrix: et nūq̃ calescēs unde et nomē indomita vis greca interpretatiōe accepit Cruore hyrci tantū frangit. Siquidē (ut plinii verbis utar) illa inuicta vis duarū violētissime nature rerū: ferri ignisq̃ cōtēptrix: rumpitur sanguine hyrci. Ac ne aliter q̃ recenti calidoq̃ macerata. et id q̃ multis ictib⁹. hec hacten⁹. T. Absurde facis q̃ mihi loquēdi copiā eripis. C. qđ tibi nūq̃ fuit nūq̃ eripies. T. nōdū nosti ingenii mei aculeos. C. id libido ē scire. T. nō sic vulgo meā opam vulgo. C. vulga nobis q̃so. T. si id efflagitas dicā plenus p̃siliū sū. optimas frustratiōes scio / non me angorib⁹ dedo. sed iocor / ludo / rideo / faceciarū articulos nosco / si qđ rectū curatū velis mihi mādavironi sepe blādior. Id qđ is vult id ago atq̃ id nego. C. es ioculator graphicus / et q̃tius precii. T. mihi nūc caperat frōs seueritudinē nūc faceciis affluo sic varios vultus induo. C. euge euge / lepide / facete / cōmentū laudo. T. Sapio. C. etiā sapere in hac etate oportet q̃s capite candido. T. si annos numeres exiguū vixi / si ṽtutes eun⁹ Pe. de hiis hacten⁹: nūc negociū exeque. T. [Non adamanteo casside tut⁹ eris: adamanteo casside adiectiuū et substantiuū genere discrepant: cassis namq̃ seīnū est.] Car olus. non nescius balbus cassida feminei esse generis: quod alibi satis ostendit inquiring. Casside mars posita. Sonum vocabiliore et ameniorem secutus est. quod laudi dandum videtur Interrogatus etiam valerius ut meminit gellius. has ne vrbes an vrbes: et hanc turrem an hanc turrim dici oporteret. Si aut ṽsū inq̃t pangis aut orōnē solutā struis. atq̃ ea ṽba tibi dicēda sūt: nō finitiōes illas p̃rancidas neq̃ fetudinas g̃maticas cupress⁹. spectaueris S3 aurē tuā int̃roga q̃ qđ loco pueniat dicere. qđ illa suaserit id p̃fco erit rectissimū. Hac rōe enni⁹ r̃cōs cupressos

dixit: contra receptum vocabuli genus. hoc versu. Capitibus
 mutantis pinos rectosq; cupressos. Firmior et viridior sonus
 esse vocis ei vis⁹ ē. rectos dicere cupressos q̄ rectas Sic i anali Funes.
 bus: aere fulua dixit non fuluo Lucreti⁹ eque auribus i serui-
 ens funē seino genere appellavit: in hisce vsib⁹. Nūc ut opi-
 nor enī mortalia secla supne: Aurea de celo demisit funis
 i arua: cū dicē vsitati⁹ manēte nūero poss³ Aure⁹ e celo demi-
 lit funis i arua Idē fecit vgil Cū aliis i locis. tū h⁹ i vsu: Hec finisvtri
 finispami fatory vbi si h⁹ finis dicas. duratq; absouū erit Re usq; gñis
 spuētq; aures qd mutauis. In his et plib⁹ aliis auctores neq;
 rationē verbi neq; suctudinē s³ solā aurē secuti sūt. suis ver-
 ba modulis pensitantes Quod qui non sentiūt (īquit cicero)
 cū de numerosa et apta oratione dīssereret. quas auris habe-
 ant aut quid in his hoīs simile sit nescio. Tar. hos omnes au-
 ctōres in meo eloquētie benedicendiq; scientie cōpendio con-
 ieci. Ca. fuisti quasi coq⁹. qui vnū multa iura cōfundit. Tar.
 coquus⁹ qui oēs auctōres lima et censura expoliui. Car. vna Iocus
 opera ebur atramento candeificare voluisti. T. quid garris?
 Priscianū taxari qui finis seino genere reperiri mentiebas.
 et alexandri illū adolescentulorū pñiciē et venenū: qui pga-
 mus seico genere variabat. Caro. vtrunq; incōsultissime ut
 puto carpisti: vba gellii hec sunt Istunc verbis probus ⁊ hac
 fini hoīem dimisit Et alibi ex sentētia chilonis Hac inquit si finis ge-
 ni ames tanq̄ forte fortuna osurus: hac itidem tenus oderis neris fe-
 tanq̄ forte post amaturus: vbi et hac fini et hactenus. Idē so minei
 nare videntur et proptius nulla ne finis erit nro cōcessa do-
 lori. Eadem est ratio de hac vocula pgamus attali regia. de pergam⁹
 qua eustachius et strabo plura vt enī omittā probū/caprum gñisfemi-
 diomedē/aliōsq; litteratores Statii carmē sufficiet. Ipse deus nei.
 patrie cellam trans equora mittit pergamon. et alibi Perga-
 mē pinifera multo felicior ida. Quid ad hec dicis? Tar. dico
 mea consilia vndiq; oppugnari: multa in hunc locū confluūt
 que meū pectus pulsant Proh dolor quenā est hec mutatio?
 Mibi cūcta vsq; adhuc processerūt prospero flatu. C. hic fla-
 tus tuā ratem deseruit: vt autē priorē sermonē expediamus Cassis.
 Cassis pro rete virilis est generis quod planū facit ouidius
 Decidit in casses preda petita meos Pro clypeo aut cassis ⁊
 cassida dicitur Statius Aurea cui post nudabat cassida frō-

tem: Ideo cassū inanē dicimus ab aranearū cassib⁹: vt mar-
cello placet: q̄ sint leues et nullius ponderis: v̄ba plauti ī au-
lularia sunt. v̄ginē habeo grandē dote cassā atq; illocabilē:
Incassū. Vnde incassū quasi frustra ⁊ sine causa dictū est: a cassibus
traductū: sine quibus venatio est ianis et vacua auctores no-
nius seruius. **Tar.** Si alterū tantum auctoritatū adhibeas:
nihil admitto in aures meas. **Ca.** ceratas aures geris. si nec
p̄fectissimorū virorū auctoritatē vereris: nec iudiciū sequeris
Ta. Optima te audio opportunitate: nō te iupiter eripiet q̄n
barbarus sit. **Ca.** vis aliis p̄priū nomē īpartiri. nimīū libera-
lis es. **T.** tu nimīū barbar⁹ es q̄ p̄fectissimorū nup̄ enūciasti
in meo eloq̄ntie b̄ndicēdiq; sciētie copēdio v̄ba sūt hec. **Oīpo**
Facetie. tens et p̄fectus et similia non cōparantur: quod vt legas oro.
Ca. adlega aliū ad hoc negociū. Non est tanti deridere. **Ta.**
emendatione ne opus meū eget. **Ca.** etiā: sed non multa. **T**
īmo v̄o nulla. **C.** vnica etenī litura tot⁹ liber emēdari facile
p̄fect⁹ cō potest: p̄fect⁹ (alia nāq; cōmodi⁹ in t̄ps differo) cōpari hec cice-
paratur. ronis v̄ba ostēdūt p̄fectissimi mihi vidē Et iuuenal. Nā p̄fe-
ctissi⁹ horū. Si q̄s aristotelē similē v̄l pictaton emit Nū tua er-
rata reperio radicitus⁹. **T.** noli me vexare: capiti male habeo
C. grauis ē morb⁹ qui a capite diffūdit. **T.** Vt acerbū ē pro-
b̄n̄factis ignominia pati: procedā ad reliq;. [**A**damāteū cas-
sidē epitheton ip̄sū ē viciōsissimū: cū nō ex adamāte s; ex ca-
libe et lōge tutior cassis sit. **C.** clamare cogor: quo me vertā⁹
q̄ fomēta q̄rā⁹ vbiq; deliramēta remediis fortiora. **P.** nimīū
clamitas: cū surdis loqui arbitraris. **C.** Iā plane loquar. **A**d-
amāteū cassidē id ē durū vocitam⁹. quādoq; dē vt p̄cedēs ser-
mo patefecit. adamāte nihil ē durius. Sic Iuuenal ferrea pe-
ctora: et tibullus saxea corda. id ē rigida et obdurata dixe-
rūt. Hi etenī auctores trāslatōe poetis atq; oratorib⁹ cōmuni
sūt v̄si **T.** nō h̄gdo omine extra limē hodie pedē attuli hereo
qua īstā via. **C.** qd secreto susurras⁹. **Tar.** id n̄bil ad te atti-
net. **C.** nō puenit aliud palā/aliud agere secreto. **T.** dicebam
iā diē nocti p̄cedere. **P.** Proin si h̄ lucis ad vmbilicū puenire
affectas: festinādū ē. **T.** festiare neq; cōsit⁹ sū senectute onu-
stū gero corp⁹. **C.** pedē cōfer/ pduce p̄pera. **T.** formicino gra-
du properabo. Petrus duram rem ago. Propera inquam lin-
gua et non gradu. **Tardius.** nihil iam moror. [**O** manus/

o crines o colla o lactea ceruix. Manus cum singularis hic de nume
numeri sit quā describis: de petra puella vnam dūtaxat ma rorum va
num habens: altera manca est J. C. Quid preter fabii verba rietate
referam Maxime autē in ornando valebit numeroꝝ illa' li
bertas Nam et liui⁹ sepe sic dicit Miles romanus prelio vi
ctor. cū romanos vicisse signat. et cicero ad brutū. populo in
quit posuimus et oratores visi sumus sed etiā quotidiani ser
monis vsus recipit: hec ille. Sic virgilius de militibus grecis
ait. Atq; vterq; armato milite complet Et alibi litus custode
teneri Ouidius. Non arabo noster rore capillus olet. Ta. Iā
diu clausi tibi omnes cōmeatus: et mihi viam munini. Ca. q
pote? Ta. Quotiens tandē dicendū erit: vniuersis auctorib⁹
renūciam: mihi soli viuo/ mihi soli credo/ mihi soli sapio. C.
tibi soli delira/ tibi soli debacchare? Petrus. illud ne tam cre
bro erit admonendū vt iniuriis supsedeatis. C. firmā astrin
go fidē me tibi obtempaturū. Pe. nihil hōi dari potest mai⁹ / **Fides**
q̄ fides: cū intemerata ipollutaq; seruatur. Ca. nī fidē soluā:
mihi supremus opifex iratus fiet. Pe. in pmissis sat est Nūc
pcede tardius. Tar | Itala cecropie palas cōiūcta minerue
Et longe post Quicquid ab eois pinus vehit Itala q̄cqd Ita
la i vbiq; breuē balbica abusio pducit. C. lassitudinē hercle
verba tua mihi adiiciūt. Tar. vt collibitū est animo sic lassi
tudinē aut gaudiū verbis adiicio. orator sū. Car Arare ma' **Iocus**
uellem q̄ sic orare. non te pudet esse inuentū inanē/ quasi cas
sam nucē? Pe. tu quid sit veri eloquere. plenū humanitatis ē
errantē in semitā rectam ducere. Ca. stultū est illi recte face
re. quando qđ facias perit. quippe malo benefacere tantūdē **malis nō**
est periculi: quātū bono malefacere. Pe. vsu sic compertū est **benefaci**
Malo siquid benefacias in maleficiū conuertitur: tamen ad **endū eē.**
obiecta responde. Ca. Itala prima producta enūciari maro **Itala pri**
hisce verbis docuit. Et longe italiam longe itala regna vo - **ma pro**
care. Et in nono Volat itala cornus aere per tenuem. Stati **ducta**
us in achile. Ast tu quem primum longe stupet itala virtus
Graiaq; Sexcente sunt auctoritates/ si sit ocium. Tardius.
nugas ais. Carolus. Ex tuis moribus alios iudicas. Tardi
us. Moribus meis vel lycurgo antecedo: mira et mag
na facinora facito. Carolus. Ista magnifica verba et is
tas magnas nugas non plurifacio quam ancillam meam

vocabla
esse fin-
genda.

que latrinā laurat. Tar. veh tibi. Ca. Immo istuc tibi. T. mi-
hi cuius nomen ubiq; volat. Ca. sine pēnis volare haud facile
est. Tar. Sūma tñ fuit de me opinio. Ca. fuisti qñ solstitialis
herba repente es ortus et repente occidisti. Tar. Mihi cere-
brū excutiūt hec tua dicta. C. lapides loquor. T. gladios re-
spondebo. P. Iam in rectā semitā redi. T. | Et solus noscis
dubiosa enigmata perfi | Dubiosa balbicū est vocabulū. C.
Gellius (ne singulos psequar) hāc vocē vsurpat in qnto libro
inquiens. Tum iudices dubiosū hoc inexplicabileq; esse qđ
vtrinq; dicebat rati. Qđ si apud balbū hoc primo vocabulū
esset natum: id ei laudi ducendū esset. Si enī auctorib⁹ timi-
ditas obstitisset (inquit priscianus) vt nullis aliis vterē vocabu-
lis ipsa natura et significatiōe rerum exigente. ppetuis la-
tinitas angustus dānata māssisset. Imitatus itaq; stoicos est
qui vborū archetypi dicunt. Quid enī phibet novas voces in
lucem deducere: oratiano pcepto. vt silue foliis pronos mu-
tant in annos. Prima cadunt ita vborū vetus interit etas. Et
iuuenū ritu florent modo nata vigentq;. Sic et reatum nemo
ante messalā: et munerariū nemo ante augustū dixerat. Au-
dendum itaq; est (vt ait fabius) nec accedo cello qui ab orato
reverba fingere vetat. At deriuare / flectere et cōiungere. qđ
natis postea cōcessū est / quādo desit licere? Hec ille. Tar. opi-
nabar novas appellatiōes fas nō esse deducere. Ca. At opi-
nari scire qđ nescias nō est sapiētis s; temerarii poti⁹ ac stul-
ti. Tar. Stultitia pro sapiētia quādoq; vti licet. Ca. cano capi-
te atq; alba barba sic loqueris? periisti. Tar. peri? Pe. ego il-
lum periisse duco: cuius quidē periit pudor. Tar. nolo aduer-
sari tuam aduersus sententiā: nullus tamē frugi esse potest
homo: nisi qui et bene et male facere nouit: vtrūq; tam faci-
le scio qđ nomē meum malum et. Ca. teneo istud / sed ego il-
lud quero cōfragosum / an bonum scias? Tar. tu quidem ex
ore orationē mihi pripuisti. Pe. Queso ambages mitte. Ta.
Mittā. | Esse deum mōstras sub trino corpe solus. Deū tri-
no corpore monstrādum hereticum est. | C. ha he. T. Quid
est quid rides? pergin. Ca. ha ha ha. deficio ridēdo. Tar. lu-
dis me tuo ludo? Car. nunq; vllō die risi adeque: neq; hoc qđ
reliquū ē plus risurus opinor. Pe. quid rides? fare. C. assem-
para / audi aureā fabulā / Pe. Istud expecto scire qđ fiet. Ca.

mihi forte in mentē venerat ridiculū lentuli facinus. qui ho trinitas.
 mo neq̄/acherontis pabulū/et perfidie domiciliū: nulla ex-
 cultus doctrina de diuinis archanis cōcionari sit ausus. Idē
 de trinitate verba faciens:que ingenio ac propriis nō potest
 sensibus cōprehēdi:aliogn tollere quod iter deos atq̄ homi-
 nes differt:eam lentulus hystriōni qui varias personas agēs
 in scenā cōmutatis laruis procedebat:assimilare nihil est ve-
 ritus. nostin de quo fabula narretur? T. Nimiū est quod scio
 Car. In hunc balbus iocatur inquiring Esse deū monstras sub
 trino corpore solus. ea tamen ratione vt aliene stultitie non
 eius opinionis testimoniū accipias. Tar. Nimiū mal⁹ es. C.
 bonis bonus/malis malus sū Nā indignis si maledicas ma-
 ledictū id esse dico:verū si dignis dicitur benedictū est. Ta. Facecie.
 me dignū vocas? Ca. tu dixisti/ego taceo. Tar. ob has syco-
 phantias/magnū et solidū malū tibi debeo. Carol⁹. Si quid
 debes/tibi condono/tibi habe. T. aceto hec acriora sunt. blā Verba
 da verba cū audio mel mihi videor lingere. C. v̄ba blāda le-
 pida sunt memoratu:eadē in vsu aculeata sunt. Pet. Immo
 mer⁹ viscus est adulatio:melle et felle(vt plautino v̄bo vtar)
 fecūdiſſima.gustū dat dulcem:amarū ad facietatē vsq̄ agge-
 rit Sed quoniā declinatū est de via iam redi. Tar. [Define
 diuitias natis cumulare superbas Natis incōgrue pro gnatis
 g preposito scripsisti Natus enī adiectiuū gnatus vero substā-
 tiuū et poeticū ē] C. Errores ad tete trahis vt 'cecias nubes
 Tar. Hec verba egri mihi sunt. Ca. calidā,picem bibito:egri-
 tudo abscesserit. Tar. hoc est demū quod percrucior. me hoc Facecie.
 etatis ludificari. Ca. Eodem poculo quo aliis propinasti nūc
 bibe. Tar. quod bibam non video. Ca. cauponē quere. Tar.
 nūmus non est mihi plumbeus. Pe. cui est animus equus sa-
 tis habet:qui bene vitam colit. Ca. nūc vos vicissim date lo-
 cum meis dictis. Pet. Equū iubes. Car. Summa est. auctore
 papyriano inter elementa g n q̄ cognatio. Ideo vetustissimi g et n co-
 auctores euphonie id est sonoritatis gratia:agchises/aggens gnatio.
 agguilla dictitarūt:varronis de origine latine lingue sūt ver-
 ba. Aggens/agguilla/aggulus/in eiusmodi greci et acci⁹ nos-
 ter binam gg scribunt. Similiter ageps/et agchora/hec ille.
 Eodem iure prisci comici per adiectionē g gnatus ignarusq̄
 protulerunt. vt auctor est priscianus. Terentius Meum gna
 f.i.

Natus p tum rumor ē amare. Alibi. Perq̃ vnicā gnatā tuā et gnatū
filio.

¶ vā glā

Facēcie.

meū Sed natus quoq̃ pro filio vsurpari (preter te dūtaxat)
ambigit nemo. ven⁹ cupidinē filiū apud maronē sic alloquit̃
Nate mee vires mea magna potentia sol⁹. alibi Et nati nato
rum et qui nascētur ab illis. Hoc neq̃ fugit vallā vt (paulum
tibi blādiatur) familiarē tuū, inquit enī ille Oratores sepius
dicunt filius q̃ natus: poete potius ecōtrario. Tar. hec nō no-
ram. Pe. Ast nemo dicat (vt cyrus docet apud xenophontē)
que minus certa norit. Tar. hec certo noram. C. prius nega-
ueras. Tar. Qua negauerā lingua eadē nunc concedo. Car.
verbū vsurpabo vetus in re noua Senex extemplo cū quis ē
nec sentit/ nec sapit Aiūt solere eū rurs⁹ repuerascere. T. vti
nā repuerascere. C. medeā q̃ras q̃ peliā recoxit senē/ et medi-
cādo fecit ex sene adolescētulū. P. satis fabularū ē T. [Mu-
nera nulla valēt natis maiora parētes Linq̃re q̃ laudis noīa
clara sue. hereticū et scandalosū est Nā bonorū morū doctri-
ne/ virtutis/ fidei/ munus citra. compationē mai⁹/ et sua pro-
pria q̃ parentū aliena laus longe maior] Ca. licet complu-
res exagitare pro monumento habeas. tamen q̃ntū mei mo-
res/ non tua iurgia postulāt respondebo. Pe. recte. qui enim
leuiter seuiūt sapiunt magis. Ca. primū igitur omniū fate-
mur fidem/ integritatē / ceterasq̃ virtutes antique prospic-
titulos anteire: et satius esse propria virtute florere q̃ paren-
tum laudibus initi. longe prestanti⁹ homines rebus gestis
et vita innocentissime acta/ q̃ maiorū imaginibus commen-
dari. Verū hec vt magna sunt ita non hereditaria relinquiū-
tur sed pluribus laboribus piculisq̃ comparantur. Maiores
enī (vt est apud salustiū) liberis suis relinquere diuitias/ ima-
gines/ memoriā preclarā/ virtutē non relinquere/ neq̃ pote-
rant: ea sola neq̃ datur dono neq̃ accipitur. Optima aut̃ he-
reditas (vt inquit cicero) traditur liberis omniq̃ patrimonio
prestantior: gloria virtutis rerūq̃ gestarū: cui dedecori esse
nefas et viciū iudicandū est. Tar. Siquidē hoc viuat caput:
aliquā machinabor machinā: qua parem tibi gratiā reddā.
Ca. virtutē tuam mihi experto predicas? sed nihilo pl⁹ ages
q̃ si imbrem in cribrum geras. Tar. Si te non magno atq̃ so-
lido mulctem infortunio dii me exheredē faciant vite. C. qd̃
cunq̃ optes tibi eueniat. Tar. Ni taces/ haud tibi longe ē os

ab infortunio. C. Si vnū verbū miffes: tam frictū ego te red-
 dam q̄ frictū est cicer. Tard. vt fpero vltro fupplicatū ad me
 aduenies ob ftultitiā tuā. meq; fūmo honore coles. Ca. regi-
 ones mauellē colere acheronticas. Pe. hac de re fatis Malis
 enī principiis maxime fimultates fepe orte funt. Tar. [No-
 bilitas virtus vera eft hec fola beatos Poft cineres reddit ce-
 tera mortis erunt. In herefim paffim relaberis: et in herefi p-
 feueras obftinatus. cū nobilitatē non fidē beatos reddere di-
 cis et cetera mortis eſſe.] C. Iam horū tuorū verborū me faci-
 etas tenet: reputa queſo cū animo tuo q̄nta calūniandi libi-
 do te inuaferit. ⁊ caue ne hec dicacitas aliquādo in tuā perni-
 ciem caſura fit: q̄uis balbus accepta iniuria ignoſcere q̄ pro-
 ſequi mallit. Pe. recte: nam vt humanū eſt peccare: ſic huma-
 num eſt ignoſcere. Ca. Non nobilitatē (vt per ſecordiā arbi-
 traris) ſed virtutē: ad bene beate viuendū iter aperire preſēs virt⁹ lau-
 carmē oſtendit. meditare tuipſe mecū quid a ſapientiſſimis datur
 viris de virtute quā nemo ſatis digne laudare poteſt pſcrip-
 tum ſit. Hec vt tercio de re. pu. tradidit plato: eſt ſanitas que-
 dā et bona valitudo ipſi⁹ anime: et philoſophorū princeps ari-
 ſtotiles. tūc demū hominē eſſe felicē dicit: quū aliquid cū vir-
 tute operatur. que ſi oculis cernereſ: mirabiles amores (vt
 idem inquit plato) excitaret ſapiētie. Ideo ſatyruſ exagitāde
 nobilitatis cauſa ſic loquitur Tota licet veteres exornent vn-
 diq; cere Atria: nobilitas eſt ſola atq; vnica virtus Nam di-
 uitiarū et forme (vt inquit criſpus) gloria fluxa atq; fragilis
 eſt: virtus clara eternaq; habetur. Aliorū pluriū teſtimonia
 enumerare poſſē: niſi ea res longius ab incepto nos traheret
 Pe. optima documēta tradidiſti. Tar. mallē cadū vnū vini Iocus.
 veteris tradidiſſes. C. Tua hec eſt ſapiā? Ta. vti vino veteri
 ſapientis eſt. Ca. nimiū inaniloquus es: ſycophantioſe loque-
 ris. Tar. Ex re mea id facio ne deprehēdar. Ca. ſcio anguil-
 la eſt facile elaberis. Tar. turbo non eque citus eſt vt me⁹ ſer-
 mo. Ca. cito galliciſſitas: ſi latine loquendum eſt palato lin-
 gua heret. viſcus labra glutinat. Tardiu⁹. Sic me habes peſ-
 ſimis deſpicatū dolis? Petr⁹. id ioco loquitur. Tar. non pla-
 cet mihi iocus qui bilem mouet. Pe. dic quod placeat. Tar
 [Hic crepitans leues molit fauoni⁹ auras. fauoni⁹ a corripit
 tu vō abuſiōe balbica pducis] C. paucis v̄bis te volo p̄cōtari.
 f.ii.

Facecie. Tar. quod dicā delphi responsū dicito. Ca. Intelligis ne tuū eloquentie compendiū? Tar. vix. C. exculpsi tandē vt dices verū. Tarō. Miraris? Oracula apollinis scripsi. Ca. vera dicis: nam pol credo hec tua scripta nisi sybilla legerit/ interpretari posse neminē. Tar. saluus sum siquidē isto dicto solida perpetuaq; est fides: tibi gratias ob has laudes ago. C. sis igitur beneficii memor. Ta. iuriarū libentius memini. Pe. more hominū facis/ siquid benefacias leuior pluma est gratia Si quid peccatū est plumbeas iras gerunt. Ca. Animaduerte q̄so balbo semel fecisse obiectas: q̄ veteres oēs sepe factitarūt. qui metro inseruire coacti syllabarū spacio licentius sunt vsi. Cui enī potius q̄ fabio acquiescas? qui inquit. Preterea que fiūt spacio: siue quū syllaba correpta pducitur: vt ita liam fato profugus seu longa corripitur: vt vnus ob noxam extra orationē non deprehēdes. sed nec in carmine vicia ducēda sunt. quod certe balbo presertim/ in tā longo opere condonandū fuit. Tar. quid mihi has poetarū tricas enarras? nī taces me ab incepto submouebo. P. caue. nā multo deterius est incepta relinquere/ q̄ omnino non incepisse. Tard. Si res ita se habet. procedā. Pe. prius tamen cuius hec vocula fauonius index sit. mi carole (nī molestū sit) expedias. Ca. faciā/ sed res ipsa hortari videtur pauca prius de ventis explanare. Sunt nanq; (vt phauorin⁹ apud gelliū fabulatur) tres vēti orientales/ aquilo/ vulturnus/ eurus/ quorū medius eurus est. his oppositi cōtrarii sunt alii tres occidui: eurus/ quē solent greci argestin vocare. is aduersus aquilonē flat. Itē alter fauonius qui grece vocatur zephyrus. Is aduersū eurū flat. tercius aphricus qui grece vocatur lyps Is aduersus vulturnū flat. Ipse quoq; plini⁹ ab occasu equinoctiali fauoniū spirare docuit Tar. [Et leue frondoso vertice cantat auis: leue p u dici minime potest Nanq; pro plano e prior longa est: pro non ponderoso nulla est sentētia] Caro. Ingeniū supra q̄ alicui credibile est obduratū geris: nīl ne te nasonis v̄ba (non enī cōsiliū ē in re apta plura testimonia pterere) mouebūt dicentis Et leue gramineo cespite cantat olor. An ita ab ineunte etate institutus es: vt omēs illustros auctores ludibrio habeas? quorum balbus (vt terentiano verbo vtar) emulari exoptat negligentiam potius q̄ tuā obscuram diligentiam. Tardiu⁹

de vētis

Leuis.

semper aliquid contrahere litigii cupis. Ca. teipsū incuses/ q
 initiū introduxisti: mihi tantū obuiam ire contumeliis fuit
 consiliū: ne ignoscendo malis bonos perditū irem. P. his re
 bus non est standum. homines malis artibus imbuti/ ad in
 iurias propensiores sunt. proinde alio vestra se flectat oratio
 Tar. exequar [Concors eoa ludit cū tygride dama: tygris p
 ore i latino cū grecū et dama m geinato cū simplū postulet:
 indocte vt cetera scripsisti] Ca. In nimiā incidis procacitatē
 librariorū secordiā balbo tam frequenter obiectans: qui suo
 quodam iure illud marcialis dictitare potest. Non meus est
 error nocuit librarius illis. Dum properat versus annumera
 re tibi. Pe. edico tibi tardive ne vltra de his nugis verbū fa
 cias. Tar [Diues odorato cardine seruat arabs Cardinē/ si
 ferreū intelligis odorato falsū est epytheton: sin florem bar
 bare accipis. nam carduus dicitur] Ca. quæso vt tandem som
 nū et secordiā ex pectore et aīo tuo amoveas. Ta. de ista re
 in oculū vtrūvis conquiescito. vigilantior sū q argus q totus
 oculus fuit. Pe. dii vestrā fidē quota est hoīm porcio: q ipsa
 sese noscat. Tar. vis te moneā. Ca. tu p̄us monendus es. T.
 dicā tamen frustra pro balbo conaris. C. id frustra an ob rē
 faciā: in doctorū iudicio sitū est Nūc vicissim responde Cen
 sen id solū esse cardinē: supra quod ianua mouetur. vt apud
 maronē. In foribus cardo stridebat ahenis. Tar. id iam diu
 cōpertū habeo. Ca. aliis aliter videtur. Ta. mea nil refert id
 aliis videatur necne. Ca. p̄suetudo tamen (vt dicit appollina
 ris) cū dñā oīm rerū/ tū maxime verborū est. Tar. tecū actū
 est preclare si ex aliorū pendes cōsuetudine. Ca. obnoxii ani
 mi est et infelicis ingenii: maiorū vestigiis non inniti. Ne aut
 prolixior sim q res postulat: paucis sic habeto Satis notū est
 limites regionesq; celi esse quattuor. exortū/ occasū/ meridiē
 septētrionem/ quas mūdi quasi cardines appellauerūt. qua
 re geographi quattuor vētos spirantes per totidē mūdi par
 tes cardinales vocitarūt. poeteq; occiduū seu eoum cardinē
 frequēter scriptitāt: eodē iure per odoratū cardinē orientālē
 plagā noster balbus indicauit. Tardi. me his auctorib⁹ ene
 cas? Ca. verū dicas velim. Tar. non mihi ius meū optinendi
 optio est? Ca. maxime. Tar. vtinā que dicis dictis/ facta sup
 petant. Ca. ius tuū eloquere. Tar. nullius auctoritati acqui
 f. iiii:

cardo qd

Facecie.

Calybs.

Iocus

escere: ius meū est. Ca. Eo iure catus vixisse dicitur. Pe. im-
proborū ius est/ ius violare. perge. Tar. [In medio phrugiis
domus est enixa colūnis Clausa adamāteo valua riget cali-
be Adamanteo calibe falsū est epytheton/ cū calibs ex ada-
mante non fiat] Ca. nil preter nugas ingeris. Tar. hec mee
nuge eque magne sunt habēde: atq; ea que in priscis volumi-
nibus lectitantur. P. nulla res capitalior est q̄ falsā doctrine
sibi presūptionē induere. Ca. hunc interea tibi eximā scrupu-
lum. ne calibem adamantē perperā dici existimes. Id in te
beneficii collocabo. Pe. virtutis propriū est magis conferre
beneficia q̄ accipere Generosi animi est (inquit seneca) mag-
nifici/ iuuare ac prodesse. effare igitur carole. Ca. calibes vt
est auctor strabo: populi sunt incolentes pontū: apud quos du-
rissimū nascitur ferrum. vnde illud maronis India mittit e-
bur molles sua thura sabei Et calibes nudi ferrū. Quapro-
pter ethymologiaci id est originē verborū indagantes: calibs p
ipsa materia inde duci tradiderūt: quod maronis confirmat
auctoritas Sudificusq; calibs. et properciū Durior et saxo du-
rior et calibe. Tar. huius tam infrequētis vocabuli ratio me
fugiebat. Ca. Et quoniā adamas vt supra narrauim⁹ adeo ē
durus: vt nihil ad ei⁹ duriciē addi possit: adamantēū calibē
id est durū copulauit auctor Sic et Titus poeta admodū in
signis Nō adamantēū pectus habere iubet. et naso Illic et si-
lices illic adamantā tulisti. Tar. [Valua vocabulo vno se-
mel ⁊ iterū errasti: tū valua singularit̄ abutēdo cū value plu-
raliter dicatur. tū domi priuate tribuēdo cū locorū solenniū
sint qđ vel tritū illud in valuis ecclesie probat] Ca. pensur-
lati⁹ id carmē ponderandū fuit: sic neutrū offendisses errorē
Tar. utrūvis hodie excuses. ⁊ victor esto. Ca. cōditionē acci-
pio. Tar. stat sentētia. Ca. valua/ biga/ quadriga/ habena/ et
voces alie cōpluscule cū multitudis tātū numero apud scrip-
tores reliquos: numero quoq; altero apud poetas inclinantur
Auctores serui⁹ ⁊ donat⁹ Ad reliquū supuacaneū est dicere
cū presertim nō de pūatis edib⁹ sermo in hoc carmie habeatur
S; equi phebei sacellivalue designāf atq; apud nasone Argē-
ti bifores radiabāt luie value Vtrūq; nodū solui. Tar. Infi-
ciari nequeo. Ca. victor sum. Tardiu⁹. Nec hoc quidem infi-
ciari possum. Ca. Ergo iure bellico te miseris vinclis colli-
gabo: et in catenis more captiuorū deuictū traham. Tar. qs

bellū tecū iniuit? C. Tu. a q̄ iandudū denūciata indictaq̄ est
 pugna. et hic status est dies. Pe. nō semper vindicādū est no
 bis q̄qd licet: nā sūmū ius antiqui sūmā putabāt crucē. C.
 nihil in bello nimis crudele fieri potest. Pet. at in hoc bello/
 doctrine gloria preposita est: non captiuorū exunie. utinā ta
 men aliquādo pacē q̄ bellū malletis. Ca. in tam diuersis mē
 tibus: concordie aut pacis nulla est spes. Pe. hactenus de his
 dictū sit: quid nunc cessas? Tar [Laurea frōdoso cortice mē
 bra tegit. laureā pro lauro barbare ponis. cū laurea corona/
 laur⁹ vō arbor sit] C. quousq̄ tādē hoc saxū euoluā? qñ hec du
 ra ceruix mollietur? Non te semel atq̄ iterū docuim⁹/ laure⁹
 laurea adiectiue dici. vt corne⁹ myrte⁹ et similia Nolo bis ite
 rare sat sic lōge fiunt fabule. quare comiter lepideq̄ daphnē
 in laurū fuisse versā. balbus hoc versiculo expressit. Laurea
 frondoso cortice membra tegit. Tar. ex animo iam hec mi
 hi deciderant. Ca. cur in alienā contumeliā tuā obliuionem
 cōuertis? P. corroborata est multorū opinio ex his que ex ter
 ra gignūtur: solū lauri fructicē fulmiē non tangi posse: dic q̄
 so mi carole quid de hac arbore cōpertū habeas. Tūc enī de
 mū viuim⁹ cū anim⁹ doctrina et sciētia excolitur. Ca. Laur⁹ de lauro
 apud priscos et inter hostes quietis erat indicium: et romanis
 letitie victoriarūq̄ nūcia: hec sola domos exornabat: et ante
 lunā excubabat: triūphis proprie dicata Eavictores delphis
 coronabātur: et triūphantes rome. falces quoq̄ impatorū de
 corabat. satarū receptarūq̄ fulmiē sola non ledit. tyberiu pñ
 cipē tonāte celo coronari ea solitū ferūt: contra fulminū me
 tus. auctores plinius et trāquillus eadē humecta purificatio
 nibus adhibebatur. Iuuenal. Cuperet lustrari si qua darent
 Sulphura cū tēdis et si foret humida laurus. Ouidi⁹. vda sit
 vt laurus lauro spargūtur abvda Omnia que dominū sūt ha
 bitura nouū Et festo auctore milites laureati sequebant⁹ cur
 rum triūphantis: vt quasi purgati a cede humana intrarent
 urbē: q̄ eadē laurū oib⁹ sufficionib⁹ adhiberi solitū erat. hec
 habui ipresētiarūq̄ de lauro dicerē. Pe. meo corde accepi hūc
 sermonē: q̄ apli⁹ oblector. T. hec mihi tāti sūt q̄nti ē fūg⁹ pu
 tid⁹. P. omnes res pinde sūt vt eas existimes. Tar. Animū
 obfirmari nil nisi meū eloq̄ntie benedicendiq̄ scie ppendiū
 existimare. Petrus. Sic viuatur. modus profecto haberi non
 potest. Caro. ille est vere nihili. qui nequit animo moderari

pars p to
to ponit.

Facecie
lepide

suo. Tar. moderari? nescis q̄ magna semper inceptē. Ca. inci-
pere multo est q̄ efficere facilius. Ta. efficiā si quid mihi cre-
ditur. Ca. iam pfregisti tesseram: nil tibi credo. Pe. segregra-
tū sermonē: expecto quod sequitur. Tar. [Fronoso cortice
epytheton falsū: nam non cortex sed arbor frondosa est] Ca.
Quid frequētius ac vlitatiuſ apud poetas est? q̄ rei cuiuspiā
membꝝ pro re integra solidaq̄ appellare? cui⁹ generis est a-
pud maronē: puppis pro naui. vt puppibus et leti naute ipo-
suere coronas Et alibi. vastis ferit ictibus erea puppis. Et ca-
put pro integro corpore: vt bina boum nobis troia generat⁹
acestes: dat numero capita In naues hec copiosius exequi: q̄
neq̄ secreta neq̄ extra vulgarē vsum sunt posita: minutioris
est cure. Sed quoniā eo vsq̄ processū est vt tibi quoq̄ verbor-
um structura sit nectenda: hūc sic astrue versiculū: laurea frō-
doso cortice membra tegit. Tegit: ipsa subaudi daphnes: mē-
bra laurea id est mēbra in laurū versa: cortice frondoso: id ē
arbore frondibus referta. Tar: mira est horū glosematū mix-
tura: procedā tamē. C. procede: modo hec loquentia omnē ī
posterū tibi fidē deroget. Tard. [Facundum sacro pectine
tangit ebur Facundū ebur falsū est epytheton. nanq̄ faciūdia
ebori tribui haud potest] Ca. his ne stipatus adminiculis: cō-
ferre pedē audes? Tar. quidni? Ca. quidē tam vulgare tamq̄
cōmuniter in omniū animos receptū? q̄ id quod efficit ex eo
quod efficitur ostēdere? que figura fabio assertore et poetis
et oratoribus est cōmunis. sic mortē pallidā: segne ociū: hyla-
rem adoleſcenciā/dictitam⁹. Tibullus pendebat leua garru-
la parte lira. Garrula lira: eadem ratione protulit. Et apud
ouidiū. Cythara sonora: faciūda lyra: sepe iculcaſ: hec vt no-
ta longiori sermone non sunt explicanda Sic et faciūdū ebur
id est lyra: faciūdū et suauē remittēs sonū icorrupte et iteger
rime balbus enūcianit. Tar. has arguciolas alonge conquiſi-
tas/et ex oībus latebris quasi extractas coniectasq̄ non ad-
mitto. Ca. si esses equus: esses indomabilis. Tar. si me irrita-
ueris/exollabo ego te itidē vt murenā coquus. Car. noster
rhetorista bona verba queso. T. me aduersū exordiris argu-
cias? Ca. in fermēto tot⁹ es/ita turges. Tar. mea virt⁹ me tur-
gidū facit. Ca. vtinā hydropicū quoq̄ tua te faciat virt⁹. T.
sic mee fame insidias locas? Ca. delirantis est tue fame insi-

diari. Tar. benedicis: nunc mihi anim⁹ demū in tuto est loco
 Ca. nunc queso delirus est qui ei rei insidiatur/ que nūq̃. T.
 probe dixti: liquido nunc legam animo: Ca. liquida potius
 legas lingua. Tar. qui pote⁹ pumex non eque est aridus atq̃
 mea est lingua. Ca. dyonisio liquore vsus esset: interea sic ari
 da lingua. perge. Tar [Piseo ve fugit carcere liber equ⁹ Car
 cer pro hac significatione singulari caret.] Ca. dabo operam
 sedulo vt in paucis cōferā quod dictur⁹ sum. Carcer igit pro
 loco vnde erumpūt quadrigę et equi vna noīs figura enūcia
 ri docuit maro. Non tam precipites biūgo certamię cāpos.
 Corripuere: ruūtq̃ effusi carcere currus. et tibullus. Qui pri
 or eleo est carcere missus equus. Tar. dudū dixerā: me odif
 se poetas eque atq̃ angues. Ca. dudū dixerā eleboro op⁹ es
 se. Tar. dudū dixerā in custodiā mihi eloquētiā relinqui. C.
 mauellē lupū apud oues custodē relinquere. Pe: sic verba fa
 citis quasi negocii nihil super sit⁹ Tar: reduxisti me vsq̃ ex er
 rore in viam prosequar. [Vt mare mobilior flauisq̃ incerti
 or austris. vt mare mobilior incōgruū est: congruū aut p po
 sitiuū sic Sors vt mare mobilis. aut vt remoto et per ablati
 uū ita mari mobilior.] Ca. discē mi rethorista sextos casus
 harū appellationū in e q̃ ab auctorib⁹ figuratos: lucan⁹ Erep
 to natale feret. ovidi⁹ Cur tibi pro lybicus claudūtur rete leo
 nes? plaut⁹ in rudente Suā quisq̃ partē pisciū poscent sibi: di
 cent in mare cōmuni emptos Varro ab erythreo mare orti.
 Tar. narras mihi mera somnia. Car. cū dicis istud alteri. te
 non soles respicere. Tar. respicere? Nescis quid sciēm? Ca. p
 be scio: tantundē es quasi sit signū pictū in pariete. Ta. pictu
 ram me credis? Ca. ariolare. Tar. quia tot colores inuenio.
 Ca. tu quidē meū animū gestas: scis quid dicturus eram. T.
 Occasio ad multas res est mea virtute: nil me latet. Ca. mus
 ca es/ nil potest clam te haberi. Tar. his me verbis beas: por
 rectiore fronte nūc legā [Sparsa vel ostrino concha erycina
 toro Ostrino i correptā vtpote in colorū noībus balbica pro
 ducit abusio.] Ca. semper i producta ostrinū deprehēdes: qd
 planū faciūt cū ceteri poete tū noster propert⁹ inquit Nec
 timet ostrino velle cubare toro. dicisq̃ ostrinū ab ostro colo
 re q̃ subrube⁹ ē: nonio auctore ostrū liquidē purpura ē: ab of
 trea in qua far piscis pperitur apud tyrū: vt plinius est testis

Carcer in
 singulari

de sextis
 casib⁹ ter
 tii incliā
 menti

Facecie.

ostrinū. i.
 pducta.

blâdicie

De pcie.

Colus

quē colorē annotauit maro. Auroq; insignis et ostro. Tard.
Decide mihi collū si cuiq; auctori credā. C. Immo vniuersis
auctorib; renūciare memor esto. Ta. id satis memini. P. vt
ait plaut; memorē immemorē facit: q; monet qd memor me
minit. Tar. oīm memini: Nimis scite scitus sum. Ca. plebi-
scitū nō eque scitū est. Tar. Si sic dicas nulla cōtrouersia mi
hi tecū erit. Pe. dīi immortales obsecro blâdicie qd valent?
Tar. Facile quisq; me vadatū blâdiciis vinctūq; retinet. Pe. q
blâdiūtur hoīes ex stultis stultiores reddūt. Nūc audire ex
pecto cetera. Tar. [Imminet vvacuo parca sinistra colo: par
ca singularit̃ p parce pluraliter abusiue posuisti] Ca. si versi
culi huius sententiā pspicacibus oculis inspexisses. haud sec;
eū ac nūc cōposit; est recte stare cognouisses. vtpote cum de
vna tātū parca sēsus ipse carminis syncer; integerve esse pos
sit. Parcas aut marcianus superū librarias exscriptricesq; di
cit. Nostri vero poete pro dispositione deorū accipiūt. hinc il
lud maronis: sic voluere parce: eas tres esse homerus testat.
quarū vna colū baiulat/cloto. Alia lachesis filat. vltia atro
pos filū frangit. de qua marcialis. Et sp de tribus vna necat.
Ast hesiodus in theogonia. Nascētib; bonū et malū indice
re tradit. Stati; g; dies aderat parcarū cōdit; albo vellere. Id
noīs singulari nūo ptulit ovidi; Et stabat vacua iā tibi parca
colo. P; P; P; cat tenax veri faces vt aut gelli; cōprobat. parca i
mutata littera vna: a partu ē noīata. licet serui; p anthiphra
sim dictā autumet. qd nemī parcat. sicut luc; a nō lucendo et
bellū a nulla re bella. T. repperi repperi. Ca. qd repperisti?
Tar. nō qd pueri clamāt in faba se repperisse. C. qd igif rep
peristi? T. nolo pticipē mei piliū quenq; facere/nescis qd sim
rapturus. C. Scio te miluiis aut aglinis esse vnguibus. Tar.
Vno in saltu apros capiā duos. C. hoc nulli canī facile ē. T.
Dicā me perperā plura scriptitasse. vt piclitarer qd anīmi ti
bi et balbo esset. nū hec fallacia est fabrefacta;. C. Immo nō
fallaciā astutiorē vllus facit poeta. Tar. sic meo omine ibit
dies. sic victus vincā. sic mihi nomē parabo. Pe. Male partū
male disperit. Tar. Non tantillum intermittā tēporis: quin
hanc balistam intendam. Ca. iam tuarū astutiarū ratio pa
tet. Nunc lege. Tar. [Colo vacuo incōgruum est colo substā
tiuo feminino adiectiuoq; masculino] Carol;. Colus quoq;

masculinū gen⁹ sibi vendicare festus affirmat. cui⁹ verba sūt
 hec. Colus quoq; masculine dixerūt. est enī genus tormenti
 e corio. Id aut̄ noīs balbo nostro virili genere pronūciare li
 buit. quoniā languidus et quasi incōcinnus son⁹ fuisset: siva
 cua/parca/sinistra/tā frequenti reiteratione a. elemēti dice
 retur. Ipsi ergo mollius teretiusq; visum est vacuo scribere q̄
 vacua. cuius rationē sufficienter superius ostendim⁹. T. Mauso-
 mausoleū tangit iactura sepulchrū. Sepulchrū cū mausoleū leum.
 sit reducat. J. C. Dic bona fide didicisti ne mausoleū adiecti
 uū esse? Tar. Quid discā qd nusq; gentiū repitur? Ca. proper
 cii auctoritas te facile ab hoc redimet errore, q̄ inquit. Nec
 mausolei diues fortuna sepulchri. Mortis ab extrema con
 ditione vacat. Mausoleū aut̄ fuit sepulchrū ab regina arthe
 misia factū: mausolo carie regulo. opus id inter septē mūdi
 miracula plinio auctore enumerabatur. Erāt illic oratorum
 poetarumq; certamina: vnde extabat tragedia a theodote
 gellio auctore: que mausole⁹ inscribebatur: adiectiuū frequē
 ter repitur vt propcii carmē edocuit: sic et regnū mausoleū:
 et vestis mausolea: dicere nil prohibet. Nō tamē aduersor p
 quocūq; nobili sepulchro. Id quādoq; accipi. Lucan⁹. pyrami
 des claudūt indignaq; mausolea. Marcialis. Mausolei sax
 is marmoribusq; leges. Hinc cesaris mausoleū apud tranql
 lum legimus. et apud diogenē: anaxagoras cū vidisset mau
 soli sepulchrū: monumētū inquit preciosum et lapidib⁹ orna
 tū diuitiarū imago est. T. Quid faciā cauto opus ē? Ca. qd
 facies. dice? Tar. Nil tibi dicā: scio quo pacto soles pplexari.
 Pe. Decipis nemo: q̄ viris prudētib⁹ recte narrat res suas
 Tar. Scis qd cupiā. C. Dānū: qd mercuri⁹ minime cupit. T.
 Te ita dicturum iādudū sensi et suboluit mihi. Car. Sagacē
 nasū habes: esses optim⁹ in lustris. Tar. Nō potuit veritas ve
 rius loqui. cūcta enī lustris. C. vin te faciā ex leto letiorē ma
 gis? Tar. Quid cessas? C. a. licet lustris: sepi⁹ tñ lustraris. T.
 vera dicis. Sic etatē meā extēdo: nūc alia de re p̄siliū iirevo
 lo. P. Iā satis ē nugar: nimis diu ⁊ lōgū loqmī: lectita iā. T.
 [Altaq; nobiliū culmīa pyramidū. p pyramidarū: sicut ca
 nū p canar balbice loqndo int̄ptasti. C. q id cōmēt⁹ ē legirur
 pa ⁊ sycophāta merito ē cēsēd⁹ T. ego hisce aurib⁹ audiui. C.
 oleū tūc i aurib⁹ gestabas. P. ne icassū tps pteram⁹ pauca de

locus

Pyrami
des pyramidib⁹ dictu digna recenseas. Ca. Pyramides sūt mire
magnitudinis lapides in acutū tendentes: artificū celatura
nobilitati. dicti ab ipsa figura que flāmā imitat^r igneā. a pli
nio aut^m hi lapides miraculavocitā^r: quoniā ad admirationē
potius q̄ ad v⁹ cōstructi erāt. sic Marcialis Barbara pyra
midū fileat miracula memphis. Sub eis fuerūt reges sepul
ti. eapropter pro sepulchris accipiū^r. Lucanus. Nō mihi py
ramidū tumulis auulsus amarus. Statius de tumulo pater
no. Audacia saxa pyramidū. Tar. his fabulis me pdis. Ca
Lucrū facio. Tar. exequar. [Tēpus edax meritos reb⁹ sub
ducit honores. Meritos sanctis et filibus honores subduce
re erroneū est] Ca. de diuino honore qui clarus eternusq^{ue} ha
betur p̄sens nō iudicat sermo. sed vt sūt humana/ nihil esse p
petuū datū: balbus ostēdit. Aristippus quoq^{ue} stoicus īsignis
oīa vorare et cōsumere tēpus edocuit. Et aristotiles inquit.
Oīa tpe senescere Ingeniosissim⁹ quoq^{ue} ovidi⁹ eādē quā balb⁹
sententiā expressit. Tēpus edax rerū tuq^{ue} inuidiosavetustas
Oīa destruitisviciataq^{ue} dētibus eui: Paulatī nigra consumi
tis oīa morte. Tar. Nescio ego ista: philosophari nūq^{ue} didici
neq^{ue} scio/ sed oratorib⁹ cūctis sine controuersiavlla antecedo
Ca. vt diuitib⁹ oībus hyrus antecesserat. T. Nūc mihi mo
rigerus etvoluptati es: animo bene habeo. Pe. bonus anim⁹
in mala re dimidiū est mali. T. Deus scōus respexit me ali
quis: cū sic laudor. Pe. plege igit^r. Tar. [Squalebat ceco lu
mine thyresia. Ceco luie: falsū est epythetū/ cū lumē cecum
sit nullum.] C. hec tua semp de errore in errorē gradis^r qui
dā proceditq^{ue} oratio. Tar. Quasi hoc epythetum in vicio nō
sit? Ca. Principium tuorū errorum et quasi seminariū est po
esios imperitia: quā e medio oīno tollis: et in ea fūdītus de
lenda occupatusvideris. Nam luminis appellatiōe delectis
simi auctores oculos designāt. Marcialis. Lumina syderib⁹
certant. Maro Immota tenebat lumina. Oculosvero cecos/
et aures surdas frequētissime reperies. Nam (vt alios omit
tam) inquit tybullus. Nunc surdis auribus essevelim. Tarō.
Enarras mihi magnas tricas q̄ meū sollicitāt animū. P. mit
te pluraverba facere. Ad alia progrediendum est. Tardiu⁹
[Plectra dedit clyo calamosq^{ue} thalia. Minerua laurosMi
neruam lauros dare / falsum est poetrida pica. Car. Altius

nihil hu
manū p
petuum.

Facecie.

minerua

quedā de minerua dicēdā vidētur. Aliquid enī sp ad cōmu-
 nem vtilitatē conferre equissimū ē. Minerua itaq; fuit cog-
 nominata: vt de natura deorū tradit cicero. quasi vī ipsa mi-
 netur. Vel vt serui placet: quia sit minues nervos. eo q op-
 timis artibus insudātibus vires imminuūtur. neutroꝝ pfe-
 cto cōtēnenda est sententia. eā cicero ex iouis capite ortā di-
 xit: cui accedit Lucan⁹ inquiēs. Hec et pallas amat patrio q
 vertice nata est. Eandē belli inuētricē memorāt. ob qd bello
 na a nōnullis appellatur: tritonia quoq; cognōiata ē a trito-
 ne lydie flumine: apud quem ipa dea vt est apud herodotū
 virginali habitu pmo perspecta est Maro. Nec dubiis ea si-
 gna dedit tritonia mōstris. virtus quoq; ei cognomento pal-
 las cōtulit: vel a pallade gygante deuicto (vt cicero vult) vel
 a grecoverbo palo qd apud latinos int̄pretat̄ verbero: quoni-
 am hastā vibrare cōsuevit. Lucan⁹. sāguinea bellona manu
 lōgaq; fatigat cuspide. nec min⁹ pclarū hoc q illud iudicādū
 est. Hāc vt omniū artiū indagatricē sed p̄sertim poetices an-
 tiqui excoluerūt: et ei solēne sacru quot annis pēdebāt. Ideo
 cecinit Naso. pallada nūc pueri docteq; ornatē puelle. Qui
 bene placarit pallada doctus erit. Mille dea est operū certe
 dea carminis illa ē. Si mereor studiis adsit amica meis. Et
 quia ad studiū poetice laudis se accōmodātes lauro corona-
 bātur: ideo fit vt eque in tutela musarū minerueq; sit laur⁹
 atq; apollinis. Quod adeo imprōptu est: vt qui secus existi-
 met: impitissimi potius nomen habeat q studiosi. Tar. Hec
 nō tā pēficulate aīo aduerterā. Car. Satis tamen cicero nos
 docuit: in oīb⁹ negociis p̄usq; aggrediamur adhibēdā eē p̄pa-
 ratā diligētīā. turpissima ē quidē excusatio cū quis affert in
 hec incidi: quia nō arbitrabar posse euenire: et vt dictitabat
 Aphricanus. Turpe ē dicere nō putarā. Pe. q ad alios coar-
 guēdos accedit: caueat ne id modo cōsideret q ille infest⁹ sit:
 sed etiā vt habeat nocēdi facultatē. Tar. Satis supq; mihi cō-
 fido. Ca. at nimīū cōfidere demētis est. Nā vt qsq; maxime
 excellit: ita maxie oīz rerū timet euēt⁹. Sapiēter ei (docet cur-
 ci⁹) Nihil eē tā sūmū cui periculū nō sit etiā ab inualido. P.
 Licet socraticis smonib⁹ hec abūdet disceptatio valde tamē
 illud cōsiderādū est: ne diuti⁹ q res tēpusq; exigit imoremur
 proin tardiuū audiam⁹. T. [kalēdisz carol⁹ p .k. vt impitū

Pallas.

tritonia.

In oī re
eē soler-
tiā habē-
dam.

vulgus nō per. c. vt debes scribis]C a. Tibi iperitū vulgus a
scribe: quē cōuētīcula ineruditorū vndiq; sepeferūt: quicq; ex er
rore iperite multitudinis pēdes. sed quoniā hic locus incom
prehēibilis lubricusq; est: necesse erit cōstituere qd accidere
possit in vtrāq; ptē. Impmīs p̄siderādū ē vt supra enarrauim⁹
nō eē scribēdi legē/ s; p̄suetudinē: ipsāq; orthographiā vsū tā
de k. lra. tūmodo desiderare: et ex eo oīno pēdere. Et ideo vt Fabius
docet sepe imutata ē. Nā q̄ de. k. littera dictū ē: trāsserri po
test in diuersas ptes. siquidē nigidiū/ figulū/ nūq. k. vsū i cō
mētariis suis papyrian⁹ est testis. Ab aliis tñ in vsu recepta
est. Quītilianū vba hec sūt. k. quidē in nullis v̄bis vtendū pu
to: nisi q̄a significat etiā vt sola ponat. Hoc eo nō omisi q̄ qui
dā quotiēs a sequiū ponēdā credunt. Hec ille. Altera tñ opi
nio magnos q̄z assertores habet. v̄ba dyomedis hec sūt. k. z
q. q̄. c. littera horū locū possit iplere/ supuacua quibusdā vi
des. sed inuenim⁹ in kalēdis et in q̄busdā similib⁹ noīb⁹ q̄. k.
necessario scribis. Et subdit. k. vtimur qñ a correpta sequiū.
vt kalēde/ kaput/ kalūnie. Verū aut si volum⁹ iudicare: vt q̄s
q̄ doctissim⁹ scribit: ita scribēdū eē censeo. Hec enī cū tpe cō
mutant. Nā multa aliud (vt inquit marc⁹ varro) nūc ostēdūt
aliud aut significabāt. De recte scribēdi q̄z sciētia quā greci
orthographiā vocāt: idē est iudiciū. Tu nūc tardius si qd ha
bes rectius eloquere. T. nescio que egritudo animo meo ob
iecta est. C a. Quasi per nebulā ego scio quib⁹ incōmodis an
garis. Tar. malū video omen. C a. an tibi coruus a manu le
ua crocitāt? Ta. sic nugaris in re capitali mea? Me miserum
q̄nta calamitas animū inuasit. C a. malā rerū exitus: sem
per calamitosus est. P. exue curam: et ad institutū reuertere
Basiati - Tar [basiationes balbicū est]C. Insolentia hui⁹ vocis tuas
ones. forte pcussit aures? Tar. multa mala mentē mihi percutiūt
Nescio quas cōtra legiones parem. nec quibus signis depug
nem ita animus est in merore Nonne hoc miserrimū memo
Catull⁹. ratu est? oratorē galloꝝ sic pessundari? C a. Satis es cōquest⁹
Me nūc certiorē reddas: an catullū aliqñ ispexeris. T. q̄sq;
iste sit catull⁹: eū ocul⁹ me⁹ nūq; vidit. C. tñ gelli⁹ fabi⁹q; ipsi⁹
carmē nobile iudicarūt Ex q̄ multa in rē suā cōuertisse ma
ronē p̄spiciū est. T. qd ad rē? C. audies: Is cui credendū est.
nihil minus q̄ virgilio/ haud scio an magis sic cū lesbia iocaf

Queris quot mihi basiationes tue lesbia sint satis supq. Ta
 Nunc primū video quorsū euadas: curq. nescio quomodo/ qñ
 pleno ore catullū laudaueris. Ca. qd nūc cogitas? Ta. res se
 cus euenire atq. existimabā. vtināq. cū hoc hoste nūq. cōfi-
 gassē. Ca. qto tibi rectius cōsultū foret. exequere tamē. Ta.
 [Attica gemino. tt. scribēdū archiepiscopus i priore latino
 et tiara i latino scribēdū.] Ca. In morositatē iutile atq. odi-
 osā laberis balbo totiēs exprobrādo formulatorū negligē-
 tiā: nisi alios qz auctores abiiciēdos cēses: quorū pluribus li-
 bri mendis ob id cause referti sunt. Pe. male mereri de ime quo pac-
 rente inscitia est. Tar. facio meo aīo volupe. Pe. malarū re- to sit ira
 rū voluptas in merorē cōuertit. Tar. Inuēti etiā sūt qui non scendū.
 modo vba sed vitā quoq. fuderūt: vt in inimicos animaduer-
 terēt. Pe. Immane quidē hoc ē et beluarū simile. Ois enī ani-
 maduersio et castigatio iniuriā vacare debet: meritoq. cicero
 nō audiendos censet. qui grauitē irascēdū inimicis putant.
 Sed de his satis. Ca. hoc loco abiecta oī cūctatiōe breuif. dis-
 ferendū est de his oculis quarū noster hic cēsor ductus iscri-
 ptionēq. refellit. Pe. ppositū laudo. Nā vt ingerere sese i ea
 que nescias arrogātis est. Ita tacere qd sentias/ timidi. Caro Attica.
 Attica (hoc enī primo in discrimen venit) grecie regio a stra-
 bone dici. quā athene ille scientiarū inuentrices cultricesq.
 decorabāt. vbi omēs discipline et ingenue artes floruerunt.
 Ideo sermonē comitate leporeq. fluentē/ atticū appellamus archyepi
 et atticos sales atticāq. venerē in dicēdo cōsectamur. Archi scopus.
 episcop⁹ (nā hoc secundo loco in questiōe ppositū erat) ex ar-
 chy qd principē indicat. et epi ppositiōe: et scopos qd est spe-
 culatio cōsolidat. cui⁹ significatū notū ē qv̄t interpretatiōez ali tiara
 quā desideret. Tiara vō (qd vltimo discutiēdū fuit) gestamē
 est capitis pscū. Ideo iustinus semiramidē caput tiara dicit
 exuisse: eo velamiē vsi sunt postea reges. Iuuenalis de pamo
 loquēs. Posita tulit arma tiara. Nec nos fugiat maronē viri
 li genere eam ptulisse vocem: quam alii femineo inclinarūt.
 Tard. Hec verba in cassum cadunt. Caro. Quid ita? Tardi-
 us. Quoniam aīo meo nihil cōprēdo: sed hoc tecū tacitū ha-
 beto. C. Fidei nō melius credi. T. Licet sapiēt docte/ corda
 te/ cate loqr: et mihi sit thesaur⁹ i lingua scit⁹: nō tñ hec accipio
 Car. tardior es q̄ corbite sūt i trāqlla mari cocleas qz vincis

tarditudine. Tar. Cōtumelias si dicis/audies. Ca. Saluti tibi
hec sūt verba. Tarō. Apage istius modi saluti/cū cruciatu q̄
aduenit. Pe. te iā ad instituta confer. Tar. Pōpa matoneas
prosequor eximias. tute matonianus matonū mato. Mato
neas barbare pro matonianas latine posuisti. J Caro. Illud
marcialis dysticō succurrit: oīa vis belle mato dicere: dic ali
quādo sed bene: dic neutrū: dic aliquādo male. Tar. Quem
matonē appellas? C. Famelicū hominē: sichophātā/sterquil
niū publicū/maliviciū pbiq̄ plenū/edacē/rapacē/avidū/oim
deniq̄ scelerū et flagitiorū sēmen. Tar. Quā inceptas fabu
lam? Ca. Sine me puenire quo volo. Pe. Satis est. Modus oī
bus in rebus est retinendus: nam merito mediocritas illa q̄
inter nimis et parū est a perypatheticis cōmendatur. Caro.
Vt cumulatius supra apparuit eque matoneus et matonia
nus: atq̄ maroneus et maronian⁹: cesarius et cesarian⁹: sylle
us et syllanus prisci retulerunt: quorū rationem cū latissime
pateat ad plurimosq̄ ptineat qui penit⁹ ignorāt a doctorum
cōsortio exterminādi sūt. Tar. Mihi nullū cū doctis cōsor
tiū est. Pe. Tamē q̄ ad p̄bos p̄pinitate proxime te adiun
xeris: tā optimū est. T. Atq̄ vrit pectus seua puella meū:
libidinosū te sp̄ oñdis. J C. Es ne forte in eorū cēsēd⁹ nume
ro. q̄ cū verbis philosophatur vita luxu ⁊ inertia defluit. Recte
qdā p̄cipere vidēt q̄ cū grauiorib⁹ seuerisq̄ rebus satissēcim⁹
ad iocos faceciasq̄ animū nostrū trāsserri haud inutile arbi
trātur: modo ne qd cōmittam⁹ qd alios offendat quo in gñe
(vt inquit cicero) Nō mō plaut⁹ noster ⁊ atticorū antiq̄ come
dia: sed etiā socraticorū libri referti sūt: multa q̄ multorū fa
cete dcā q̄ a sene catone sūt collecta q̄ vocant apothegmata.
Est ei nature hūane innata qdā vrbānitas festiuitasq̄: ab ho
nestis actionib⁹ mīme aliena: q̄q̄ hoīes sint multū diuersi/ ac
disparēs. Aliis incredibilē t̄buit natura grauitatē. Ast reliq̄
quonismō oīb⁹ affabiles eē gaudēt. Hii v̄sūtū et callidū inge
niū tenēt prōptissimū ad oīa simulāda et dissimulanda. Illi
simplices ⁊ apti sūt oīaq̄ plane agēda putāt. Vn⁹ ē ad volup
tatē p̄p̄ior: alter ābitione poti⁹ vexat⁹ ⁊ gloria. Studia itaq̄
sue nature singuli metiāf. Id ei maxie quēq̄ decet: qd vi qdā
naturali i n̄ris mētib⁹ isitū ē. In ip̄is itaq̄ liberiorib⁹ locis:
vel a seuerissimis cēsorib⁹ admissis aliqd p̄bi īgeni sepe lu

Matone
us et ma
tonian⁹
dicitur.

Iocos nō
esse dam
nandos.

hoīm na
tura est
m̄tiplex

men elucescit. Tar. Nimiū longas agis ambages: nimiū mo-
rologos sermones habes: ego ad reliqua festinabo. Ca. festi-
na: sed testudineo gradu. Tar. [Merdosus scribis quid carmi-
na digna cloacis. cloacā hic barbare valla in raudensē refe-
rente ponis] C. pluribus modis indignis te molestū prebes
Ta. omni in re quid veri sit indagari decet. Ca. Ast quid sit
cloaca non recōdita quadā ratione cernitur: sed ē in p̄mptu
Tar. tu igitur hoc nobis expone. C. Id facilius abs te gustu
sentiri: q̄ a quouis alio explanari potest. Pe. Facete. Tar. Nō
idcirco meis conatib⁹ obistas. Car. eos contēpnere et reiicere
malo. T. cur nō de cloacis aliquid discutis? Ca. has partes ti-
bi agendas relinquo. Pe. haud tamen absurdū est minima q̄
que expendere. Ca. Faciam: sed ea ratione vt rei fetide non
adhibeatur vborū obscenitas. Omnis itaq̄ de cloacis duplex
est questio Nā et vnde hec vox trahatur. et proprie quid ostē-
dat indagandū est. Aliqui e greca voce cloacā ortum habu-
isse tradunt Festus pompeius affirmat cloacā a cloare qđ est
foedare/ inquinareq̄ deduci Est autē cloaca receptaculū oīm
sordium ⁊ immūdiarū: per qđ sordes colluiesq̄ defluūt:
q̄obre scribit vulpian⁹ ad salubritatē citatū ptinere: vt cloace
purgē et rescecē Nā ⁊ celū pestilēs ⁊ ruinā minant̄ imūdi-
cie cloacarū Tota autē vrbs romana pēsilis erat cloacis: septē
annib⁹ (vt igt plini⁹) a marco agrippa corriuatis q̄ cursu p̄ci-
piti toti⁹ vrbs sordes ī tyberī deferēbāt: qđ iuuenal⁹ carmē vi-
des inuere Vernula riuarū pinguis torrēte cloaca. His itaq̄
expositis: q̄le sit id qđ q̄rebat̄ itellectū puto. qđ respōdes tar-
diue? Tar. caput prurit. Ca. īsanie indicium est. Tar. animi pē-
deo: nescio q̄ nou⁹ subito meror obiect⁹ est. spero tñ tps illud e-
uenturū. q̄ mihi ad hec refellēda copie suppetāt. C. Istud erit
quo die orch⁹ ab acheronte mortuos remittet. Tar. Spero tñ
Ca. Sperare qđ asseq̄ nequeas/ leuitatis crimē arguit. Ta. qđ
reliq̄ est pcurrā [Heu qđ grata tibi mal⁹ abstulit ocia liuor.
qđ ocia incōgruū ē: q̄ ⁊ antecēdēte ocia numero discrepāte]
C. Hec impitia sine dubio finē ⁊ modū oēs transit Nōne hec
pticula q̄ frequēter ē iuariabilis: copulās sermonēq̄ piūgēs
q̄p vinculo int̄ponit̄ orōni. et laxa ac diffusaverba: more ca-
thene deuincit Hoc ignorare non solū est imperiti/ sed eciam
omnino delirantis. Tard. Nunc demū me miserū et infelicē

g.i.

Ioci.

d cloacis

q̄ pticla

esse sentio. Codex quem defero me prodidit. Ca. Alter fur-
isti bellerophon. Ta. factum est. Illud fieri infectum non potest
proh dolor nunc primum pudet quod prius non puduit usque fu-
it. Ca. prius te cauisse quam pudere equum fuit: non mihi huius pla-
cent qui quando male fecerunt purgant se. Tar. pre dolore lo-
qui nequeo. Pe. satis diu deflesti: id quod restat nunc perlege
Tar. faciam ut potero [Ledenque putas dissociare genus. dis-
sociare in ista significatio balbicum est] Car. tibi nec incipien-
di ratio, nec finiendi modus ullus inest Putabam que in prin-
cipio de hac vocula latius disserueram tibi ad errorem deponen-
dum suffragata fuisse. T. ea non amplius recordor. C. turpe
est valdeque odiosum: virum natu grandiore, in re presertim tam
manifesta oberrare. Ta. loquar ne quod pace tua liceat dice-
re? Ca. loquere. Tar. sed caue ut clanculum hec sint dicta. Ca.
Erunt perinde ac non dicta. Tar. audacter iam fabulabor: mi-
hi non est dedecori si doctrina neque institutum neque ornatus vi-
deor. Ea enim natura nimium iniqua contexit atque abdedit: que in
multis ita imperfecta, quodammodo manca est: ut nil laude
nature per dignum assequi valeant. Ca. hec sententia multum a veritate dis-
stantia. crepat. nec quaquam hoc errore duci oportet: ut suam segnicie-
m atque securdiam in naturam ipsam transferat. que omnes vires ad com-
munem hominum utilitatem videtur contulisse: magnamque adhibuisse
sollertiam: ut nos omnes participes rationis efficeret. et quan-
dam insatiabilem veritatis perscrutande cupiditatem mentibus
nostris infunderet. qui bonis igitur artibus dediti rerum expe-
tendarum, fugiendarumque delectum habent: et omne tempus in cogi-
tatione ac scientia collocant. in omni virtutis genere facile ex-
cedunt. At qui languori desidieque se dedunt: et a laboribus ad
ignauiam profugiunt: eosque deferri volunt quo ab appetitu ipso
deducuntur: ubi per luxum atque luxuriam etas defluxit. na-
ture frustra auxilium implorant. Non enim quasi diuinavir-
gula res scitu dignissime suppeditantur: studiis, sollertia, at-
que vigiliis animus prudentior fit. Sed hec dicta sint satis plu-
ra vero in hanc sententiam a philosophis disputatur: deinceps
de nostra materia differendum est. Tardius. [Quam sube-
ant animo gagyni obliuia nostro Subeant animo incongru-
um est datiuo vel ablatiuo pro accusatiuo posito] Carolus.

Nullus est a te pretermittendus locus quo minus omnis tua vir-
tus ingeniūq; notesceret. Tar. prestiti quod in mea fuit potes-
tate. Omnis namq; vita in disciplinarū cogitatione versata ē.
Ca. tempus cū studio amisisti. Tar. et si non fuerim quod in-
tendebā assecutus: voluisse tamen abūde pulchrū atq; mag qd fit a-
nificū est. Ca. In omni consilio capiundo diligenter ponde- gendū ī
randū est: quanta illa res sit quā efficere volum⁹. ⁊ id velle negociis
debemus quod est ingenio nostro cōmodatū. Magna etenī huānis.
adhibenda est ratio neu maiora: neuē minora moliamur/ q̄
vires nostre postulent: nihilq; (vt aiūt) minerva repugnāte est
agendū. Tar. aberrare ad alia incipis. Ca. a suscepto sermo
ne non declinabo: non tamen admodū est inutilis huiusmo-
di rerū exquisitio: sed ne aberrare me credas tecū ipse medi-
tare et attētius cogita (nam ad obiurgandū inuitus quidem
venio) q̄ parū tibi ipsi constes q̄ turpiter in apertissimis etiā subeo cū
claudices. adolescentuli p̄mis imbuti elementis verbū sub- datiuo.
eo quod in questione positū erat: dandi casum equa ratione
accusādūq; sibi copulare intelligunt. T. ad hanc opinionē ani-
mus non mihi reuocabitur ni sentētiā tuā locupletibus testi-
moniis accumules. Ca. a sana mēte nō proficiscitur in his he-
rere que non magnopere declarationem preceptaq; desiderāt
vt tamen satisfactum tibi dicas: hec gntiliani verba accipe.
Nobis vero natura aduersus exanimes ingenuit non solum
miserationē que cogitationi nostre subit: sed etiā religionē:
nasonis quoq; carmen est. Non mihi pyerides subeunt dria-
desq; puelle Quintus curtiū vero huic verbo dandi casum
adiicit Sera penitentia subiit regem. Tar. me miserū Nihil
ia habeo qđ subuenire opitulariq; mihi possit. Ca. muta igif
hanc mentē: iracūdiā exue: ne sis in errorib⁹ pertinax Qui ei
id in quo peccatū est exequif: neq; corrigit quod sciat a pluri-
bus rephēsū: eius salus omnino desperanda est. Tardiu⁹
Ista postea videro: nunc ad alia me transferā [Oblivia bal-
bicum est] Carol⁹. Te profecto omniū bonarū artium lon-
ga exhaustisse oblivia hisce verbis ostendis. Tar. Mitte ista
loqui. Nihil laude dignū alios īcessendo p̄seq possumus Ca.
Vtinā tibi ipsi hoc documentū accōmodares. Pe Sic ē hoīz ī nēo seip
geniū vt ī alios delicta clari⁹ cernam⁹ q̄ in nob̄metip̄is. Aliena sū nōscit
g.ii.

eniviciavt docet seneca in oculos habem⁹: a tergo nra snt
Ca. Hoc in genere tardiu⁹ noster in exmplo est: cuius quanta
sit doctrine aut ingenii gloria ex hoc maxime nosci potest.
Quippe hac vocē obliuiavt minus aptam minusq latinā dā
nat atq reicit. Tar. Et tu negas? Ca. Virgilius id negat q in
sua enei. inquit: latices et lōga obliuia potāt: Et ovidius fre
quēter hac vocē vsurpat. Tar. Ad hec cogitāda animū nō cō
tulerā. Pe. In omni re gerēda priusq incipias. matura cogi
tatione opus est. Tar. Ira cogitādi spaciū subripuit. Ca. Qui
sibiipi aut aliis recte cōsultare cupit: ab omni animi pertur
batione vacuū esse debet. qđ nisi ad trāquillitatē noster reuo
ces animus rationi nō satis obtēperat. P. Immo cōstantia q
in oī cōsilio. capiundo seruanda ē. nisi animo sedato retineri
nequit. Sed hec dicta sufficiant. Nā cū modus ad omnē vsū
vite referri debeat: maxime tamē sermoni videtur adhiben
dus. Ca. Nūc igit tardiuo relict⁹ est dicēdi locus. Tar. [Am
biciose tumes terdiuo noīe. Terdio et nō diuo dicendū ē]
Ca. ira te huc et illuc rapit atq ad dicendū impellit: cū qua
nil recte loqui nec cogitari potest. Nā si mēte defecata cogi
tationeq: istius versiculi sentētiā cōplexus esses: quouis pfe
cto q isto modo loqui maluisses. Tar. Quid ita? Car. Quo
niam eo versu quē nūc reicis atq dānas. sūmā laudē es asse
cut⁹: cū tamē nil tā eque delectat animū q pprie virtutis cō
mēdatio. Tar. Cur hoc mihi sit honori nescio. C. Prope ad
est vt fiat palā qđ celatū est atq occultū vsq adhuc. Tar. Isti
qdā orōi edyppo op⁹ est cōiectore: q sphynghi intpres fuit. C.
cōpositio Aliqd igit ex quo id elucescat dicēdū ē. Magne veteribus
ex lib⁹. (altius qdā reppetā) vt qntilian⁹ ē auctor cure fuit gratiā di
cendi ex paribus similibusq: v oculis acquirere. delectatus est
ī his publi⁹ Virgili⁹. Sed maxime in eo genere Cicero labo
rauit: que omnia exemplo planiora fient. Ciceronis in catili
nam verba sunt. Non emissus ex vrbe. sed immissus in vrbe
videat. Et alibi. In hac calamitosa fama qsi in aliqua perni
ciosa flamma. His duabus auctoritatib⁹ tertia maronis adi
cia. Puppēsque tue pubesque tuorū. Tale igitur aliquid ī hoc
carmine apparet vbi tardiu⁹ vna imutata littera terdiuus ap
pellatur. Vide queso tibi quantū laudis accesserit. Ipsi cesa
res omnium gentium/omnium seculorum/omnis memorie

facile principes: quibus ortus occasusque paruerat diuivoca-
 ti fuere. Tu autem ob egregiam virtutem/ preclaramque facinora:
 terdiuus (balbo iudice) appellari meruisti. Vt igitur nume-
 ris nostra claudas oratio: viue alacris terdiue. Irrideat iscia
 turba. Viue alacris maius cesare nomen habes. Tar. Sat ha-
 beo: bene dixisti nunquam vidi melius loqui: ex doctrina id mihi
 nois inditum est. P. Festiuissimum suauissime carole tibi sermo
 inest: sale plurimo conditus et faceciis: vbi omnia inter se sunt
 apta et conuenientia: vt semel dicam omnes dicendi veneres com-
 sectaris. Ca. quid tantum mihi tribuis/ quantum ipse nec agnosco nec
 postulo: humanitatem tuam declaras. Sed quauis elaborandum sit qd in ser-
mone ob-
seruandum
sit.
 vt sermo lenis ac suavis habeatur. cui lepos insit et venustas
 Multo tamen est cura maior adhibenda: neu quid molle et effe-
 minatum ac rursus ne quid petulans et obscenum inter loquen-
 dum excidat. Nam vt animus perturbatione: sic lingua turpitudi-
 ne carere debet. Et mea quidem sententia modeste loqui prius est
 quam cogitare prudenter. Prudens namque cogitatio vni soli predest
 et in seipsa vertitur. Sed modestus sermo ad commune omnium
 utilitatem conferre videtur. Pe. Immo nulla alia re magis ani-
 mus ad virtutem retrahitur quam oratione prudentium. Alia est ta-
 men ratio: cur nihil obscenum aut illiberale fari deceat. Nam
 vox mentis est nostrarumque cogitationum quasi index. et sermo ip-
 se vicium aut virtutem indicat inesse moribus. sed longius pro-
 gredi non est consilium. tu nunc tardiue tende quo cepisti. Tard.
 [Casside mars posita posita luget egide pallas Luget u pro-
 ducta balbica licentia corripuit.] Carolus. Nulla ne veter-
 is discipline tibi uesti verecundia? nulla sane mentis viget in-
 dustria? puelluli qui primo pubescunt dictionibus permuta-
 tis carmen sic esse legendum. Casside mars posita luget po-
 sita egide pallas. facile animaduertunt. te ipsum ne decipis an alios
 decipere tentas? Prudentie partes sunt ab aliis non falli: bo-
 nitatis alios non fallere. Quod maius elige. nam si alterum
 effugies crimen/ in alterum incidas necesse est. Tar. Vis tecum
 aperte agam? Ca. cupio: nam ex occulto et insidiis agere perfidie est
 Tar. Multiuage perturbationes motusque animi ad hec effun-
 denda me deduxerunt. Ca. te ne facti piget? Tard. In dubio
 sum: animum equidem expleui. de inimicoque sum ultus Petr.
 fugiendum est illud imprimis ne appetitu temere assentia-

De ser-
mone

de diuer-
sis hoīm
morib⁹.

mus Nam vbi libido preest: ratio obtemperare coacta ē. C.
Qui secundis rebus et ad suā voluptatē fluentibus elati ani-
mos effrenatos gerunt: eis fortasse aliqua venia debetur qp
pe in magna felicitate minima modestia est. Illi vero: qui ob
scuris orti parentibus in parua tenuiq; fortuna collocati ne-
q; modū neq; tēperamentū vllum retinent: eorū iure optimo
damnanda reitiendaq; est nequitia Tar. Ad me ne tuus is-
te sermo refertur. Ca. hoc tibi considerandū relinquo. T. ca-
ue ne extra modū pdeas. Ca. operā dabo. ne dubita. P. pbe
Nam cū omnis nostra actio tum sermo in primis est ad me-
diocritatē reuocandus. diligēterq; considerandū est quib⁹ cū
verba facimus: vt ad eos oīs nostra cōmodetur oratio. Nec
enī solum loquentis: sed etiā multo magis audiētis cura est
habenda. sermoneq; eo vti decet. qui et danti sit utilis et acci-
pienti non molestus. Caro. recte sentis. nā omnino si quicq;
prudētis est. nihil est profecto magis: q̄ verba sua quatenus
delectationē habeant considerare. Tar. philosophari nescio.
Ca. igitur dic quod scies Tar [Musa iocosa mihi est: s; sūt
sine crimine mores Vitaq; labe caret. Mentiris hieronyme
barbare] Ca. hoc probe noscis. Tar. id lubens facio: licet pa-
rum acerbitatis hec habeat obiurgatio. Car. Ex paruis sepe
magna intelligūtur. Interdū tamen malis displicere vtile ho-
nestūq; censet. P. Idcirco oportet habere delectū improbi et
probi. Alteri⁹ enī iudicio nihil est faciendū. alteri vero sum-
ma auctoritas tribuēda. Caro. facilis est hec delectio. P. im-
mo vō oīm difficillima: tā magne sepe numero existūt ī ani-
mis varietates: hūc sūmissū ⁊ abiectū aliū sese nimīū efferē-
tem vides. Iste ad rapinas p̄siliū omne reuocat Ast illi⁹ lar-
gitio bonorūq; p̄fusio dānatur: plures etiā multitudinis iur-
dicio ferūtur. hic blandiciis capitur: alterū grauitas delectat
Sūt q̄ ad voluptates: sūt q̄ ad hōres īgeniū applicēt In paucis
admodū vā sedatio pturbationū mod⁹q; dephēdit. Adde q̄
crebro morū/īstitutorūq; fit pmutatio: nec disparib⁹ etatib⁹
eadē officia tribuūt Adolescētia qdē a libidinib⁹ arceri neq;
Morositas senib⁹ ē comes: media etas ābitiōi poti⁹ inseruit.
Prudētis itaq; ē q̄ quēq; deceat ex etate p̄cipue iudicare. T.
de his nihil mihi est dicendū. Ca. igitur has ineptias ad exo-
diū duce quas ad odiū iādudū perduxisti. Tard [Ego tanq̄

forex meo in dicio me prodo: forici tuo in dicio te pparas.]
C. Vah callidus censor qd animaduersione dignū adinuenit
Pe. aliquid querendū est/ ex q̄ magis emergat qualis sit hec
de forice ppatio. Ca. tibi obtēperabo. Illud vero pmo est sig- **Sorex**
nificandū foricis esse propriū vel stridere clari⁹ q̄ mures: vel
strepere magis: friuola presertim erodentes: cui⁹ in dicio vo-
cis plerūq; per tenebras quoq; transfigūtur. hinc plautinū il-
lud Confessorē te faciā forica venia. quod emulatus est ap-
tissime terētius ingens. Egomet meo in dicio miser quasi so-
rex hodie perii. vtrūq; balbus noster imitatus facetissime di-
xit. Ego vero tanq̄ forex meo in dicio me prodo. Tar. tuo q̄z
in dicio aliis iste patefact⁹ est locus. Pe. ut ad p̄munē utilita-
tem studia nostrā pferamus natura ipsa magistra et duce ad-
monemur. C. quo min⁹ noster ferend⁹ est qui omnes nervos
ad alteri⁹ cōtumeliā intendit. Tard. ira cogit. Pe. at ratione
vti oportet. Et qcqd agas (vt dicitur) agere considerate. Nepe
hoies reliquis animātib⁹ mente sola et cogitatione distinguū-
tur. Sed heus tu es ne hic libelli finis? Tar. ope inchoato: et
prope absoluto: quedā balbi crimina tanq̄ fastigiū imposui.
Ca. memēto opus esse vt omni careat labe qui alter⁹ crimi-
nari paratus est. T. [Balbus nulla dispensatione vsus quadra-
gesima carnē vorauit ecclesie diuine p̄temptu] Car. Id ei au-
toritatis extrema valitudine laboranti vir sapientissim⁹ cō-
tribuit angelus cato (quē honoris causa nomino) vienne ar-
chieps. hui⁹ memorie sine cōtrouersia philosophorū p̄nceps.
quo probiorē non facile alter⁹ reperiēs neq; fortasse solvidet
O turpē notam temporū nostrorū. in hos maledicos qui alie-
nam famā ereptū ire gaudent: non animaduerti? Nihil ē ta-
men quod his tuis verbis admirer. Quippe vetus istec tua
est militia. ad hanc te natura genuit: vs⁹ exacuit: fortuna ser-
uauit. Pet. Sepe necessitate fit vt quod plerūq; turpe haberi
solet. inueniatur non turpe. Ca. vt hoc tibi magis perspicuū
sit eo tēpore medicorū monitis balbus obtēperauit. quū vel
parēdū fuit vel vita cū morte cōmutanda. tam grauis mor-
bus adolescentulū inuaserat. Tar. ista nescio medicus nō sū
Ca. Non sed vna littera plus es q̄ medicus. Tardius. mitte
male loqui. Carolus. quum vt dignus es dico bene non ma-
le loquor. P. Nulli est exprobranda paupertas. C. fateor/ sed
g. iiii.

iusiuran-
dum.

cur non
sit peccā-
dum.

nulli esse
detrahē-
dum.

vbi ad paupertatē accessit infamia fedissima paupertas fit.
P. superest ne aliquid adhuc? T. [Superest quod balbus spreto iure
iurando in cordigerorum scolis in me inuectus est.] Pe. Nullum
vinculum ad stringendum fidem iureiurando arctius esse potest.
Ca. ut inquit actius neque fidem dedi neque do infideli cuique. T.
cur tam insigniter in me balbus contulit iniuriam? Ca. quid unquam is
egit quod male tuo gratum esset animo? Non mulierosum nec
mendacem, neque aleatorem, aut furacem, aut ebriosum te censuit. non
te virum leonium et meretricum contubernium vocavit. Numquam pro-
tulit multis viciis tibi animum esse inquinatum. tantummodo de
fedissimo, teterrimo bonarum litterarum parricidio graviter ido-
luit. maiorum nostrorum calumniatores crebro execratus est. Quod
genus iniustum atque impium ab omnium hominum communitate exterminandum
esset. P. Sermonem iam cohibe. satis est mihi perspicuum, et
quid tibi videatur, et que sit inter utrumque controuersia: nunc
nulla dicta dicam. et operam omnem studium curamque conuertam, si ad
aliquam probitatis speciem illius animum reducere liceat. Ta. quid
tecum tacitus susurras? Pe. paucis verbis tecum loqui est animus.
Ta. aurium tibi operam dabo. Pe. tuam prius astringe fidem, nil
mihi simulati relaturum. Ta. meam astringo fidem nil tibi simu-
lati relaturum. Pe. equum facies. nam aliud agentes aliud simulantes
perfidi et maliciosi sunt. ex omni eius vita simulatio ac dissimulatio
tollenda est. Imprimis igitur scire expeto: quid cause ad balbum incessendum
tuam mentem exacuit? Ta. gloria. Pe. Si gloriam queris scelus absit. in quo
nulla potest esse gloria. Ta. scelus ignotum esse arbitrabar. Pe. quod vere philosophus
cognomento protheus dicebat: virum sapientem non peccaturum
esse et si peccasse eum dii hominesque ignorarent. Non enim metu
aut infamie causa non esse peccandum puto: sed iusti honestique
studio. Ta. ast inimici mei incommodo: meum agere commodum
volui et fas fuit. Pe. propter suum quisquis emolumentum violat
alterum humani generis hostis censendus est. magis enim arbitrandum
erit esse contra naturam. homini detrahere sui commodi gratiam
quam omnia incommoda subire. Ta. quouis modo propria utilitas
sectanda est. Pe. Qui utilitatem virtuti anteponunt, dirimunt
omnem humanam societatem: qua sublata fides, probitas, ceteraque
virtutes funditus tolluntur. Tardius. Expedit quandoque malum
esse. Pe. nihil expedit quod non deceat. utile enim

putare quod turpe sit perniciosissimū est. Ta. Quātūvis phi-
 losophare me ab hac sētētia nūq̄ amouebis/ q̄n aduersus hos-
 tem mendaciū fingendū esse putē: si presertim id occulto fieri non esse
 potest. Pe. fides etiā hosti seruanda est: nec cadit in virū bo-
 num mentiri tardiue Est enī hoīm nature: quā sequi sūmope mentien-
 debemus maxime amica veritas. De fide ac religiōe (vt ait
 seneca) scias agi vbiq̄ de veritate tractatur. nec aliquid ce-
 latū fore arbitrare. Hi etenī vsus sophoclis sūt in ore semp
 habendi. Hic nihil occulte: qm̄ cūcta tuens. Et cuncta audiēs
 vna reuelabit dies. Ideo sapiens poeta dixit veritatē filiā eē
 temporis. Tar. Quicquid dicas licet aliq̄n sui cōmodi causa
 a fide iusticiaq̄ discedere. Pe. hoc dicto nihil tetri? nec fedi?
 excogitari potest: nec credo pestē maiore in vitā hominū in-
 ualisse: q̄ vt p̄moditas honestati preferat̄. honestas enī (vt ait
 cicero) omni pōdere grauior est habenda q̄ reliqua oīa: velut
 zenoni est visum sola expetenda est. Tardi. hec verba meas
 aures obtūdunt. Ca. licet pace tua verba pauca loqui. Pet.
 licet. Ca. operā et sumptū perdis. Pe. quid ita. Ca. qm̄ stulti-
 tia est venatū ducere inuitas canes. Pe. scio/ tentare tamen
 volui. Ca. vna opera ex pumice aquā trahere voluisti. Petr?
 quid igif̄ restat? Ca. qm̄ rem elocuti sumus oēm tuū integrū
 syncerūq̄ iudiciū expecto. Tar. idip̄sū ego expecto: sed facit
 glorie ac noīs mei meōr sis. Pe. Hec ad iudicandū erunt fa-
 cillima. Tar. vt lubet. modo mee gl̄e ratio habeatur. Pe. Iu-
 dicis est in causa verū sequi. Tar. verū est me sapere. Ca. sa-
 pis multū ad geniū Tres iudicabit/ modo petr? sanā habeat
 censurā. Pe. Si persarū montes qui esse aurei phibentur/ aut gygis an-
 mihi gygis anulus condonaretur: cuius cum palam ad pal-
 mam cōuerteret a nullo videbatur: ipse aut oīa videbat. ave-
 ritate minime oberrare. Ca. sic facile spectatur vir qui īgenio
 est probo. cū ad malefaciendum ei potestas vel etiam oppor-
 tunitas datur: si id non facit. Pe. Nulla est res tanti aut com-
 modum vllum tam expetēdum: vt viri boni officiū amit-
 tamus. vbi enim est turpitudine ibi utilitas esse non potest. T
 timeo tamen. Carolus. Tuo ex ingenio mores alienos iudi-
 cas. Tar. semper cauere sapientissimū est. Ca. ab improbis
 cauendum est. Tardiu? virtus est vbi occasio admonet esse
 improbum. Caro. malicia certare tecum miseria est. sed pe-

gygis an-
 nulus

fētētia iu-
dicis de
tota dis-
putatiōe

Amici-
tia.

tre dudū sententiā tuā exopto. Pe. Vide ne tacere sit recti-
us? Ca. Iudex es. tuū officiū equum est colere et facere. Pe.
Quod facturū dixeram nō imutabo. Ca. sententiā igit̃ p̃nū-
cia. Merum ius rogo. Pe. Te īpetrare oportet quādo equū
postulas. Tar. Hic aures magis sūt adhibēde. P. vt a sūmis
hoībus sapiētissimisq; accepim⁹ qui alterū violare conat̃ vt ip-
se aliquid emolumenti p̃sequi valeat. ab omī equitate longe
abesse videt̃. Suū etenī cuiq; malū poti⁹ ferendū est q̃ de al-
terius bonis surripiendū Siquidē vt exigit ipsa nature ratio
si vir bonus est qui prodest quibus potest nocet vero nemini
Nihil est profecto magis vituperandū: nec vlla pernicies vi-
te maior inueniri potest: q̃ aliorū fame atq; laudib⁹ quasi esu-
rientē lupū inhiare Hec cōsideratio si mentē tuā quādoq; sub-
iisset (aduers⁹ te tardiue mea nūc dirigetur oratio) non tā ter-
trū facinus ab hoīe libero prorsus indignū admittere contē-
disse. vt balbi dedecore atq; infamia (talis enī in animo tuo
fuit cogitatio etsi ad id non puenieris) inanē glāz popularēq;
aurā captares. cuius nec accessione meliorem vitā fieri. neq;
discessiōe peiorē p̃spiciū esse debet De illi⁹ doctrina supuaca-
neū est dicere: cui quidē aduersari sine dedecore non potuisti
Non hercle tam dispari precio arma glauci et diomedis ex-
istimata fuerūt. sed quoniā e multis malis malū qd minimū
est semp eligere debem⁹. muta hanc mentē. exue omnē ira-
cūdiā. stultitia est te illi esse iratū cui⁹ sapientia plus potest.
Animi p̃statiā sume/ q̃ oīm ē dñaz regina virtutū (et vt ī ser-
mone trito dicitur) pridie caue ne facias qd pigeat: postridie
tuū animū moderare: patiētīā cole: qd optimū est erumne cō-
dimentū: disce bñficiis poti⁹ q̃ p̃tumeliis cōtendere Improb⁹
est homo qui beneficiū sit sumere: et reddere nescit Tū autē
doctissime carole operā amico dedisti laudabilē/ probā/ et sa-
pientē/ et sobriā/ quod pauci solent. Sunt enī admodū rari q
amici certi fient. Sūmis igitur laudib⁹ efferēdus es. Nam q
non defendit iniuriā cū possit: neq; propulsat: peruerse facit
vt enī grauiter et vere in moraliū libris docet aristotiles. Il-
le videtur studios⁹ esse: qui rebus gerendis quādoq; amicū si-
bi ipsi p̃ferat. Tar. Nihil vnq; fedius/ turpius/ flagicios⁹/ atro-
cius/ inhumanus/ fieri/ dici/ cogitari/ potuit: veteratores/ va-
fri/ legirupe/ sycophante/ parricide/ mee fame noīs glorie vir

tutis raptores nequissimi. Sed quid cesso quid sto. quid mor-
ror. ibo ibo: introrūpā in domū. Nusq̃ edepol me in crastu-
num p̃spicietis diē. Pe. vt sese repente hinc arripuit. Quāto
furore incedit. vt brachia iactat: vt caput agitāt. Tardius.

Qui modo sublimi scandebam noīe celsa

Sydera: qui nulli fuerā virtute secūdus:

Spernor/et inuisū merens inglorius euū

Duco: Nec tantos possum finire dolores.

Magna repente ruūt: sūmis fors dira. negauit

Esse diu: varioq̃ fluūt mortalia lapsu.

Vos eterni ignes mūdi quibus ima regūtur:

Vos precor imissis elemēta exurite flāmis

Terra neget fruges: Nullā vaga cynthia lucē

Prebeat: et mūdi moles operosa laboret.

Nullus nullus sum: totus totus occidi. Nescio vnde auxilii /

presidii/ profugii/ mihi copiam comparem: aut expediam. ia

ctor/ crucior/ agitor/ stimulo/ verfor Non vidi nec audiui nec

pol dici aut fingi posse credo/ hominem infortunatiorem. sū

penitus. perditus: tot mala mestitudoq̃ obtigit: male res plu

rime se agglutinant. Multa mala mihi in pectore acra et a

cerba perueniunt: que me miserum macerant: que me mise

ria et cura contabescunt vt me in tricas conieci: presagiebat

iam pridem animus: proh dolor/ redactus sum vsq̃ ad hoc de

decus: metus membra occupat. onustum porto pectus dolo

re: abundat cor amaritudine: animus merore mortuus est:

Vndiq̃ me ira/ pudor/ pavor / terror agitant: hominem me

miseriorem nullum esse opinor Quid dico opinor? certo scio

sic corpus stimulis foditur. Erūnis meis hec dies prestituta

fuit Pessima hec mihi lux hodie illuxit: de capite meo hodie

fuerunt comicia. Ita dolore angor ⁊ inopia argentaria Quid

agam? quid faciam? quid / quod/ vbi / nihil nihil est auxilii.

Nulla nulla est gutta cati consilii: quo me vertam. nescio /

ignoro Nullum est homini perpetuum bonum. que leticia in

quem merorem versa est. Olim tantam gloriam habui Equi

dem adhuc orator sum. sed procedit parum. Omnes irrident

Quidni facile est miserum irridere: vbi vbi moror vbi asto?

Sum non sum/ viuo non viuo. Quis me in pristinum restitu

et locum? Siccine tam benemerenti tam mala refertur grā?

Necesse est versis gladiis depugnare: imo ambulabo in ius

conq̃stio

Tardiui

leges a-
micitie.

deferam qui meam famā praeceptū ire gaudent. Quid medi-
tor? quid loquor? Animi pendeo, cor contabescit, quasi in a-
quam ponas salem. manifesto teneor. quo igitur fugiam im-
brem perpetuum laborem, algorem, sufferam. Scio quan-
tum malarum rerum sustineam. Arripiam ne mihi decurso
in spacio breue quovite reliquū est? si morior de cōmuni utili-
tate plurimū detrahe. orbata penitus erit eloquētia. Quid
ad me refert: diffinitū est effugere istas erūnas. Ibo ibo quo
me ducēt pedes: quo me fortuna et error trahēt. Certum est
mihi ante tenebras cōsequi tenebras. Pe. Inest erroris ma-
cula huic hoī in pectore: que elui neutiq̃ potest. Car. due res
que lāguorē afferūt ceteris secordia et īperitia. quēq̃ ad cō-
tumeliā exacuūt? Pet. Error id p̃cipue agit. qui fons ē frau-
dū, maleficiorū, et scelerū oīm. Sed quā nūc p̃sciētie labem:
in pectore eū cēses habere? Ca. Scio si p̃ncipiū malū ⁊ nequā
est: male resverti. Nā ille ē vere malus ⁊ nequā: qui tāq̃ mus
semp̃ rodit alienā famā. P. Novi hoīm mores maleficos, ia-
ctatores, meri p̃fidētes, garruli, maliuoli, qui alteri de nibi-
lo dicūt cōtumelias. Ca. Isti qdē nō ṽbis ⁊ disputatiōe philo-
sophorū, sed vinculis ⁊ carcere coercēdi sūt. Pe. Tu tñ carole
boni viri officio fūct⁹ es amico operā dādo. C. mea sentētia
tardo amico nihil est iniqu⁹. Pe. Nisi iniusta ab amico petā-
tur: tūc enī nos tardos eē decet. Nāq; et nō tribuere qd̃ recte
possis. et tribuere qd̃ nō fuit equū cōtra officiū ē. Ca. hoc p̃-
fecto deliberādi genus nō cadit int̃ bonos: nec amicitia a vir-
tute diuelli vnq̃ potest. Petrus. Rari sunt admodum tales.
Nostro enim tempore homines amicitiam metuntur emo-
lumentis et commodis (et sicut refert plautus) vt cuiq; homi-
ni res parata est amici sunt ita firmi. Si res lasse labent. Iti-
dem amici conlabescunt. Res amicos inuenit. Carolus. Nō
ego has amicitias pluris existimo: q̃ viciōsam nucē. Petrus
Tecū sentio. Nā q̃ īgratū amat: operā oēm perdit. p̃bis aut̃
qd̃ bene fit haud perit. S3 hec hacten⁹. C. Reliqui ē vt īmor-
tales tibi grās agā: qui hūc diē operam mihi dedisti nec ad
aliud negociū occupari passus es. Equū aut̃ arbitror vt mi-
hi ignoscas. si tuas oppleui aures nimia ṽbositate. Adūfari
nāq; vicio nō meo: morileg⁹ fui. P. imo ipsa mihi opportuni-
tas nō potuit opportuni⁹ hodie aduenire: Sic hylaritate mihi

est animus onustus: si prater spem tantū mihi gaudium eue-
nit. Ca. Nunc demū animo meo bene est. q̄ te letari sētio
Pe. Quoniā optima diei pars iam peracta est: vsus est vt te
domū recipias. Hocq; optatissimū nūcium balbo referre sis
memor. Ca. Mercurius qui nūcius iouis perhibetur: nunq̄
tale patri suo nūcium attulit. Vale suauissime petre. P. Et
tu quoq; suauissime carole: balboq; meo noīe salutem pluri-
mā dicas. eūq; admoneas: vt forti et inuicta mente perditō-
rum cōtumelias ferat. Quas quidem cōtemnere et pro ni-
hilo ducere magni animi et excelsi est.

Hieronimus balbus Ambrosio de cambray cancel-
lario parisiensi. regioq; consiliario S. P. D.

Perlege (si a grauioribus studiis aliquādo recedere po-
tes) has iēptiolas virorū sapiētissime. ⁊ si qd min⁹ apte/
minusve cōcinne p̄scriptū iuenies. id p̄ tua hūanitate sūma
q; eruditione libētius emēdabis: q̄ si aliq̄ ex pte opusculum
nostrū abs te cōmēdari sēsero/ nullius cēsura (vereor ne im-
probe dicā) āplius extimescā. Quis enī talis viri iudiciū nō
multipēdat? quē dñs oīm rerū ac moderator de⁹ nasci voluit
vt eēt in q̄ virtus oēs suos articulos exerceret: nulla p̄fecto
est tāta dicēdi vis: nullū tā diuinum atq; incredibile oratio-
nis genus: quo singulas animi tui dotes: non dico cumulati-
us recensere: sed ne per capita quidem enumerare valeam.
Quod enim est tam preclarum facinus: que tanta ingenii p̄-
bitas atq; constantia: que a vita et moribus tuis abhorrere vi-
deatur? Nulle perditōꝝ insidie: nulla maliuolōꝝ contumelia
ab illa humanitate atq; modestia quā ab ineunte etate lon-
go exercitio corroborasti mentē tuā potuit amouere. Quin-
imō vt igniū feruor aur̄ purgati⁹ defecati⁹q; reddit: sic isti
detractores iniquissimi aliene laudi ac potentie tanq̄ rapaci-
simi lupi sēp inhiātes p̄mēdo atq; incessēdo: nomē tuū clari⁹
illustri⁹q; per vniuersa mūdi clymata effecerūt. Atq; vtinā
esset facultatis mee: tales ac tantas laudes sempiternis mo-
numentis mandare: sed non mihi si lingue centū (vt virgilia
no verbo vtar) sint/ oraq; centū/ ferrea vox/ tantas possē per-
currere laudes. Ne āt singula prosequar (nec enī oīa sunt hui⁹

disputationis aut tēporis) q̄ composita (bone deus) ac modu-
lata oratione / qua facile ad prīscorū eloquētiā accedis: Guil-
lermū tardiuū nonnullos malivulos vocib⁹: q̄ lites int̄ opti-
mum quēq̄ ferere p̄ glā ac monumēto ducūt. a me alienatū
mollire voluisti. q̄ (vt virū p̄batissimū decet) tua v̄ba mīme
asp̄natus. se arctissima familiaritate me p̄secutus: et oib⁹ in
rebus mei acerrimū defensorē futurū pollicit⁹ est Sed cū idē
inūctiua aduers⁹ nos: qdē acerbissimā p̄ditorū (vt arbitror)
poti⁹ delatiōib⁹ irritatus: q̄ suapte natura cōmot⁹: iādudū edi-
disset. respondere fuit p̄siliū. ne mea taciturnitas mentē ali-
cui⁹ criminis consciā arguere videretur. Etenī virū bonū accu-
rare addecet suspitionē nedū culpā abs se repellere. Aliter ta-
men se res habet atq̄ hoīz est opinio. nec enī illi⁹ vitā aut mo-
res vlla ex pte redarguere anim⁹ est: q̄ sine nefario scelere fa-
cere non possē (qñquidē ei sūmā p̄bitatē / singularēq̄ modesti-
am inesse ita p̄spiciū sit: vt id q̄ neget eum nō sane mētis ex-
istimē) sed famā nr̄az (quā qui negligit ab oīm hoīm p̄sortio
exterminād⁹ est) quousq̄ patiebat⁹ eq̄tas tueri studuim⁹. Si q̄
igif̄ amicorū optime dicta ridicularia delicatissias aures tu-
as offēdēt. sic accipias veli: vt ea nō ad virū q̄q̄ pacto īcessen-
dum quo cū bñficiis q̄ iniuriis certare malo: sed ad lectoris
fastidia minuenda a nob̄ excogitata fuisse arbitreris. Quis
enī (cui sana inq̄ est ratio) quēpiā redarguere conēs: quē et
vita inocentissime acta / et bonarū litterarū eruditio p̄mēdat⁹
Ceterū sic p̄pertū habeo inter sūmos ⁊ excellētī īgenio viros
non aliqua liuoris rabie: sed animorū p̄siliorūq̄ diuersitate se
penumero p̄tentiōes extitisse. Animū igitur nostrū (deos atq̄
hoīes testor) ad h̄scribēda accōmodaui: n̄ vt illi⁹ famā glāz
aut decus nomēq̄ celebratissimū vlla ex pte cōmacularē: cui
decori atq̄ augmento esse studeo: sed vt aliquo honesto fruc-
tuosoq̄ exercitio īgeniū culti⁹ pollici⁹q̄ redderē (Nec q̄ ante
hac vel hoc nup̄ edidi libello: null⁹ in tardiuū tuū iuidiosa in-
terpretatiōe retorqueat velim: cui⁹ sempit̄nā famā eximiūq̄
dec⁹: nec olim nec nūc / nec posthac me lesurū p̄fiteor) Et tan-
dē aliqd̄ mearū vigiliarū monumētū extet: q̄ qd̄ animi habeā
adūf⁹ huānarū artū studia testatū relinquā. Tuū igif̄ erit op̄-
cipuū oīz v̄tutū dec⁹ (cui p̄ imēsa clemētia īcredibiliq̄ huāni-
tate oīz bonorū patrociniū debet) hos libellos tāq̄ nr̄i īgenio
li p̄micias ita tueri atq̄ defēdere: vt improbis / malivolisq̄ op̄-
minibus nullus detrahendi locus relinquatur. Vale.



